

Government of Tamilnadu

తెలుగు వాచకం

TELUGU READER

ఎనిమిదో తరగతి

VIII - STANDARD

**Untouchability
Inhuman - Crime**

Department of School Education

© Government of Tamilnadu

Fitst Edition - 2011

Reprint - 2012

(This Book is Published under Uniform System of School Education Scheme)

CHAIRPERSON

Dr.L.B.Sankara Rao,
Retd Professor,
No.60, Singarachari Street,
Triplicane,Chennai-600 005.

REVIEWER

Dr.T.Mohana Sree,
Principal,
S.K.P Women's College,
No.1, Adiyappa Street,
Chennai-600 001.

AUTHORS

R.Venkatesa Babu,
Telugu Pandit, G.B.H.S.School,
Athimanjeri Pet,
Thiruvallur Dt.

J.Srinivasulu,
Telugu Pandit, G.H.School,
Veligaram.
Thiruvallur Dt.

K.Hemabhushanam,
S.G.Asst. G.H.S.School,
Athimanjeri Pet,
Thiruvallur Dt.

Laser Typeset , Layout & Illustrations: T. Raghu, M. Vijayasarithy, R. Raja

Drawings & Book Wrapper: Aras

Textbook Printing

Tamilnadu Textbook Corporation,

College Road, Chennai - 600 006

This book has been printed on 80 G.S.M.Maplitho Paper

Printed by web offset at :

జాతీయ గీతం

జనగణ మన అధినాయక జయహే!
భారత భాగ్ని విధాతా!
పంజాబి సింధు గుజరాత మరాతా
ద్రావిడ్ ఉత్కృత్ వంగ!
వింద్రు హిమాచలయమునా గంగా
ఉచ్చలజిలభి తరంగ!
తవ శుభనామే జాగే!
తవ శుభ ఆశిష మాగే!
గాహే తవ జయ గాథా!
జన గణ మంగళ దాయక జయహే!
భారత భాగ్ని విధాతా!
జయహే! జయహే! జయహే!
జయ జయ జయ జయహే!

- రమేంద్రనాథ్ రామార్

భావం

(ప్రజలహృదయాలను పరిపోలించే భారతదేశ భాగ్నివిధాత అయిన నీకు జయం కలుగుతుంది. నీ శుభ నామం పంజాబు, సింధు, గుజరాతు, మహారాష్ట్ర, ద్రావిడ్, ఉత్కృత్, బంగాళ మొదలయిన దేశ ప్రజలమనసులను ఉప్పింగ చేసితింది.

వింద్రు, హిమాలయ పర్వతాలలో ప్రతిధ్వనిసిత్తింది. యమున, గంగా నదులప్రవాహంలో లీనమైంది.

నీ ఆశీర్వాదం కోసం నిన్ను కీల్తున్నా గానం చేస్తున్నారు. భారతదేశ భాగ్నివిధాత అయిన నీకు జయం కలుగుతుంది.

నీకు జయం కలుగుగాక! జయం కలుగుగాక! జయం కలుగుగాక!)

తమిళ్ తాయ్ వాళ్తు

సీరారుం కడలుడుత్త నిలమడందై లెజలొజుగుమ్
సీరారుం వదనమెన త్రిగ్పేళ్ భరత ఖండమిబిల్
తక్కుణముమ్ అబిర్ సిరంద ద్రావిడనల్ తిరునాడుమ్
తక్కుసిరు పిరైనుదలుమ్ దలత్తునరుమ్ తిలగముమ్
అత్తిలగ వాసనైవిల్ అనైత్తులగుమ్ ఇస్కుముర
ఎల్లిసైయుం పుగ్గేళ్ మణక్క ఇరుంద పెరుం
తమిళణంగే! తమిళణంగే!
ఉన్నసీలిళమైత్తిరం వియందు
సెయల్ మరందు వాళ్తుదుమే!
వాళ్తుదుమే! వాళ్తుదుమే!

- మనోర్మణియం, పె.సుందరం పిళ్ళై

భావం

(సీలాలకడలి మధ్య భరత ఖండమనే మహిళ ఉంది. ఆమె అతి సుందర వదన. ఆ తల్లి నొసట తీర్చిబిట్టిన కస్తూరి తిలకంలా ఉంది ద్రావిడనాడు. ఆమె కమ్మని వలపు, తియ్యదనం, లేప్పాయం, ధీరత్వం తమిళ భాష. అది సర్వదిశలా వ్యాపింది ఉంది. అది నిత్యనూతనం, ప్రభూతం. ఆమెకు సర్వదా విజయోస్తు! విజయోస్తు!)

ప్రతిజ్ఞ

భారత దేశం నామాత్మభూమి. భారతియులందరు నా సహాదరులు. నేను నా దేశాన్ని ప్రేమిస్తున్నాను. సుసంపన్నమైన, బహువిధమైన, నా దేశ వారసత్వ సంపద నాకు గర్వకారణం. దీనికి అర్థత పాందడానికి సర్వదా నేను కృషి చేస్తాను.

నా తల్లిదండ్రులను, ఉపాధ్యాయులను, పెద్దలందలని గౌరవిస్తాను. ప్రతి ఒక్కిలితోను మర్కుదగా నడుచుకొంటాను. నా దేశం పట్ల, నా ప్రజలపట్ల సేవానిరతితో ఉంటానని ప్రతిజ్ఞ చేస్తున్నాను.

వారి శ్రేయోభవ్యద్ధులే నా ఆనందానికి మూలం.

మా తెలుగు తల్లి

మా తెలుగు తల్లికి మల్లెపూదండ
మా కన్న తల్లికి మంగళారతులు
కడుపులో బంగారు కనుచూపులో కరుణ
చిరునవ్వులో సిరులు దొరలించు మా తల్లి || మా ||

గలగల గోదారి కదిలిపోతుంటేను
బిరబిర కృష్ణమ్మ పరుగులిడుతుంటేను
బంగారు పంటలే పండుతాయి
మురిపాల ముత్యాలు దొరలుతాయి || మా ||

అమరావతీ నగర అపురూప శిల్పాలు
త్యాగయ్య గొంతులో తారాడు నాదాలు
తిక్కయ్య కలములో తియ్యందనాలు
నిత్యమై, నిఖిలమై నిలిచి ఉండేదాక || మా ||

రుద్రమ్మ భుజశక్తి, మల్లమ్మ పతిభక్తి
తిమ్మరును ధీయుక్తి, కృష్ణరాయని కీర్తి
మా చెవుల రింగుమని మారుప్రోగేదాక
నీ ఆటలే ఆడుతాం - నీ పాటలే పాడుతాం
జై తెలుగు తల్లి! జై తెలుగు తల్లి!

- శంకరంబాడి సుందరాచారి

శాంతియ సమైక్యత

నా జాతి స్వాతంత్ర్యాన్ని ఏకత్వాన్ని సంరక్షించడానికి, దృఢతరం చేయడానికి నన్న నేను సమర్పించుకొంటానని ప్రతిజ్ఞ చేస్తున్నాను. హింసామర్థాన్ని ఎప్పుడూ నేను అవలంబించను. మత, భావ, ప్రాంత సంబంధమయిన, ఇతర రాజకీయాలకు సంబంధించిన అన్ని విభేదాలను, వివాదాలను శాంతియుతంగాను, చట్టసమ్మతమయిన పద్ధతులద్వారానే పరిష్కరించుకొంటానని ప్రతిజ్ఞచేస్తున్నాను.

విషయ సూచిక

పద్యభాగం

		పుట
1. బతాసుర వథ	-	నన్నయ 1
2. తాశి తీర్థ మహిమ	-	ల్రీనాధుడు 7
3. ప్రవరుని గుణశిలాలు	-	అల్లనొని పెద్దన 14
4. దాశరథి శతకము	-	కంచెర్ల గోపన్న (రామదాను) 20
5. పిరదాసి	-	గుట్టం జాఘవ 24
6. చేయెత్తి కై కొట్టు తెలుగోడా	-	వేములపల్లి ల్రీకృష్ణ 28
7. నా కవిత్వం	-	దేవరకొండ బాలగంగాధర తిలక్ 31
8. నేర్చుకోవలసిన పారాలు	-	డాక్టర్ సి.నారాయణ రెడ్డి 34

గద్యభాగం

1. మిత్ర భేదము	-	చిన్నయసూలి 38
2. ధర్మవ్యాధుడు	-	ఎఱ్ఱన 43
3. ద్రావిడ భాషా కుటుంబం		48
4. అంతర్జాతీయ ల్రీడలు (సంభాషణాత్మకం)		51
5. సర జగదీశ చంద్రబోసు		55
6. ప్రకృతి వైపరీత్యాలు		59
7. మానవుడు-సంఘజీవి		63
8. అన్నాదురై		67

ఉపవాచకం

1. డాక్టర్ సర్వేపల్లి రాధాకృష్ణ		71
2. సత్కృ ప్రస్తుతు		77
3. పుత్రోత్సాహం		80
4. మీరు నాకు సహాయపడతారా?		84
5. మోగ్గి		86
6. నీతి-నికాయమి		90
వ్యాకరణం		93

* గుర్తున్న పద్యాలను కంఠస్థం చేయాలి.

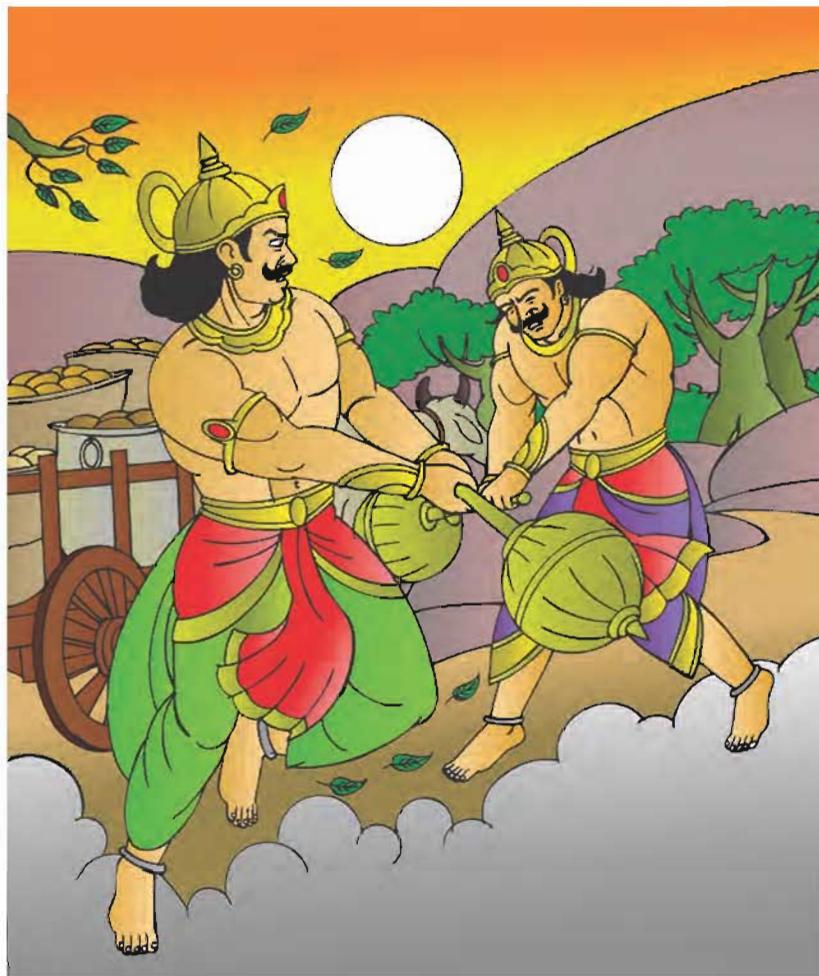
పద్మభాగం

1. ఐకాసుర వథ

- నస్తయ

నస్తయ రాజురాజు నరేంద్రుని ఆస్తిన కతి. ఇతడు 11 వ శతాబ్దానికి చెందినవాడు. వాగసు కానున జిరుదాంకితుడు. నస్తయ రచించిన మహాభారతం ఆటి వర్షంలోని వష్టాత్మానం నుండి ఈ పొత్తుభాగం గ్రూంపెటడింది.

పొందవులు లాక్ష్మాగ్నిహ దహనం నుండి బయటపడి, అభపుల్లో సంచలిస్తూ, చివలికి వికపక్షపురాణికి వెళ్లారు. అక్కడ ఒక విప్రుని ఇంట బసవేశారు. పొందవులు ఆ అగ్నిపిరంలోనే భాక్షాటున చేస్తున్నారు. ఆ సమీపంలో బలాసురుడనే రాత్మసుడున్నాడు. ఆ రాత్మసునులికి భయపడి ఆ ఉఱి ప్రణలు, ప్రతిభినం ఒక మనిషిగీ, రెండు దుస్సవేతులు వృథాగిన బంధిష్టు, మాంసంతో సపచి ఎంతో అన్నాన్ని వాణికి సమర్పించాలి. ఒక రోజు విందు సమర్పించి పొందవులున్న ఇంటి విప్రుని వంతు వచ్చింది. విప్ర దంపతులు దుఖించారు. అటి విస్తు కుంతిదేవి, వారికి దైర్ఘ్యం చెప్పి, ఆ రాత్మసుని చంపమని భీముని వ్రిష్టిమాందింది. భీముడు కడుపు నిండా అస్త్రం తిని, ఆ బండిగి తోలుతొగి బలాసురుడున్నచేచీకి వెళ్లాడు.

1. వ. అంతకు ముందఱ భీమునేనుండంత కూడునుం గుడిచి యసంత బలసమేతుండై యంతకా కారంబున మల్ల సఱచుకొని యార్థుచు.
2. * ఉ. ఇంచుక యేని పొపమున కెస్ట్రోడు రోయక యెల్లవాల బా ధించి మనుష్ణమాంసములు దించును గ్రోవ్స్‌తి వాల నెల్లగ్ర క్రైంచెద నీమదాంధ్ర ముడిగించెద నిష్టుడ కాలుప్రశ్ని తే గించెదఁ జక్కువై నిలము గిట్టి రణంబున రాళ్ళసొధమా!
3. వ. అనుచు సమీరణసుతుండు దన సమీపంబున నుస్స విశాలసొలవ్యక్తంబు వెత్తికితొని రక్కసుపై వైచిన వాడును దన చేతి వ్యక్తంబున డాబి భగ్గంబు జేసె నిట్లీరువురు నొక్కవడి వ్యక్తయుధ్ధంబు సేసి యాసన్సు మహేరుహంబులు సమసిన మల్లయుధ్ధ సన్సద్ధులై
4. చ. పరువడి నొండిారుం బెనుగె పట్టుచుఁ ద్రోచుచుం బిర స్వరజయ తాంథ్రులైన బక పాండవ వీరులపొద ఘుట్టనన్ ధరణి తలంబు గ్రుక్కుదలే దశ్శికట ద్రుమవల్ల లెల్ల జ ర్జులతములయ్యె నిష్టుర విశాలసిలల్ నుఱుమయ్యె నయ్యుతన్.
5. ఉ. ఇద్దుల పఱంక్యతి ధ్వనులు నిద్దుల భూల భూజారవంబున య్యద్దుల ముప్పి ఫూతణిని తేలత డారుణ నిస్కనంబున య్యద్దుల పాద ఘుట్టిత మహేరవమున్ విసిచూపతల్లనుం దద్దుయు భీతి నచ్చటికి డారెడ గల్గఁగఁ బాటిరొక్కడై
6. వ. ఇట్లు భీమ బతాసురులాసురంబునుం బెనంగి మల్ల యుధ్ధంబు సేయునెడ
7. * క. కడగి వృత్తిదరుఁ డసురం, బడగ వడిన్ వైచి వామపాదంబునుఁ జే ర్షై వాని తొమ్ముఁ డా చెం గడుకొని యసురయును లేచి కడు నుధ్యతుఁడై
8. * క. అనిలనుతుఁ బట్టి కొని పె, ఇన త్రోచి కడగి కనక శైలనికుండిం బును బోనివాని వక్కముఁ దన ధృధ తరముప్పిఁ బోడిచే దద్దుయు నలుకన్
9. వ. భీముడు వాని హీనసత్తుంగా నెఱింగి సురహస్తి హస్తినుకారంబులైన సవ్చ దష్టిం హస్తంబులనమ్మనుజ కంటకు కటీకంత ప్రదేశంబులు వట్టికొని

10. ఉ. దారుణ జాను దండమున దండధర ప్రతి ముండు భీకరా
కారుఁడు వాని వీఁపు బిటుగం బొడిచెం జితితంబుతో నవ
ద్వారములన్ మహశీలుధర ధారలు బోరన నొళ్ళమాంసపం
కారుణవాల ఫోరనదులై పఱవన్ కిపినాంతరంబునన్

11. వ. ఇట్లు బకాసురుండు భీముచేత నిహతుండయి కిగత జీవితుండగు చుండి యఱచిన
నమ్మహాధ్వని కిని వాని బాంధవులైన రక్కసులు పఱతెంచిన వారలం జాచి భీముండిట్లునియె.

12* తే. ఇంక నెస్వండు రక్కసు లిద్దురాచ్చు
నట్లు మనుజలఁ దినకుండుఁడుడల మనుజ
భీషణము సేసితిర యేని బకుని యట్లు
చత్తురని రక్కసులకెల్లఁజాతి కినగ

13. వ. అంతనా రాక్షసులు భీములై భీముచేసిన సమయంబున కొడంబిడి నాఁ ఉంగోల
నేకచక్రనివాసులకు నుప్పువంటుఁ జేయనోడిరట్లు భీముండు బకాసురుం జంపి (వానిం జంపుట
జగద్విభితంబుగా) దత్కశేబరం జీడ్పుకొని వచ్చి నగర ద్వార సమీపంబునషైచ యందులవిపులకు
సంతోషంబు సేసి నిజసివాసంబునకుంజసి తద్వాత్తాంతం బంతయుఁ దళితి సమౌద్రులకుం జెప్పి
యుస్వంత

14. ఉ. కీడోక మంత్రసీద్ధుడుగు కిప్పుడు నొఢ్చబిలున్ బకాసురున్
నేడుసిఁ జంపెనట్టు యితసింజసి చూతమయంచుఁ జెచ్చెరం
బోడిగ వేత్తకీయమున భూసురులాచిగ వచ్చి చూచిర
వ్యాపి మగంటిఖిన్ వెలయు వాని వ్యకోరు నెల్ల వారలున్.

అధ్యయన వేదిక

భావాలు

1. భీమసేనుడు ఆహారాస్వంతా తిని కిక్కిలి బలవంతులై యముని రూపం దాళ్ళి భుజం తల్లి
అరుస్తూ
2. సీచరాట్సా! ఎన్నడూ పాపానికి కొంచెమ్మెనా జంక కుండా, అందలనీ బాధించి,
మనుషులమాంసాన్ని తిని పాగరెక్కావు. వాటి నన్నింటిగి కక్కిస్తాను. క్రిష్ణుక్కి ఉన్న నిన్న యమపురికి
పంపిస్తాను. యుద్ధానికి సిద్ధమై
3. అని అంటూ వాయువుత్తులైన భీముడు తనకు దగ్గరలో ఉన్న ఒక పెద్ద మల్లి చెట్లును పెలకి
బకాసురుని కీద వేశాడు. వాడు తన చేతిలో ఉన్న వ్యక్తంతో డాన్ని కిరగగొట్టాడు. ఇద్దరూ చెట్లతో
యుద్ధంచేసి చుట్టు ప్రక్కలఉన్న చెట్లస్తే నశించగా మల్లియుద్ధానికి బిగారు.

4. భీము బికాసురులు కలియబడి కొట్టుకుంటూ, ఈడ్స్ట్రోంటూ ఇరువురూ భయంకరంగా మల్లయుద్ధం చేశారు. భూమి చలించింది. ప్రత్కున ఉండే చెట్లన్నీ నుగ్గయ్యాయి. అక్కడ ఉన్న బండ రాళ్ళు కూడా పిండయ్యాయి.
5. భీము బికాసురులవుంకారాలు, భుజాలచవ్వడు, పిడితిబి వెట్టు, తాళ్ళ తొక్కిళ్ళ చేత భూమి నుండి పుట్టిన ధ్వని విని చూచేవాళ్ళంతా మిక్కిలి భయపడి అక్కడ నుండి పరుగెత్తి పోయారు.
6. **ఈ విధంగా భీము బికాసురులు రాళ్ళసంగా కలబడి మల్లయుద్ధం చేసే సమయంలో**
7. భీముడు బికాసురుని నేలమీద పడవేసి, అతని రోమ్యును ఎడమ కాలితో తన్నాడు. వాడు కూడా లేక విజ్యింథణతో.
8. భీముని గట్టిగా పట్టుకొని తోచి, మేరు పర్వతం మీది పొదలంటిని వెళిన అతని రోమ్యును కోపంతో గట్టిగా తన పిడితిలతో గుద్దాడు.
9. భీముడు ఆ బికాసురుడు బలహీనుడని గమనించి, ఖరావతం యొక్క తొండంలాంటి బలమైన తన ఎడమ, కుడి చేతులతో వాడి నడుము, గొంతూ పట్టుకొని
10. భీముడు దండ ధరుని లాగా భయంకరాకారుడై మహా కలనమైన తన మోకాలుతో వీపు విలగేటట్లుగా పొడిచాడు. బికాసురుని నవ ద్వారాలనుండి మాంసంతో కూడిన నెత్తులీధారలు అడవి మధ్యలో నడులవలే ప్రహించాయి.
11. బికాసురుడు హతుడై ప్రాణం వెణీయేటప్పుడు పెద్దగా అరవగా, ఆ ధ్వని విని, అతని బంధువులైన పెక్కమంది రాళ్ళసులు పరుగెత్తుకొని వచ్చారు. వాలని చూచి భీముడు ఇలా అన్నాడు.
12. ఇంకెస్టుడూ మీరు ఈ దుర్మార్గసిలగా మానవుల్లి తినవద్దు. తింటే ఈ బికాసురుని లాగా మీకు కూడా చావు తప్పదు. అసినంతనే
13. రాళ్ళసులు భయపడి, భీముడు చెప్పిన మాటలకు కట్టుబడి ఆ రోజునుండి ఏక చక్రవర్షానులకు కీడు చేయటానికి భయపడ్డారు. బికాసురుడు చచ్చిన విషయం అందలకి తెలిసేంగ భీముడు ఆ రాళ్ళసుని శలీరం తీసుకెళ్ళి ఏక చక్రవర్ష నగర ద్వారం వద్ద పడేశాడు. తల్లికి, సాచిదరులకూ ఇలిగిన కథను చెప్పాడు.
14. వీడు సౌమున్యుడు కాడు. గొప్ప మంత్ర సిట్టిగలభూషాణుడు. కాబట్టే ఒకరోజు యుద్ధంలో బికాసురుళ్ళి సులువుగా చంపాడు. వెళ్ళి చూడ్చాం రండి అంటూ ఆ పురవాసులు భీముని చూడివచ్చారు.

అరాలు

అంతకుడు	=	యముడు
మల్ల	=	భుజం
కాలుడు	=	యముడు
సమీరము	=	వాయువు
సాలవ్యశ్చము	=	మద్దిచెట్లు
భగ్నము	=	వాశనం
ఆసన్న	=	దగ్గర ఉన్న
మహిరుహంబులు	=	చెట్లు
జర్జలితము	=	శథిలం
సిష్టరము	=	కతనమైన
భూఅలి	=	గోప్త
రవంబు	=	శబ్దం
ముఖ్యిఘ్నాతము	=	పిడికిలిదెబ్బ
సిస్ఫోనంబు	=	శబ్దం
ఆసురంబున	=	రాళ్ళసంగా
వృక్షిదరుడు	=	తోడేలుపాట్లు లాంటి పాట్లుగలవాడు (భీముడు)
కుంజింబు	=	పాదలల్లు
సురహస్తి	=	పరావతం
రుధిరము	=	రక్తం
విపినము	=	అడవి

పర్మాయ పదాలు

సమీరము	-	గాలి, వాయువు, అనిలం
సిష్టరము	-	కతనమైన, కష్టమైన, పరుషమైన
భీముడు	-	వృక్షిదరుడు, వాయువుత్తుడు, అనిలతనయుడు
సైలము	-	కొండ, పర్క్షతం, సగం, గిలి
ధ్వని	-	శబ్దం, సవ్వడి, రవం, స్వనం

ప్రత్యుత్తి

అటవి	-	అడవి
యముడు	-	జముడు
రాళ్ళసుడు	-	రక్తసుడు
కుమారుడు	-	కొమురుడు

వ్యుతిరేక పదాలు

మిత్రుడు	☒	సత్తువు
సజ్జనులు	☒	దుర్జనులు
మేలు	☒	కీడు
దానవులు	☒	దేవతలు
కలనమైన	☒	మృదువైన

సంధులు

మద	☒	అంధ్యము	=	మదాంధ్యము	(సవర్ణటిధ్య సంధి)
భీకర	☒	ఆకారము	=	భీకరాకారము	(సవర్ణటిధ్య సంధి)
రాళ్ళన	☒	అథమా	=	రాళ్ళాథమా	(సవర్ణటిధ్య సంధి)
విపిన	☒	అంతరము	=	విపినాంతరము	(సవర్ణటిధ్య సంధి)
హస్త	☒	అనుకారంబులు	=	హస్తానుకారంబులు	(సవర్ణటిధ్య సంధి)
రోయక	☒	ఎల్లావాల	=	రోయకయొల్లావాల	(యడాగమ సంధి)
ఇట్లు	☒	ఇరువురు	=	ఇట్లీరువురు	(ఇకార సంధి)
చేయనోడిల	☒	అట్లు	=	చేయనోడిరట్లు	(ఇకార సంధి)
ఆ	☒	ఇద్దులు	=	అయ్యద్దులు (యడాగమం) (త్రిక సంధి)	
ఆ	☒	ఎడన్	=	అయ్యుడన్ (యడాగమం) (త్రిక సంధి)	
ఊ	☒	దురాత్మ	=	ఇద్దురాత్మ	(త్రిక సంధి)

ప్రేశ్నలు

- బతాసురుణికి ఏకచక్రపుర ప్రజలకుగల ఒప్పందం ఏమిటి?
- విప్రదంపతులు ఎందుకు దుఃఖించారు?
- భీము బతాసుర యుధాన్ని వల్లించండి?
- రాళ్ళనులతో భీముడు ఏమన్నాడు?
- భీముని ప్రజలు ఏమని ఏంగిడారు?

విద్యార్థులకు సూచన

భీముని పౌరుఫాన్ని వ్యక్తికలంచే కొన్ని కథల్ని తెలుసుకోండి.

ఉపాధ్యాయులకు సూచన

విద్యార్థులకు మహాభారత కథల్ని చెప్పాలి.

2. కాళి తీర్థ మహిమ

- శ్రీనాథుడు

శ్రీనాథుడు శ్రీస. 1440 ల్రోంతంలో కాలి ఆండ్రార్జు రదించి, వీర భద్రారెడ్జీకి అంకిత మిచ్చాడు. ఈ కాలిఫాండం స్వాందవురాజంలో ఉంది. శ్రీనాథుడు 'ల్రోయమెంతయు మిగులగై ల్రాలతుండ్' రదించిన ప్రొఫ్ఫ ఆవ్యం ఈ కాలిఫాండం. టీగి వల్లనే "కాలిఫాండమయిండమ్" అనే నాసుడి పంచించి. శ్రీనాథుడు భిమఫాండం, వారపిలాసం, శ్వంగార వైష్ణవం, తివరాత్రి మాపణిష్ట్యం అనే గ్రంథాల్చి కూడా రదించాడు. ఇతనికి కఠి సార్వభూముడనే జిరుడు ఉంది. 'ఈ శ్లోకిస్త్రినుబోలు సత్కమపులు లేరి నేటి కాలంబుసునే' అని పేర్కొన బడ్డాడు. కాలి తీర్థ మహిమాభవర్ధనం అనే ఈ పార్వత్యభాగం కాలిఫాండం సత్తమాక్షాసంలో ఉంది. కుమారస్వామి అగ్నస్తుమహాత్మికి ఈ కాలి తీర్థమాపణిష్ట్యాన్ని విపరించి చెప్పుతున్నాడు.

1. * ఖ. కలుగనీ కాలి శంఖ లింగములు కోణ్ణ
విశ్వసాథుండె లింగంబు శాశ్వతుందు
కలుగనీ తీర్థములు కోణ్ణ కాలియందు
ననము మజికల్లికయ తీర్థమసి యెఱుంగు.

2. క. సేవ్యుడు విశ్వేశుడు స్వా
తవ్యము మజికల్లికా ప్రొర జల్లాముము శ్రో
తవ్యంబులు శంఖు కథా
దివ్య పురాణములు కాలి తీర్థముసందున్

3. సీ. వసియింపవలయు యావళ్ళేవ మనురక్తి

పరత వారాణసి పట్టణమును
జక్కపుష్టలిణి నిచ్చలుగా టీరమాడంగ
వలయు సంకల్ప పూర్వుకముగాగ
నల్గంప వలయు గంధార్షతంబులుగా బుప్ప
ఫలపత్రముల విశ్వపతి మహేశు
నిలుపంగ వలయును నెఱసు వాటిల తుండ
నాత్మ ధర్మ స్వవర్ణార్థమములు

తే. స్వాన మహిమంబు భక్తి తాత్పర్య గలమ
వినగ వలయులు బురాణాధిక విదుల వలనుగ
దనయధాశక్తి వలయును దాన మిడగుగ
గాలిగై వల్ల మిన్నింటగాని లేదు.

4.* తే. యాత్ర విధ్వుక్ సరణిజేయంగ వలయు
వలయులు బలపాఠ జీతదేవతలుగ గిలువ
వలదు బోంకంగ వలదు జీవముల కలుగ
వలదు నగియైనుగ బరమర్పముల వచింప

5.* తే. ప్రాణ సందేహమైనట్టి పట్టునందు
నశ్యతములు వల్మియైనను నార్వశేయ!
యస్య రళ్ళింప వలచుటత్యంతమైన
వరమ ధర్మంబు కాతికా పట్టణమున

6. త. కాలాంతకు కటుకమున జి
పీలికగాచుట మహార్షి భృందారక!
తైలిక్కంబును గాచుట
పెలిగుగ తివ ధర్మ సుభ్రములు దెలియు మఖిన్

7. తే. తిర్థ సంవాసతారులై థీరబుట్టి
గాలి వసియించు పెద్దల గారవించు
టథిక ధర్మంబు దాన నావళిద మొందు
వివిధకైవల్ల సంధాయి విశ్వభర్త

8. సీ. కుటియించునది నెట్లుకొని యింటియు వ్యాపి
మనును చాంచల్చుంబు మానుచునది
మంచిలోన మోత్సుకామనము కీడ్కొనునది
వీయంగ సిద్ధునది ప్రాణ భయము.
ప్రతిదాన ధర్మ సంరక్షణార్థంబుగా

గావించునది యూత్త కాయ రక్ష
 తత్కాలదేహ యూత్త మాత్రమును గాక
 సమకూర్చునది ధాన్య సంగ్రహంబు

తే. నణచునది దంభముజ్జీగించునది యార్థ
 యుడుగునది రాగలోభ గర్భోదయములు
 శాంతి దాంతి తితిక్షాన్యునంసనత్త
 సిరతుడగునది కాలిలో నిలుచు నరుడు.

9.* క. ఒక వర్షసతంబున నొం
ఓక తీర్థమునందు గలప్రయాజన లాభం
బొక బివసంబున నానం
దకానసమునందు సర్వదా సిద్ధించున్

10.క. నేమంబున నొక ప్రాణ
 యామంబున నరుడు పడయునట్టి ఘలతీ
 సామగ్రి యెండెడ ముని
 గ్రామణి సాష్టాంగ యోగ గతి గనరు నరుల్

11.సి. చక్రవాక పలీత సర్వ సర్వం సహి
 పలథ తీర్థములలో గలవు కాలి
 కాలికా పట్టణ త్రోశ పంచక తీర్థ
 సమితిలో సారంబు జవ్వు కన్య
 జవ్వు కన్య తీర్థ సముదాయకమునందు
 గడు బెద్ద మణికల్లి కాప్రాదంబు
 మణికల్లికా తీర్థమజ్జన ప్రతికం
 టిను విశ్వాసాధు దర్శన మథురము

తే. విశ్వపతి కంటే గైవల్య విభుని కంటి
 గాలకంరుని కంటే ముక్కంటి కంటి
 తీర్థములు గైవములు లేవు త్రిభువనముల
 సత్యమింకను సత్యంబు సంయోంద్ర.

12.సి. అభిల కాలము శంఖు నల్మించిన ఘలంబు
 సత్యదీశ్వరంబున సంభవించు
 భవ సహస్రముల సంపొదితం బగుపుణ్ణ
 మొక ప్రదశ్శిష్టమున కుపమగాదు

పుష్టి ప్రదానంబుఁ బోలంగ లేవు వీఁ
 డశ మహా దాన తాండ్రములు గూడి
 తలకూడు నుస్తమేధ ఫలంబు పంచామ్య
 తాభివైక విధాన మాచలంప

- తే. వాజిపేయ సహార్పువర్తనమున
 గల ఫలంబిఱ్ఱు నైవేద్య కల్పనమున
 నిస్సియునుఁ జిత్తగించి విశ్వేశు నభవు
 గూతికాథిశు భజయింపు కలశజన్మ!

- 13.క. గొడుగులు వింజామరములు
 బడుగలునుండాలవ్యంత పటువాసుకముల్
 మృదుని కొసంగిన ధన్యుడు
 పుడమి జైతైతపత్రముగ బాలించున్

- 14.వ. మణి యాస్తిక్షటుభి, వినయంబు, మానావమానంబులవిక్షతి లేఖి, యతామిత్వం, బనోద్ధత్తుం,
 బహి పరత్వంబు ప్రతి గ్రహవ్యతి, యదాంభికత్వం, బలుభూత, యునాలస్యం, బమారుష్టం, బధినత,
 యాటిగాగల గుణంబులు కాశీతిర్థవాసి కవశ్శంబును సంభావశియంబులు!

అధ్యయన వేదిక

భావాలు

1. కాశిలో శివలింగాలు కోట్లు ఉన్నా శాశ్వతుడైన విశ్వనాథుని లింగమే లింగం. కాశిలో కోట్ల కొద్ది తీర్థాలు ఉన్నా మణికల్పిత తీర్థమే తీర్థం.
2. కాశి తీర్థంలో విశ్వేశుడే సేవింపదగ్గవాడు. మణికల్పిత జలాలే స్నానం చేయదగ్గవి. శివుని పొగడే దివ్య పురాణ కథలే వినదగ్గవి.
3. వారణాశి పట్టణంలో బ్రతికి నన్నాళ్ళ అక్కడే జీవించాలి. చక్ర పుష్టులిణిలో సంకల్పంతో తీర్థమాడాలి. మహాశ్వరుని గంధ పుష్టిలతో అల్పించాలి. ధర్మంతో వాలవాల వర్ణార్థమాల్చి దోషాలు లేకుండా పొటీంచాలి. పురాణాలు చెప్పే పండితులదగ్గర స్నాన మహిమను భక్తితో వినాలి. ఓహినంత దానం చేయాలి. ఇవన్నీ పొటీస్తేనే కాశిలో ముక్తి లభిస్తుంది.
4. కాశియాత్ర సంప్రదాయాస్తమును సలించి చేయాలి. ఆ ఛేత్తంలో ఉన్న ఇతర దేవతల్ని సేవించాలి. అనశ్శం ఆడరాదు. శ్రీషులపై కోపం ఉండకూడదు. ఇతరుల రహస్యాల్చి నవ్వటాలకైనా చెప్పరాదు.

5. ఓ ఉండ్రులే పుత్రుడా! కాతి పట్టణంలో ప్రాణ రక్షణ సమయంలో అసత్కాలు వలికి అయినా ఇతరుల్ని రక్షించటమే పరమధర్మం.
6. ముగీరైషై! యముని దగ్గరున్న చీమను కూడా రక్షించటం త్రిలోకాల్చి రక్షించినంతటిదని తివధర్మ సూక్ష్మలు తెలుపుతున్నాయి.
7. కా తీనగరంలో తీర్థ సేవనకై వచ్చినటువంటి పెద్దల్ని గొరవించాలి. అలాగ చేస్తే ముక్తి ప్రదాత అయిన ఐవునికి ఎంతో సంతోషం.
8. ఇంద్రియ సిర్వహం ఉండాలి. మనసు చలించ కూడాడు. మంచిలో ముక్తి తోలక వదలాలి. ప్రాణ భయం ఉండకూడాడు. ప్రతం, దానం, ధర్మం, చేయటం తోసం మన శరీరాన్ని కాపాడుతోవాలి. ధ్వనాన్ని బాగా నిలవ చేసుతోవాలి. ఈర్షు ఉండకూడాడు. లోభం, గర్వం వదలాలి. సాంతు, దాంతు, ఛిర్పు, సత్క నిరతుడై ఉండాలి. ఇహన్నీ కాతిలో నివసించే వాడికి ఉండాలి.
9. ఇతర తీర్థాల్లో నత సంవత్సరాలకు వచ్చే ప్రయోజన ఫలం ఒకే రోజులో కాతిలో లభిస్తుంది.
10. ముగీశ్వరా! నియమంగా ప్రాణాయామంవల్ల పొందే లాభం అప్పింగయోగ మార్గాన కూడా లభించదు.
11. పర్వతాలతో చుట్టుబడ్డ ఈ మొత్తం భూమిలో ఉన్న తీర్థాల్లో, కాతి గొప్ప తీర్థం. కాతి పట్టణం కదు తోసుల్లోని తీర్థాలన్నిటిలోను గంగ గొప్పాది. గంగానది తీర్థాల్లో కూడా మణికల్పిక తీర్థం గొప్పాది. మణికల్పిక తీర్థాలలో స్నానం చేయటం కంటి విశ్వాసాధుని దర్శనం అభికరం. విశ్వాసాధుని కంటి, ముక్తి నిచ్చే ఈ దేవుని కంటి, గరజ కంఠుని కంటి, త్రిస్తయనుసికంటి ముల్లోకాల్లో గొప్ప దేవతలు లేరు. ఈ మాట ముఖ్యాభికి సత్కం.
12. ఎంతోలం ఐవుని పూజించిన ఫలం ఒకసారి ఆ ఐవుని దల్మించుకుంటే చాలు, వస్తుంది. పెయ్యి పుట్టుకల్లో సంపాదించిన పుష్టిం ఐవుని ఒక్కసారి ప్రదక్షిణం చేస్తే చాలు, లభిస్తుంది. పదపోరు దానాలు చేసేదానికంటే ఐవునికి పుష్టం అల్పస్తేచాలు. శిశునికి పంచామ్యుతాభిషేకం చేస్తే చాలు, అశ్వమేధయాగ ఫలం వస్తుంది. పరమేశ్వరునికి నైవేద్యం పెట్టావటం పెయ్యి అశ్వమేధ యాగాలఫలం వస్తుంది. అగస్త్యమహర్షి! ఈ విషయాన్ని గమనించి కాతిశ్వరుని పూజించవయ్యా.
13. ఎవరైతే గొడుగులు, విసన కర్రలు, పడగలు, వాసన ద్రవ్యాలు ఐవునికి అల్పస్తారో వారు ఈ భూమినంతా వొలిస్తారు.
14. కాతిలో నివసించే వారికి దైవం మీద విశ్వాసం, విసయం ఉండాలి. తోలకలుండకూడాడు. పిసినాలతనం, మోసం, పరుషత్వం, టీసత్వం లేక విషయం మొదలైన గుణాలుండాలి.

అరాలు

తీర్థము	=	పుష్టిజలముగల కొలను
స్నాతవ్యము	=	స్నానం చేయ తగ్గది
జలాఖుము	=	నీటిప్రవాహం
యావళీపము	=	జీవితాంతం
నెఱను	=	దోషం
మహాశుడు	=	ఉశ్వరుడు
మర్మము	=	రహస్యం
శ్రీతవ్యంబు	=	విన తగ్గది
జోర్పుచేయ	=	అగ్నస్తుడు
అస్యతము	=	అబద్ధం
తైలిక్తము	=	మూడు లోకాలు
సూక్ష్మలు	=	చాలా చిన్నవి
అప్సాదము	=	సంతోషం
కైవల్యము	=	మౌక్కం
చాంచల్యము	=	అస్థిరత, నిలకడలేని
సంరక్షణము	=	కావిషునది
దంభము	=	కపటం
తిత్కు	=	ఓర్పు
వర్షార్థంబు	=	నూరు సంవత్సరాలు
దివసం	=	దినం
నేమము	=	సియమం
మునిరామణి	=	మునిత్రేష్టుడు
గలిమ	=	గోప్యది
జాప్సావి	=	గంగ
ముక్కంబి	=	ఆపుడు
సంయుక్తింద్ర	=	మునిత్రేష్టి
పుణింశ	=	వదునారు
సహస్ర	=	వెయ్యి
కలశజన్మ	=	కుండ నుండి పుట్టిన వాడు(అగ్నస్తుడు)
వింజామరములు	=	విసన కర్రలు
అస్తికత	=	దైవం ఘైన నమ్మకం
అకామిత్వం	=	తోలకలేని
మృదుడు	=	సివుడు

వాజపేయ	=	యగవిశేషం
ప్రతిగ్రహమువుత్తి	=	ఇతరులనుండి ధనం పొందటం
అలనుత్వం	=	నిమిలతనం

పర్యాయ పదాలు

తీర్థము	-	పుష్కలిఙ్గి, తొలను, సరస్వి
అగ్నస్తుడు	-	కుంభ సంభవుడు, కలశస్తుడు, జీర్ణసేయుడు
విశ్వేశుడు	-	గరజికంరుడు, ముక్కంటి, విశ్వపతి, భూతనాథుడు
కైవల్యం	-	మోష్టం, ముక్తి

ప్రత్యుత్తి	-	విక్రుతి
యాత్ర	-	జాతర
సియమము	-	నేమము
భక్తి	-	బత్తి
యజ్ఞము	-	జన్మము
గుణము	-	గోపము

సంఘలు

గంధ	+	అష్టతలు	=	గంధాష్టతలు	(సవర్ణబీర్ధు సంభి)
జల	+	ఓచుము	=	జలోచుము	(వృథి సంభి)
పంచామృత	+	అభిషేకము	=	పంచామృతాభిషేకము	(సవర్ణబీర్ధు సంభి)
జత+బిక	+	ఆత పత్రము	=	జతైకాత పత్రము	(వృథి సంభి, సవర్ణబీర్ధు సంభి)

ప్రత్యుత్తలు

1. కాతిలో ముక్తి లభించడానికి పోలెంచాల్సిన సియమాలేవి?
2. గంగ, మణి కల్పిక తీర్థాలమహిమ ఎటువంటిది?
3. కాతి విశ్వేశుని దల్శించడం వల్ల ప్రయోజనాలేవి?
4. ఈ భూమిని పోలించటానికి అర్పులెవరు?
5. 'కాతి నివాసులు' ఎలాగ జీవించాలి?

విద్యార్థులకు సూచన

కాతి విశ్వేశుని గూళ్లు తెలుసులోవాలి.

ఉపాధ్యాయులకు సూచన

శ్రీనాథుని కావ్యాల్చి విద్యార్థులకు పరిచయం చేయాలి.

శ్రీ నాథుని చాటువులు కొన్నిటిని తెలపండి.

3. ప్రవరుని గుణాలు

- అల్లసాని పెద్దన

తీక్ష్ణ దేవరాయలయుగం తెలుగు సాహిత్యానికి ఒక స్ఫ్రాయుగం. ఈ యుగాన్ని ప్రభంధయుగమని అంటారు. ఈ యుగంలో విలసిల్లిన కవుల్లో అగ్రగామి అల్లసాని పెద్దన. ఇతనికి 'ఆంధ్ర కవితా పితామహుడు' అనే జిరుదు ఉంది. రాయలు పెద్దనకు అగ్రహితాత్మిక తాతికి గండపిండేరం తొడిగాడు. అల్లసాని కవిత అతిమధురమైంది. అల్లసానివాని అల్లిక 'జగిజగి' ఆంధ్ర జగత్తసేద్ధం. ఇతడు మనుచరిత్రను రచించాడు. ఈ కావ్యానికి స్వారోచిషమనుసంభవమనే మరొక పేరుంది. ఈ కావ్యంలో ఆరు ఆశ్చర్యాలున్నాయి. ఈ విశ్రభాగం ప్రథమాశ్చాసం నుండి గ్రహింపబడింది. ఆర్థవర్తమనే పుష్టిప్రదేశంలో వరణ అనే నది ఒడ్డున అరుణాస్వద పురం ఉంది. ఆ పురం చాలా గొప్పది. ఆ పట్టణంలో ప్రవరుడనే బ్రాహ్మణుడున్నాడు. అతనింటికి ఒకనాడు ఒక సిద్ధుడు వచ్చాడు.

1. సీ. అచటి విప్రులు మెచ్చరభీలవిద్యాప్రోఫీ
ముఖమిదప్పిన మొదటి వేల్న
నచటి రాజులు బంటు నంపి భార్యవునైన
జంకానీ జిల్లిపింతు రంకమునకు
నచటి మేటి కిరాటుల లకాధిపతినైన
మును సంది మొదలిచ్చి మనుపదశ్శ
లచటి నాలవ జాతి హాలముభాత్త విభూతి
నాది భిష్ణువు బైక్షమైన మాన్మ

టే. నచటి వెలయాండ్రు రంభాదులైన సౌరయః
గానె తొంగున వాలించి కడపఁ గలరు
నాట్య రేభాకళాధురంధర సిరూఢి
నచటిఱుట్టిన చిగురుగొప్పైన జేవ

2.* ఉ. ఆపులీ బాయుకుండు మకరాంక శశాంక మనోజ్ఞమూల్చి భా
షాపర సేషభోగివిధాధ్వర సిర్డుల ధర్మ కర్తుటి
ఛాపర తంత్రుడెంబురుపా గర్జుకులాభరణంబి నారతా
ధ్యావన తత్త్వరుండు ప్రవరాఖ్యాడ లేఖ్యతనూవిలాసుదై

3. ఆ. వాసి చక్కడనము వైరాగ్యమునీ జేసి
కాంక్ష సేయు జార కామినులకు
థోగ బాహ్యముయ్యు బూచిన సంపంది
పొలువు మధుకరాంగనలకు బోలె

4. ఉ. యోవన మందు యజ్ఞయు ధనాధ్యాడునై కమసీయ కొతుక శ్రీవిథి గూలకటుల్ గొలిచి చేసిన కూలబినోబిదమ్మ సో ఆయవహమై భజింప సుఖులై తలిదండ్రులు గూడి దేవియున్ దేవరహోలె నుండి యిలు బీర్చగగొప్పర మొప్ప వాసికిన్

5. సీ. వరణ తరంగిచే దర వికస్పర నూత్త
కమల కఫియ గంధము వహించి
ప్రత్యుష పెవనాంకురములు పై తొనువేళ
వామన స్తుతి పరత్వమున లేచి
సచ్ఛాత్మాడగుచు నిష్టలు నేగి యయ్మట
సఘుమర్పణ స్నాన మాచరించి
సాంధ్రకృత్యము టీల్చ సావిత్రి జపియించి
సైకతస్తలిఁ గర్జసాళి తెలఁగి

తే. ఘల సమిత్సున కునుమాచి బహుపదార్థ
తతియు నుచికిన మడుగు దోవతులు గొంచు
బ్రహ్మచారులు వెంటరాబ్రాహ్మణండు
వచ్చునింటికిఁ బ్రజతన్న మాధ్విచూడ

6.* కా. తీలంబుం గులమున్ తమంబు దమముం కెల్వంబు లేట్రాయముం
బోలం జాచియితండు వాత్మాడనియే భూమాలుఁడి వచ్చినన్
సాలగ్రామము మున్నగొగొనడు మాన్సుశేత్రముల్ పెక్క చం
దాలంబండు నొకప్పడుం దఱుగ బింటంబాడియుం బంటయున్.

7.* తే. వండనలయదు వేవురు వచ్చిరేసి
నన్నపుర్ణార్థకు నుట్టియో నతని గృహించి
యతిధు లేతేర నడికిరే యైనబట్టు
వలయు భోజ్యంబు లింట నవ్వాలగాగ

8. సీ. తీర్థసంవాసులేతెంచి నారసి విస్తు
నెదురుగా నేగుదష్టంతర్యైన
నేగి తత్త్వదముల తెలఁగి యింతికిదెచ్చు
దెచ్చి సద్గుత్తి నాతిండ్ర మిచ్చు
గిచ్చియష్టాన్న సంత్యప్తులగాజేయుఁ
షేసి కూర్చున్నచో కేరవచ్చు
వచ్చి యిధరుఁ గల్లు వనధి పర్మతసల
తీర్థ మాహాత్మముల్ దెలియనడుగు.

తే. నడిగి యోజన పరిమాణ మరయు నరసి
వెళివలయుఁ జాడననుచు నూర్చులు నిగుఢ్చు
నను దినము తీర్థసందర్భనాభిలాష
యాత్రనుప్పటింగ నత్తరుణ్ణిపొంతు

9. క. ఈ విధమున నభ్యాగత
నేపావర తంత్ర సకల జీవనుడై భూ
దేవకుమారకుఁడుండం
గా విసుమొకనాడు తుతపకాలము నందున్

10. సీ. ముడిచిన యొంబికెంజిడ మూయ మువ్వన్నె
మొగము తోలు కిలీటముగ ధలంది
కకబాలతేదార కటక ముల్లిత వొణి
గుఱుచలాతాముతో గూళ్ళపట్టి
యైశేయమైన యొడ్డాణంబు లవణి చే
నక్కళందిన పాట్టి మక్కళంది
యారకూటుచ్ఛాయ నవఫుళంవగుఁ జాలు
బడుగు దేహంబున భస్తుమలఁది

తే. మిట్టి యురమున సిదుయోగ పట్టిమొఱయుఁ
జెపులరుప్రాక్షవోగులు చవుకళింపఁ
గావి కుబుసంబు జిలకుండికయును బూసి
చేరె దధేహ హౌషధ సిద్ధాజోకడు.

అధ్యయన వేదిక

భావాలు

- ఆ పట్టణంలో ఉన్న బ్రాహ్మణులు సకలవిధ్యలు నేర్చినవారు. బ్రాహ్మదేవుని కూడా వారు లెక్కచేయరు. రాజులు పరశురాముని కూడా లెక్క చేయసి పరాత్మశాలురు. వైశ్వులు కుబేరుని కూడా లెక్క చేయనంత ధన సంపన్ములు. శూద్రులు చక్కగా వ్యవసాయం చేసి, ఈత్తరుని భక్తాటన వృత్తిని మార్చించ గలవారు. అక్కడున్న వేష్టలు కళలందు రంభా ఉఱ్ఱశులనే తొంగున అదిలించ గలవారు. అక్కడ పుట్టిన బిగురు తొమ్ములు కూడా మంది చేవ గలవి.
- అలాంటి పట్టణంలో మంది రూపం, వాచాలత, వేదవిధ్య లందు త్రధగలిగినవాడు, బ్రాహ్మణ వంశానికే గొప్ప సోభ కలిగించేవాడు, ప్రవరుడనే వాడున్నాడు. వాసి సలీరం చాలా అందమైంది. చిత్రలేఖనం చేసే కళానైవ్యుణ్ణం గలవాలకి కూడా వాసి రూపాన్ని చిత్రించ వీలుపడు.

3. సంపంగ పువ్వు మధువును క్రీలటం అడ తుమ్మెదలకు ఎలా నొచ్చం కాదో, ఆ ప్రవరుని జారకాంతలు చేరటం కూడా అనొచ్చం.
4. ఆ ప్రవరునికి ధనం, మంచి భార్య, తివ వీర్యతుల్లంటి తల్లిదండ్రులున్నారు. ఆనందంతో యజ్ఞయాగాలు చేస్తూ సుఖంగా సంసారం చేస్తున్నాడు.
5. ఆ ప్రవరుడు నిత్యం వేకువ జామున లేచి, వామనమూల్తిని ప్రోథించి, తిమ్మలతో కలిసి, వరణాసిలో నైసం చేస్తాడు. సంధ్య పూజలు చేసి, గాయత్రి మంత్రం జపించి, సూర్య నమస్కారం చేస్తాడు. దేవతా పూజలకు, యజ్ఞానికి పువ్వులు, కట్టిలు, దర్శలు తీసుకొని ఇంటికి వచ్చేవాడు. అతన్ని చూచి ఉఱ ప్రజలు ఇంతటి నిష్ఠాగలమ్మడు లోకంలో లేడని ఆశ్చర్యంగా చూచేవారు.
6. మంచి సడవడిక, మంచి యోవనంలో ఉన్న ప్రవరునికి రాజులు అనేక దానాలు చేశారు. వాచిని తీసుకోిక, మండలు మాన్మాలవల్ల వెడిపంటలతో తులతూగుతూ ఎలాంటి బాధలు లేకుండా జీవించసాగాడు.
7. ఆ ప్రవరుని భార్య అన్నపూర్ణాంజ్లాదేవి. అర్థరాత్రిలో కూడా ఆకలని వెయ్యి మంచి వచ్చి అడిగినా ఎలాంటి విసుగులేకుండా వాలకి అన్నం వండి పెట్టేది.
8. ప్రవరునికి సకలపుణ్ణుక్షేత్ర తీర్థాల్చి చూడాలని కోలక ఉంది. తీర్థయాత్రలు చేసి వచ్చేవాలని తన ఇంటికి పీలిది మర్మాదచేసి వాలనుంచి విషయాల్ని అడిగి తెలుసుకునేవాడు. నేను కూడా వాచిని దర్శించిన ఎంత పుణ్ణమో అని అనుకోనేవాడు.
9. ఈ విధంగా అభ్యాగతులనేవ చేస్తూ జీవన యాత్ర నొగ్గున్న ఆ బ్రాహ్మణకుమారుడు ఒకనాడు మధ్యాహ్న సమయంలో.
10. పుత్ర చర్చంతో చుట్టబడ్డ కుఞ్చాయి తలపై ధలించి, ఐదు లోహశలతో చేయబడ్డ చేతి కడియాన్ని ధలించి, కళ్ళపొలయోగదండం జింక చర్చంతో నడుముకు చుట్టుకొన్నవాడు. ఇత్తడి రంగుగలదేహకాంతిలో చెవులకు రుద్రాంశు పెంగులు డాళ్ళి, శలీరం అంతా విభూతి పూసుకొని ఎల్లారంగు చోక్కు తొడుకొని, జలం ఉన్న కమండలం చేతిలో పట్టుకొని మూలికల(టిపథి) ప్రయోగం తెలిసిన ఒక సిద్ధ పురుషుడు ప్రవరుని ఇంటికి వచ్చాడు.

అర్థాలు

మొదటివేల్ని	=	బ్రాహ్మణ
భార్యావుడు	=	వరసురాముడు
జింకాన	=	గర్వంతో
కిరాటులు	=	కోమటులు
అలతాధిపతి	=	కుబేరుడు

మునుసంచి	=	పెట్టుబడి
ఆబిభిష్టవు	=	శివుడు
వెలయాంద్రు	=	వేశ్వలు
మకరాంకుడు	=	మన్మథుడు
శశంకుడు	=	చంద్రుడు
మధుకరాంగులు	=	ఆడు తుమ్మెదలు
కూలమి	=	ఇష్టం
దేవ దేవర	=	పొర్చుతీ పరమేశ్వరులు
కషాయ గంధము	=	మంచి వాసన
నిష్టలు	=	ప్రతిభినం
ప్రతుష్ణవు	=	వేకువజాము
పవనము	=	గాలి
సావిత్రి	=	గాయత్రి
ఉద్ది	=	నాటీ
అవ్యాలగా	=	తృప్తిగా
సాలగ్రామము	=	ప్రతిగ్రహాదోషంలేని
శమము	=	అంతలంటియ నిగ్రహం
దమము	=	బాహ్యంటియ నిగ్రహం
దవ్వు	=	దూరం
యోజనం	=	ఆమడ
భూదేవకుమారుడు	=	భూహృణ కుమారుడు
అభ్యాగతుడు	=	భోజన సమయంలో వచ్చే అతిథి
ఉఱ్మలు	=	సిత్కాసాలు
అత్తరుణాగ్నిపోత్తి	=	సియమంగా అగ్ని పోత్తాన్ని సేవించేవాడు
కకమిల	=	కళమిలసంచి
ఖణీయ	=	ఆడజింక
భంతుము	=	విభూతి
ఆరకూటుచ్ఛాయ	=	ఇత్తడిరంగు
కేదారకటకము	=	పంచలోహ కడియం
సచ్ఛతులు	=	మంచి శిష్టలు

పర్మాయ పదాలు

- విప్పులు భూహృణులు, భూసురులు, బ్యాజులు
- బ్రహ్మ విధాత, విలించి, హిరణ్యగర్భుడు
- శివుడు మహాదేవుడు, ఈశవ్రంగుడు, శంఖుడు

సిద్ధుడు	—	యోగి, బుటి, ముని, సన్మాని
భస్తము	—	విభూతి, బూడిద.
ప్రకృతి	—	వికృతి
బ్రహ్మ	—	బొమ్మ
సన్మాని	—	సన్మాని

సంఘలు

మకర	+	అంక	=	మకరాంక	(సవర్జటిధు సంథి)
శశి	+	అంక	=	శశాంక	(సవర్జటిధు సంథి)
తితిథి	+	అధ్వర	=	తితిథాధ్వర	(సవర్జటిధు సంథి)
మథుకర	+	అంగనలు	=	మథుకరాంగనలు	(సవర్జటిధు సంథి)
ధని	+	ఆధ్యుడు	=	ధనాధ్యుడు	(సవర్జటిధు సంథి)
ఆ	+	తరుణి	=	అత్తరుణి	(త్రిక సంథి)

ప్రశ్నలు

1. అరుణాశ్వద వట్టం గొప్ప తనమేఖుటి?
2. ప్రవరుని గుణ కీలాస్తి తెలవండి?
3. ప్రవరుని కుటుంబాస్తి గూళ్లి వివరించండి?
4. ప్రవరుడు చేసే పనులేఖుటి?
5. ప్రవరుని భార్యగుణాల్ని ప్రాయిండి?
6. సిద్ధుని రూపు రేఖల్ని వ్యాఖ్యించండి?

విద్యార్థులకు సూచన

ప్రవరుని కథను పెద్దవాలని అడిగి తెలుసుకోవాలి.

ఉపాధ్యాయులకు సూచన

శ్రీకృష్ణ దేవరాయలను గూళ్లి విద్యార్థులకు తెలియజేయాలి.

4. దాశరథీ సతకము

- కంచెల్ల గోపన్సు (రామదాసు)

దాశరథీ సతకాన్ని రచించింది కంచెల్ల గోపన్సు లింగన కామమ్మలు తడుషిర కన్నపుత్రుడు గోపన్సు శ్రీస.1554-87 వరకు గోల్కృండను పిలించిన అబుల్వహిసన్ తాసీషి కాలంవాడు. తాసీషి మంత్రులైన అక్కన్న మాదన్నలకు మేనల్లడు. గోపన్సు భద్రాటి రామస్వామి భక్తుడై రామదాసి పేరుగాంచాడు. దాశరథీ సతకం అనర్థజ కవితాధారతో పైరాగ్య సంపత్తి కలిగి రామభక్తి సతకాల్లో బిహుజ ప్రచారం పించి, తరువాత సతక కిర్తనలకు మార్గదర్శకమైంది. దాశరథీ సతక రచన సరళంగా ఉంటుంది. ప్యాదయాన్ని ఆకట్టుకొంటుంది.

1. * ఉ. పెంపును దల్చివై, కలుష బృందసమాగమ మొంద కుండ ర శ్రీంపను దంత్రివై, మెయివసించు దశేంత్రియ రోగముల్ నివా లింపను వెళ్లవై, కృపగుతీంచి వరంబు దిరంబుగాగ స్తుంపదలియ నీవెగతి దాశరథీ కరుణాపయోగిథి!
2. చ. పరథనముల్ హలింది, పరభాములనంటి, పరాన్నమజ్జన్నన్ ములిపము, కాసి ఫీదనగు మోస మెతుంగదు మానసంబు దు స్తురమి కాలకింకర గడుహతి పాల్చడసిక మమ్మునే తతీదలజేళ్లి కాచెదవో దాశరథీ కరుణాపయోగిథి.
3. * చ. మనమున సూహ పాణిషతలు మర్పకమున్నై, కథిాచిరోగముల్ దనువు సంటి మేసి జిగి దప్తకమున్నై సరుండు మోళ్ల సొ ధన మొనలింపగా వలయుఁ, దత్తు విచారము మానియుండుట ల్రనువునకున్ విరోధమిది దాశరథీ కరుణాపయోగిథి.
4. * చ. సీలగలనాడు మైమఱత చిక్కిననాడు దలంది పుష్టముల్ పిలిభోల సేయనైతినని పాంక్రినగల్చునె గాలిచిచ్చుపై గెరసినవేళయిప్పికాని, కీళ్డువేళ జలంబు గోల త త్తరమును ప్రత్యినంగలదె దాశరథీ కరుణాపయోగిథి.
5. ఉ. నోచిన తల్లిదంత్రికి దనుభవుఁడొక్కడై చాలు మేటిచే చాచనివాడు వేణూకడు చాచిన లేదనకిచ్చువాడు నో రాఁచి నిజంబకాని పలుకాడసివాడు రణంబులోన మేన్ దాచనివాడు భగ్రగిల దాశరథీ కరుణాపయోగిథి.
6. * ఉ. బొంకని వాడె యోగ్యుడల బృందములెత్తిన చోటజవ్వకుం జంకనివాడె శోదు రభసంబున నర్థకరంబు నొచినం గొంకని వాడె దాత మిముగొళ్లి భజించినవాడె వో నిరా తంక మనస్సుఁడైన్నగను దాశరథీ కరుణాపయోగిథి.

అద్భుతయన వేదిక

భావాలు

1. దయకు సముద్రం వంటివాడా! దశరథుని కుమారుడైన రాము! పోషించుటలో దళ్లివై, పొపాలు పొందకుండా రష్ణించుటలో తండ్రివై, లోగాలు రాకుండా చేయటంలో వైద్యుడై, దయతో శాస్త్రత మౌత్థమ్యుసగి రష్ణించు.
2. మనస్సు పరథన, పరస్పీ, పరాన్నాలకు సంతోషిస్తుందే గాని, ముందు రానున్న మోసమెరగదు. ఇది డాట రాసిది. యమభటులగదలదెబ్బలకు మమ్మగుల చేయకుండా చెంతజేర్చుకొని రష్ణించు.
3. ఉహాలు తప్పక ముందు, తథం మొదలగు వ్యాధులు రాక ముందు, దేహంలో గట్టితనం తప్పకముందు, మానువుడు మౌత్త సాధనకుదగ్గ మార్గాలలోచంచాలి. తత్కవిచారాన్ని మానగుాడదు.
4. సంపద ఉన్నరోజున, దేహం మరచి ఉడిగిన పిమ్మట, పుష్టకార్యాల్చి దలచితొని మాటిమాటికి జేయక పోతినే అనుకొంటే ఏం లాభం? ఎలాగంటే గాలి యగ్గిని రెచ్చగిట్టేటప్పుడ్లార్క అతిశయించిన పిమ్మట నీళ్లకొసం బాటి త్రవ్యవస్తుల్చుంటుంది.
5. పుర్వ పుష్టులు చేసిన తల్లిదండ్రులకు చేయిచాచసి వాడు, అడిగితే లేదనకిచ్చేవాడు, నోరు తెరచి సిజం మాత్రమే పలికేవాడు, యుద్ధంలో శలీరాన్ని దాచనట్టి వాడు, ఒక్క కొడుకైన చాలు.
6. అబధాలాడని వాడె యోగ్యుడు శత్రువులెత్తి వచ్చినా యుద్ధానికి భయపడనివాడె కీర్చడు. యాచకుడు చేయి చాస్తే ఇవ్వటానికి జంతింపనివాడె దాత. మిమ్మాల్చి గోల్చి భజించినవాడే అడ్డులేని మనస్సుగలవాడు.

అర్థాలు

పెంపునన్	=	పోషించుటలో,
మొయి	=	సలీరం,
వేసించు	=	ఉండు,
దశేంటియ లోగముల్	=	పచి ఇంటియాలవ్యాధులు,
సివాలించు	=	అడ్డుపెట్టు, ఆపు,
వెళ్ల	=	వైద్యుడు,
కృప	=	దయ,
పరంబు	=	మౌత్తం,
సత్యంపదలు	=	మంచి ఐష్వర్యాలు,
పరథనముల్	=	ఇతరులనొమ్ములు,
పరభావు	=	ఇతరస్పీ,
అంటి	=	తగిలి,
పరాశ్రము	=	ఇతరులతిండి,

అజ్ఞన్	=	లభించిన,
ములపము	=	సంతోషం,
దుస్తరము	=	దాటరాసిది,
గదాహతి	=	గదలదెబ్బలకు,
వొల్పడసీక	=	గులతానీట్లుగు,
వితతిని	=	వి తీరుగు, వివిధంగా
దలకేళ్లి	=	చెంతకు చేళ్లి
కథింబిరోగముల్	=	కథం మొదలైన వ్యాధులు
తనువు	=	దేహం
మేసిఱి	=	దేహం యొక్క గట్టిదనం
మైమంది	=	శలీరాస్మి మరచి
వొలపొల	=	మాటిమాటికి
చిచ్చు	=	అగ్గి
కెరసిన వేళ	=	అతిశయించినపుడు
కీడ్డడువేళ	=	అపొయం కలిగే సమయంలో
తనూభువుడు	=	తొడుకు
రణంబు	=	యుద్ధం
మేసు	=	శలీరం
మేటి	=	శ్రేష్ఠుడు
ఛోంకి	=	అబర్ఫములాడుని
యోగ్యుడు	=	ఉత్తముడు
అలట్టందములు	=	శత్రుసమూహాలు
చివ్వ	=	యుద్ధం
జోదు	=	వీరుడు
రథసంబు	=	తొందరపాటు
నిరాతంక మనస్సుడు	=	అడ్డులేని మనస్సుగలవాడు

పర్మాయ పదాలు

తల్లి	=	అమ్మి, జిన్నని, మాత
తండ్రి	=	నాస్తి, జిన్నకుడు, పీత
తనువు	=	శలీరం, కాయం, దేహం, మేసు
చేయి	=	పంచుం, కరం
రణము	=	యుద్ధం, వెళు, కదనం, ఆజి
సిజము	=	సత్కుం, నిక్కుం, తథ్యుం, యథార్థం

ములపము	=	ముదం, స్త్రీతి, హర్షం, ఆనందం
భావు	=	ఉవిదు, మగువు, ఇంతి, వసితు, మహిళ
శోదు	=	యోధుడు, భటుడు
తనుభవుడు	=	కుమారుడు, తనయుడు, సుతుడు
జంకు	=	భయం, వెరపు, పిలికితనం.

ప్రత్యుతి	-	విత్యుతి
శ్రీ	-	సిలి
వైద్యుడు	-	వెజ్జు
యోధుడు	-	శోదు
పుణ్యము	-	పుస్తేము

సంఘలు

వర	+ అస్తుము	=	వరాస్తుము	(సవర్ణబీర్థ సంభి)
కథ	+ ఆది	=	కథాది	(సవర్ణబీర్థ సంభి)
దశ	+ ఇంత్రియ	=	దశేంత్రియ	(గుణ సంభి)
లేదనక	+ ఇచ్చువాడు	=	లేదనకిచ్చువాడు	(అకార సంభి)
వేఱు	+ ఒకడు	=	వేతొకడు	(ఉకార సంభి)
విరోధము	+ ఇది	=	విరోధమిది	(ఉకార సంభి)
లేదు	+ అనక	=	లేదనక	(ఉకార సంభి)

ప్రత్యులు

1. రష్ట్రింపమని దాశరథిని ప్రార్థించిన విధానం ఎలాగుంది?
2. దేసి నుండి రష్ట్రింపమని తపి దాశరథిని ప్రార్థించాడు?
3. తత్త్వ విచారాన్ని ఎందుకు పాటేంచాలి?
4. పుణ్య కార్యాల్యి ఎందుకు పాటేంచాలి?
5. కొడుకు ఎలాంటి వాడై ఉండాలి?
6. యోగ్యుడు, వీరుడు, దాత ఎలాంటివారు?

విద్యార్థులకు సూచన

సీతులకు సంబంధించిన పద్మాల్యి సేకలించి, చదివి మంచి అలవాట్లను అలవరచుటోవాలి.

ఉపాధ్యాయులకు సూచన

శతక పద్మాల లక్ష్మణైశ్వరు, శతకాల విలిప్పతను అందులోని సీతుల్చి మానవతావిలువల్ని విద్యార్థులకు చెప్పాలి.

5. పిరదోసి

- గుట్టం జాపువ

గుట్టం జాపువ వినుతొండ దగ్గర చాటుగడ్డపాడు గ్రామంలో జర్చించారు. ఈయన జిత్తులినం 1895 అక్టోబర్ 28వ తేది. జాపువాకు ఉభయ భాషా ప్రవీణుడనే బిరుదు ఉంది. ఈయన ఉభయ భాషా ప్రవీణుడే కాదు, కవితా విశారదుడు కూడా. ఇతడు పెక్క కావ్యాల్చి రచించాడు. అందులో ప్రసిద్ధమైనవి - 1. పిరదోసి 2. గజ్ఞలము 3. కాందిశికుడు 4. స్వయంవరము 5. ముంతాజమహాలు. జాపువ కవితలో ఒక తొత్త ధోరణి, తొత్త సాంపులు జాలువారుతుంటాయి. సైలి ఒకే లీతిలో రమణీయంగా ఉంటుంది. కీరకి గండపండేరాలు తొడిగారు. వినుగు నెక్కించారు. అంతేకాదు, కనకాభావేకం కూడా చేశారు. జాపువ వ్యధాభలతమైన వ్యాదయాన్నిండి పిరదోసి, గజ్ఞలం కావ్య రచనలు వెలువడ్డాయి. పిరదోసి కావ్యాల్చి తన వ్యాదయం పెట్టి అనుభూతితో రచించినట్లు కనబడుతుంది. ఈయన రచనలన్నిటీలోను పిరదోసి కావ్యానికి ఎంతో ప్రాశస్త్రం ఉంది.

1. మ.తన కావించిన యుద్ధయాత్రలకమర్చుత్వంబు గల్చింపగే
ఇన వాడైయలపారసీక సుకవి స్తేచీ తిరోభూషణం
బన ఫుండో పిరదోసి నామకవి నావ్యాసించి యొళ్లోగం
బున నుద్దంథ సేత్కైయెనగెగర్యారంపు తాంబూలమున్
2. ఉ. ఓ కవి వర్షా; సీ సుకవి తోజ్యలవాట్టుయ పుణ్యభూమిలో
నాతు కృతి ప్రధాన సదనంబు రచింపుము శాశ్వతంబుగన్
మాకులభూషణంబులగు మావన నాథులకావ్య గేహణ
వ్యాక్యతులంబోనర్పుము చిరాయురుపేతలచేయు ఖుద్దరన్.
3. ఆ. కవిని గన్న తల్లి గర్భంబు ధన్యంబు;
కృతిని షెందువాడు మ్యుతుఁడు గాడు;
పెరుగుఁదోటకార విభ్యాత పురుషులు;
కవిని వ్యర్థజీవిగా దలంతు
4. ఆ. తమ్మిచూలి కేలుఁదమ్మిని గలనేర్చు
కవి కలంబునందుఁ గలదుగాన
నీశ్వరత్వముతనికే చలామణి యయ్యె
నిక్కువముగు బూజసీయుఁడతడు
5. తే. క్షణము గడిచిన డాని వెన్నకు మరల్ల
నొధ్యమే మానవునకిలా చక్కమందు
డాటీ వెణియన యుగములనాటీ చలత
మరలఁ బుట్టింపఁ గవియ సమర్థడగును.

6. క. ఒత్తోక్క పట్టియంబున
 తొత్తోక్క బంగారు రూక యొనగెదను కవి!
 మక్క మసీదు తోడని
 వక్కాణించెన్ మహాసభా మధ్యమున్న
7. తే. మాన వేంద్రుని సత్క వాగ్దానమునకు
 ప్యాదయ గోచర మగుచు వల్లింపరాసి
 యద్దుతావేశ యంగంబు నాక్రమించె
 సైంతమున్ దోచె నూత్క నినర్జ కవిత.
8. సీ. పెరసీక గ్రంథ భండారములనెల్ల
 గదిలించి తీయసి పదములేల
 షంగ్క వాచార మహాంభో సిద్ధానంబు
 దరచి ముత్కములు రత్నములగూల్ల
 లలితంబులైన యలంకారములనెల్ల
 బొరలించి మేలైన సరకులైత్తి
 బిలసెన పూబూఅవు కరణి ముద్దులు గారు
 శయ్య కిలాసంబు సంతలించి
- తే. సాసనములన్న పరికించి సకలరాజ
 చలతలం బింత సత్కంబు జాఱసీక
 ఆర్థసస్నూత వీహ నామాభిధాన
 భాసుర గ్రంథరచన కుపక్రమించె
9. తే. వాసి డెందంబు సేరికి పెటిని తలపులు
 వాసి కను సన్న దలలు వంపసి యుపమలు
 వాసి కలమున్ గులుకు జాపసి పదములు
 మందునకు లేవు నాటి వాట్కయమునందు
10. తే. వసుధ శాసింపగలసొర్పభోముడగును
 థిరుడగు, థిథ్కుండగు, దీసుడగును
 దుఃఖితుండగు సిత్క సంతోషి యగును
 సత్కతి ధలంపరాసి వేషములు గలవే?
- 11.*చ. తెలుగు గవిత్వవుండి, విదేశపుదైతలచెన్న ద్రావిడే
 యులకవనంబులోని పనయుం బొసగన్ రచయించుచుండేగే
 పలరస బంధురంబగు ప్రపంథము, సర్క పదార్థ ధర్మములే
 దెలియదదంతరాంతర విలీనత గొండొక పిచ్చివాసిగన్.

అధ్యయన వేదిక

భావాలు

1. రాజు పారసీక మంచి కవుల్లో తలమానికష్టైన పిరదాసిని రావించాడు. తాను చేసిన యుద్ధయాత్రలక్ష్మిటీకి శాశ్వతత్వం కల్పించాలనుకున్నాడు. నిండు సభలో రాజు పిరదాసికి కర్మార తాంబూలాస్మి ఇచ్ఛ గొరవించి, తన చరిత్రను ఒక మహా కావ్యంగా రచించమన్నాడు.
2. ఓ సుకథి! సీ రమణీయషైన కవితా వాట్టయంతో నా చరిత్ర అనే సాధాస్మి శాశ్వతషైనటిగా రచించు. ఈ భూమి మీద శాశ్వతంగా ఉండేటట్లుగా మాపంశమహా పురుషులచరిత్రను రాయిండి.
3. కవిని పసికి రాని వాడుగా భావిస్తారు. కాని కవి కుమారుని కన్న తల్లి ధన్యషైంచి. కావ్యాస్మి తీసుకుస్తువాడు ఎన్నటికి చసిపెఁడు. ప్రసిద్ధ పురుషులు పెరుగుతోటకారలాగా చిలపలు పలవలుగా పెరుగుతారు.
4. కవి నిజానికి పూజింప దగ్గరవాడే. ఎందుకంటే కవి కలంలో బ్రహ్మ చేతికున్నంత నేర్చు ఉంది. అందువల్ల కవికి ఈత్వరత్వం వస్తుంది.
5. గడచి పాణియన క్షణాస్మి ఏ మనిషి వెనకతు మరల్లిలేడు. అది నొచ్చింతాడు. ఈ భూమి మీద గడచిపాణియన ఎన్ని యుగాలనాటి కత్సైనా మళ్ళీ పుట్టించగలనొమర్థం కవికి వాత్మమే ఉంది.
6. పెద్ద సభలో రాజు ఒక్కిక్క పద్మానికి ఒక్కిక్క బింగారు నాణాస్మి ఇస్తానని కవికి వాగ్దానం చేశాడు. పైగా మత్కామనిసీదుషై ఒట్టు అని కూడా చెప్పేడు.
7. ఆ రాజు కావించిన వాగ్దానానికి కవికి వ్యాదయంలో వల్లింపలేనంత అద్యతషైన ఆనందం కలిగింది. వెనువెంటనే కవి మనస్సులో వినుాత్మషైన సహజ సుందరషైన కవిత్వం జినించింది.
8. పారసీక భాషలో ఉన్న కావ్యాలస్మి చదివి, తియ్యాని పదాలనస్సిటిని ఏరాడు. వ్యంగ్య రచనా సముద్రాస్మి మధించి ముత్కాల్చి రత్నాల్చి చక్కగా కూర్చుడు. లలితాలైన, అందషైన అలంకారాల్చి ఏరాడు. దిలిసెన పూవులాంటి మెత్తని సయ్యాల్చి సంతలించాడు. ప్రాచీన శాసనాలస్సిటిలో ఉన్న రాజులచరిత్ర సత్కాల్చి ఏ మాత్రం వదలకుండా రమ్మషైన ‘పింపనామ’ అనే మహాగ్రంథ రచనకు పిరదాసి కవి పూనుకున్నాడు.
9. పిరదాసి రచనలో మనోహరషైన భావాలు, మంచి ఉపమాలంకారాలు, లలితషైన పదఙాలం ఉన్నాయి.
10. సత్కాలి శాసించే రాజుగా, దైర్ఘ్యవంతుడుగా, బిష్ణుగాడిగా, దీసుడిగా, సోకిగా, నిత్య సంతోషిగా అన్ని రకాలవేషాలు ధలించగలడు.
11. కవితావేసం కలిగి పిరదాసి ఒక హింద్రువాడుగా ఆ కవిత్వంలో ముఖిగి తేలుతున్నాడు. తేలుగు కవిత్వంలోని కాంతిని, ఇతర దేశ కవితల్లో ఉన్న అందాల్చి ద్రావిడ భాషా కవిత్వంలోని చాతుర్యాస్మి అన్నింటిని రంగలించి, రన సముద్రతషైన ప్రబంధ రచన సాగిస్తున్నాడు.

అర్థాలు

అమర్తత్వము	=	శాశ్వతత్వం
తిరోభూషణము	=	తలమానికం
అసఫుడు	=	పాపరహితుడు
ఒక్కిలగము	=	నిండు సభ
గేహము	=	గృహం
సదనము	=	ఇల్లు
పాశం	=	పాశగు
తమ్ము	=	వద్దం
తమ్ముచూలి	=	బ్రహ్మ

పూజసీయుడు	=	పూజింప తగ్గవాడు
ఇలాచక్రము	=	భూమి
వక్కాణించు	=	నొక్కి చెప్పు
నొటింతము	=	మనసు
నిసర్గ	=	సహజమైన
అంధోసిధానంబు	=	సముద్రం
అభిధానము	=	పేరు
భాసుర	=	ప్రకాశించు
జిగి	=	తాంత్రి
చెస్సు	=	అందం

వర్చూయ వదాలు

యుద్ధము	-	రణం, సమరం, ఆజి
వాట్టయము	-	సారస్వతం, సాహిత్యం
భూమి	-	వసుధ, వసుంధర, ధరణి

ప్రత్యుత్తి	-	విత్యుత్తి
గృహము	-	గేహము
మాక్రికము	-	ముత్తము

సంఘలు

ఒడ్డు	+	ఓలగంబు	=	ఓడ్డేలగంబు	(ఉకార సంధి)
సుకవిత	+	ఉజ్జ్వల	=	సుకవితోజ్జ్వల	(గుణ సంధి)
దివ్య	+	ఆక్షతులు	=	దివ్యాక్షతులు	(సవర్ణదివ్య సంధి)
చేయుము	+	ఇద్దరన్	=	చేయుమిద్దరన్	(ఉకార సంధి)
తఱ	+	ధరన్	=	ఇద్దరన్	(త్రిక సంధి)
బిక్క	+	బిక్క	=	బిత్తిక్క	(అకార సంధి)
మానవ	+	ఇంద్రుని	=	మానవేంద్రుని	(గుణ సంధి)
అచ్ఛత	+	ఆవేశ	=	అచ్ఛతావేశ	(సవర్ణదివ్య సంధి)

ప్రత్యుత్తలు

1. రాజు పిరదోసిని ఏమి చేయుమన్నాడు?
2. కవి గొప్పదన మెటువంటిది?
3. రాజు కవికి ఏమి ఇస్తానన్నాడు?
4. కవి గ్రంథ రచనకు ఎలా పూనుకున్నాడు?

విద్యార్థులకు సూచన

జాపువ ప్రాసిన ఇతర రచనల్లు గులంచి తెలుసులో ఉండి.

ఉపాధ్యాయులకు సూచన

జాపువ కవిత్వ ఛౌస్తుత్యాన్ని విద్యార్థులకు తెలపాచి.

6. చేయెత్తి షై కొట్టు తెలుగోడా

- వేములపల్లి శ్రీకృష్ణ

ఈ కవి 1917 వ సంవత్సరంలో ఉదయించాడు. మాణిక్యమ్మ, వెంకట్రామయ్యలు ఈ కవి తల్లిదండ్రులు. ఈ కవి నవనమాష నిర్మాణానికి రచనలు చేశారు. ప్రజలకు రాజకీయావగాహన చేయాలని శ్యాఖి గావించారు. ఈ కవి కొంతకాలం కిశాలాంద్ర బినపత్రికకు ప్రధాన సంపాదకులుగా పనిచేశారు. ‘నగారా’ అనే మానవత్తికను స్థాపించారు. ‘శాంతిస్నేహం’ అనేమాన పత్రికకు సంపాదకులుగా ఎనలేని శ్యాఖిచేశారు. కీరు ఆంధ్ర శాసన సభకు ముఖ్యారు అంటే 1952, 1962, 1972లో ఎస్కుర్యూరు. కీరు ఎన్నో గేయాలు, వీటలు రచించారు. కీల రచనల్లో “చేయెత్తి షై కొట్టు తెలుగోడా!” చాలా ప్రసిద్ధమైంది. ‘మాన్మాషాలిమేరలోనీ’ అనే వీట ‘బ్రహ్మ పట్టం పెంచమంటి’ అనే వీటలు కూడా కొంతవరకు పేరు తెఱ్చి పెట్టాయి. ప్రస్తుత పొత్తుంచాన్ని ఈ కవి 1944లో ప్రచురించారు. ఈ గేయం వెలుగులోనికి వచ్చిన నాటి నుండి తెలుగు ప్రజలప్యాదయాల్ని దీచుకుంది. ఈ గేయం సామాన్య ప్రజలనోళ్లలో కూడానానింది.

1.* చేయెత్తి షైకొట్టు తెలుగోడా

గతమెంతొ ఘన కీల్ర గలవేడా!
సాటిలేని జాతి - టిటమెరుగని లోట
నివురుగప్పినేడు - నిదుర పెతుండాది
కై కాట్టి మేల్కొలుపు తెలుగోడా!
గతమెంతొ ఘన కీల్ర గలవేడా!

॥చేయెత్తి॥

2. కీర రక్తపు ధార ధారబోసిన సీమ
పలనాడు సీదెరా వెలనాడు సీదెరా
బాలచంద్రుడు చూడ యవరోయి
తాంత్రపాపయ గూడా సీ వోడు

॥చేయెత్తి॥

3. కాకతీ రుద్రమ్మ మల్లమాంబా మొల్ల
మగువ మాంచాల సీ తోడ బుట్టేన వాళ్లే
కీరవనితలగన్న తల్లేరా!
ధీరమాతలజన్మ భూమేరా!

॥చేయెత్తి॥

4. దేశమంటే వట్టి మట్టికాదన్నాడు
మనుషులన్న మాట మరువబోకన్నాడు
అమరకవి గురజాడ సీ వోడూ
ప్రజలకవితను వాడి చూపాడోయే

॥చేయెత్తి॥

5. కల్లోలగొతమి వెల్లువలక్ష్యప్పమ్మ
తుంగభద్రాతల్లి పాంగి పారలిన చాలు
ధాన్యరాసులు పండుదేశాన
కూడు గుడ్డకు కొదవ లేదోయా

॥చేయెత్తి॥

అధ్యయన వేదిక

భావాలు

- ఓ తెలుగు ప్రజలారా! మన జాతికి జయ జయధ్యానాలు చేయండి. మన పూర్వ చరిత్ర ఎంతో గొప్పది. సాటిలేసి మన జాతి అపజయం ఎరగదు. ఇప్పుడు మాత్రం నివ్వరు గప్పిన నిప్పులాగా నిద్రపెంచి. దానిని జయ జయ ధ్యానాలతో మేల్కొలుపుదాం.
- వీర పురుషులు ఎందరో తమరక్తాన్ని చించించి పెణ్ణాటాలు చేసిన హత్యాడు, వెలనాడు సీమలు మనవే. బాలచంద్రుడు, తాంత్రమాపారాయుడు లాంటి మహా వీరులు తెలుగు గడ్డ మీదే జర్మించారు.
- కాకతీయరాణి రుద్రమ దేవి, వీరబోజ్యలి ముల్లమాంబి, కవయిత్రి మొల్ల, మాంచాలవంటి వీర వసితలైన నెందరిమణులలాంటి వారెందరో తెలుగు నాట జర్మించారు.
- దేశ మంటే కేవలం మళ్ళీకాదు, మానవులని అధ్యం. అన్న గురజాడ అప్పోరావు మనవాడే. ఆయన ప్రజలభాషలో కవిత్వాన్ని చెప్పాడు.
- గోదావరి, కృష్ణ, తుంగభద్ర మున్గును నదులు మన రాష్ట్రంలో జలజలా ప్రవహిస్తున్నాయి. అట తెలుగు నేలను సస్యశ్యామలం చేస్తున్నాయి. ధాన్యసికి అన్నపూర్ణగా ప్రసిద్ధి చెందిన మన రాష్ట్రంలో కూటికి గుడ్డకు లోటులేదు.

అర్థాలు

మనకీర్తి	=	గొప్పకీర్తి
వసిత	=	స్త్రీ
నివ్వరు	=	బూడిద
వెల్లువ	=	ప్రవాహం
గతము	=	గడిచిన కాలం
తొదవ	=	తక్కువ
మగువ	=	స్త్రీ
జన్మభూమి	=	పుట్టిన ప్రదేశం
అమరకవి	=	మరణం లేని కవి
కల్పుల	=	పెద్ద అల

పర్మాయ పదాలు

జన్మ	=	పుట్టుక, జననం, ఉధ్వవం,
జాతి	=	కులం, వర్గం
మగువ	=	స్త్రీ, వసిత, పడతి, ఇంతి

ప్రక్రతి	=	విక్రతి
కవిత	=	కైత
కులము	=	కొలము
కీల్త	=	కీలతి
రక్తము	=	రకతము

వ్యుతిరేక పదాలు

నేడు	x	రేపు
తల్లి	x	తండ్రి
ఓటిమి	x	గెలుపు
బాలుడు	x	బాలిక
పుట్టుక	x	చావు

సంఘలు

చే	+	ఎత్తి	=	చేయెత్తి	(యుఱగమ సంభి)
ఓటిమి	+	ఎరుగని	=	ఓటిమెరుగని	(ఇతార సంభి)
గతము	+	ఎంతో	=	గతమెంతో	(ఉతార సంభి)

ప్రశ్నలు

- మనషాతి ఇప్పుడు ఎలా వుంది?
- గురజాడ విమని ప్రకటించాడు?
- ఈ గేయాల్ని ఎవరు రచించారు?
- మన రాష్ట్రంలో కియే నదులు ప్రవహిస్తున్నాయి?
- శీర వసితల పేర్లు కొన్ని రాయండి?

క్రింది ప్రశ్నలకు నాలుగైదు వాక్యాల్లో సమాధానాలు రాయండి.

- మన జాతిని ఏఖిధంగా మేల్కొలపాలి?
- మన రాష్ట్రం అస్తుపూర్ణగా ఎందుకు ప్రసిద్ధి చెందింది?

విద్యార్థులకు సూచన

ఇటువంటి దేశభక్తిని తెలిపే గేయాల్ని తెలుసుతోండి.

ఉపాధ్యాయులకు సూచన

తెలుగు వారి ఘనకీల్తిని తెలిపే గేయాల్ని విద్యార్థులకు పరిచయం చేయండి.

7. నా కవిత్వం

- దేవరకొండ బాలగంగాధర

తిలక్

తిలక్ 1921 ఆగస్టు నెలలో గోదావరి జిల్లాలో తఱుకు దగ్గర ఉన్న మండపాలలో జిత్తించాడు. తండ్రి సత్యనారాయణకు గాంధీ కంటే కూడా బాలగంగాధర తిలక్ అంటే చాలా ఇష్టం. అందువల్ల తన తండ్రి తనకు ఆ పేరు పెట్టి నట్టుగా తిలక్ చెప్పుతునేవాడు. తిలక్ గురువు తెలుగు రాజు'గా ప్రశ్నా పొందిన ప్రాస్తులు వండితుడు పెట్టేత్తున్తునారాయణ రాజు. ఈయన దగ్గర తిలక్ ఘంధస్సు వ్యక్తరణ, ప్రభంధాలు నిష్టగా చదువుకున్నాడు. ఈయన నవ్వసాహిత్య పరిపత్తులో సభ్యుడయ్యాడు. ఆధునిక భావాల్ని అలవేకగా అలవర్షుకున్నాడు. తిలక్ తఱుకులో సాహిత్యధ్యయనం చేస్తూ, కవిత్వం ప్రాస్తు తాలం గడిపేవాడు. 'ప్రభాతము-సంధ్య' అనే పద్ధగేయ సంకలనం ఈయనదే. 'గోరువంక' అనే కవితా సంకలనం కూడా ఉంది. సాలె పురుగు, సుప్త తిల, సులీలపెళ్ళ అనే నాటకాల్ని రచించాడు. తిలక్ తన 45వ ఏటనే స్వర్గస్థుడయ్యాడు. మహాకవి చసిపేయిన తర్వాత ఆయన రచించిన వచన కవితల్ని 'అమృతం కులసిన రాత్రి' గా ప్రచురించారు. ఈ తాఖ్యానికి అంద్ర ప్రదేశ, కెంద్ర సాహిత్య అకాడమీలలపార్చులు లభించాయి. ప్రస్తుత పొత్తుభాగమైన 'నా కవిత్వం' అనేబి అమృతం కులసిన రాత్రి కావ్యంలోనిదే.

నా కవిత్వం కాదొక తత్త్వం
మర కాదు మీరనే మనస్తత్వం
కాదు ధనికపాదం సామ్మాదం
కాదయ్యా అయోమయం, జరామయం.

గాజు తెరటాలవెన్నెలనముద్రాలూ
జాతి పుప్తుల అత్తరుదీపాలూ
మంత్ర లోకపు మణి స్తుంభాలూ
నా కవితా చందన శాలా సుందర చిత్ర విచిత్రాలు.

గాంధి బాధా విథి: పతంగాలూ
ధర్మఫిరుల కృతర్తనాజాలూ
త్యాగశక్తి ప్రేమరక్తి శాంతిసుమ్తి
నా కళా కరవాలధగ్ధగ్ధగ్రవాలు

నా అష్టరాలు కగ్గిలే జడులలో తడిసే దయాపోరావతాలు
నా అష్టరాలు ప్రశాశిక్కులవహించే విజయ వరావతాలు
నా అష్టరాలు వెన్నెలలో ఆడుకునే అందమైన ఆడ పిల్లలు.

అద్భుతయన వేదిక

భావాలు

నా కవిత్వం తత్త్వం కాదు. మీరును కున్నట్టు అది నా మనస్సుత్వం కూడా కాదు. ధనిక వాదం కానేకాదు. సామ్మాదం అనలే కాదు. నా కవిత్వం అర్థం కాకుండా పిచిదు దానికి ముసలి తనం లేదు.

నా కవిత్వంలో అందమైన చిత్ర విచిత్రాలున్నాయి. గాజలాంబి అందమైన అలవ్చి సృష్టించే వెన్నెలసముద్రాలూ, మేలిబి పుష్టిలతో తయారు చేసిన సుగంధ దీపాలూ, మాయలోక మణి స్తంభాలు ఉన్నాయి.

నా కవిత్వంలో అతిభాధారమైన విషాదప్రగాలి పటూలు ధర్మవీరులయొక్క రక్తనాశాలు, త్వాగరక్తి, ప్రేమమై రక్తి, శాంతి సూక్తులు కలిగి ధగధగ మెలిసే కత్తులరవాలుంటాయి.

నా అష్టరాలు కన్నిటి వర్షంలో తడిసి ముద్దెన మ్యాదులమైన పొవురాలు. నా అష్టరాలు ప్రజలబాధ్యతల్లి వహించే తెల్లసి విసుగులు. నా అష్టరాలు రాత్రి పూట వెన్నెల్లో ఆడుకునే అతిచక్కని అందమైన ఆడపిల్లలు.

అర్థాలు

కెరటం	=	అల,
జాతి	=	మేలైన,
అత్తరు	=	సుగంధ ద్రవ్యం,
అయోమయం	=	ఏమి తెలియని స్థితి,
జిరామయం	=	ముసలి తనం,
శాల	=	భవనం,
అగాధ	=	లోతైన,
బాధ	=	దుఃఖం,
కృతం	=	చేయబడ్డ,
పొథ:	=	పొతాళం,
పతంగాలు	=	గాలిపటూలు,
సూక్తి	=	మంచిమాట,
కరవాలం	=	క్రత్తి,
పొరావతాలు	=	పొవురాలు.

పర్మాయ పదాలు

సముద్రం	=	సంద్రం, సాగరం, అంబుధి
పొరావతం	=	పొవురం, పొరువం

ప్రత్యుతి	-	విప్యతి
నముద్దం	-	సంద్రం
శ్త్రీ	-	సత్తి
పొరావతాలు	-	పొవురాలు

సంధులు

కాదు	+	బక	=	కాదోక	(ఉతార సంధి)
మీరు	+	అనే	=	మీరనే	(ఉతార సంధి)
కాదు	+	అయ్య	=	కాదయ్య	(ఉతార సంధి)

ప్రశ్నలు

1. తిలక్ తన కవిత్వం ఏమి కాదని చెప్పాడు?
2. తిలక్ కవిత్వంలో చిత్రపథిత్తాలేవి?
3. తిలక్ కవితా అభ్యర్థాలు ఎలాంటివి?

విద్యార్థులకు సూచన

విద్యార్థులు కవిత్వం మీద అభిరుచిని పెంచుకోవాలి.

ఉపాధ్యాయులకు సూచన

సులభమైన లొస్సి కవితల్లి విద్యార్థులకు పరిచయం చేయాలి.

3. నేర్చుకోవలసిన వింతాలు

- డాక్టర్ సి.నారాయణ రెడ్డి

సింగిరెడ్డి నారాయణ రెడ్డి నేచి తెలుగు సాహిత్య వీరతులకి 'సినారె'గా సుప్రసిద్ధులు. ఈయన 29-7-1931 లో కలింగర్ జల్లా పానుమాజీపేట అనే గ్రామంలో జీవించారు. ఉన్నిసియా విశ్వవిద్యాలయంలో 1962 లో 'భధురికాంధ్ర కవిత్వము సంబ్రందాయములు-ప్రయోగములు' అనే అమృతాల్మణిన సిద్ధాంత గ్రంథాన్ని రచించి, పిషాచ్‌డి పట్టాను పాండారు. తెలుగులో విశ్వనాథ సత్యనారాయణ తర్వాత సినారెనే ఇఖనపీర అవార్య గ్రహిత. ఈయన రచించిన 'విశ్వంభర' అనే ఆవ్యాసికి ఇఖనపీర అవార్య లభించి. పద్మభూషణ జిరుదాంకితుడు, ఒకసాచి రామ్యసంభ సభ్యులు, ఇంకా అధికార భాషా సంఘం చైర్మన్, ఆంధ్ర ప్రదేశ్ సార్వత్రిక విశ్వవిద్యాలయానికి, తెలుగు విశ్వవిద్యాలయానికి వైన్ చాస్ట్ లర్సోగా పరిచేశారు. సినారె మహాత్మ, మధుర పత్ర, మంత విమర్శకుడు, ఉత్తమవలికోభకుడు. రసరమ్మ గొల్లి రచించిన ప్రసిద్ధ సిని గేయ రచయిత. ఈ కవి రచించిన కావ్యాల్లి కర్మార వసంతరాయము, నాగార్పున సిగరం, కవిత నా చిరునామూ, బుతువర్ణం, భూమిక, మట్టిమంచి, కూరిరక్షం, మంఠలు మానవుడు, విశ్వంభర ముస్తగునవెన్నో ప్రసిద్ధ పాండాయి. ఈ కవి రచనలపై ఎందరో పిషాచ్‌డి పట్టా తోసం పలశోభగులు గాణించారు. ప్రస్తుత వీరాంధ్రం 'మరిచిగా ప్రవోంచాలని' అనేదాని నుండి గ్రహించబడింది.

మంచువీరులు ఎంతసేపు కమ్ముకున్నా
వర్షాకూరికి వఱకు పుట్టాడు.
తుపాకులతో ఎగ్గినిర్చు పేశేస్తున్నా
వాయు మండలం గాయపడడు.
మానవుని సిఫ్టులనంకల్చమూ అంతే.
ఎగ్గి ప్రతికూల పైకాచిత శక్తులు అనుకునం
ఎదురు తగులుతున్నా
దూసుకుపాణిమే తప్ప అది తిరుగు ముఖం పట్టాడు.
ఆస్తు అస్తుస్తత ఉగ్గుంత మూత్రాన
కాశ్మీ చేతులూ ముదుచుకు కూచుంచే ఎలా?
ఒంట్లీ ఉఱకొచ్చే జ్యోర తరంగాలను ఈదుకుంటూ
అవతలి గట్టుకు చేరుకున్నప్పుడే
క్రియాకలిలం ఫలవంతమపుటుంది.
అలోచనలు ప్రాంథంగా అల్లుకుంటూ వుంటే

ఒక్కిత్తునీలి ఒంటికి మగత కమ్ము కుంటుంది.
 మగతకు లోబడితే
 ఉజ్జ్వలచైతన్యం మనకబాల వెళుంది.
 తొమ్ములను నలికేస్తున్న
 లోతుగా పాతుకుని వృక్షమూలాలు
 తమ ఉనికిని కోల్పోవు.
 నలికితుగా చిగుళ్లను తొడుక్కుని
 అవి క్రమంగా ఎప్పటి రూపొలను సంతరించుకుని
 తిరసెత్తి నిలుచుంటాయి.
 మనం పాతాలు నేర్చుకోవలసింది
 ముల్లిత గ్రంథాలను చదువుకునేకాదు
 ప్రక్కతి రూపంలో ఎప్పటికప్పుడు పుటలు విప్పుకుంటున్న
 అముల్లిత గ్రంథాన్ని అలా తిరగేస్తే చాలు
 ఎన్నో జ్ఞాన నిధులు ప్రత్యక్షమవుతాయి.

అధ్యయన వేదిక

భావాలు

ఎంత మంచు కులసినా పర్వతానికి చలిపుట్టదు. తుపాకుల్లో ఎస్సిసిర్లు కాళ్లునా ఆకాశం తూట్లుపడదు. మానవుని నిష్టలమైన కోలక అలాంటిదే. మానవ ప్రయత్నాన్ని ఎన్ని దుష్టశక్తులు అడ్డుకుంటున్న ముందుకి సెగడమే తప్ప వెనుకకు రావడం జరగదు. ఓడిదుడుకులకు భయపడి సంకల్పాన్ని మానుకోవచ్చునా? కొంచెం అలసట అనిపించినంతమాత్రాన కాళ్లు చేతులు ముడుచుకుని బిగులుపడి కూర్చుంటే ఎలా? నలీరంలో పుట్టిన జ్వరాన్ని అధిగమించినపుడే మనం చేసే పనికి ఫలితం వుంటుంది. ఒకవైపు ఆలోచనలు ముసురుతూవుంటే మరోవైపు శలీరాసికి మగత మొదలవుతుంది. మగతకు లొంగిపితే ప్రతాశపంతమైన చైతన్యం మనకబాల వెళుంది. తొమ్ములు నలికేసినంత మాత్రాన వృక్షాలు వాటి మూలాల్ని కోల్పోవు. మళ్లీ తొతుగా చిగుళ్లు తొడిగి మునుపటి రూపొన్ని సంతరించుకొని మామూలు రూపంతో ఎప్పటి లాగే దర్శనమిస్తాయి. మనం మంచి చెడులు తెలుసుకోవాలంటే పుస్తకాల్లో చదవాల్సినపనిలేదు. మన చుట్టూ వున్న ప్రక్కతిని పలాతిలిస్తే చాలు. ఎన్నో విలువైన విషయాలు మనకి గోచరిస్తాయి.

అర్థాలు

పేట్లేస్తున్నా	=	కాళ్లేస్తున్నా
వాయుమండలం	=	ఆకాశం,
నిష్టలం	=	స్థిరమైన,
ప్రతికూలం	=	అనుకూలంకాని,
పైతాచిక	=	పితాచలక్షణం,
అస్వస్తత	=	నలత,

ఉఱుతొచ్చే	=	వోంగే,
తరంగాలు	=	అలలు,
క్రియాశిలం	=	వసితనం,
ఫలవంతం అపుతుంది	=	ఫలితంవుంటుంది,
ప్రగాఢంగా	=	గట్టిగా,
మగత	=	బద్ధకం,
ఉష్ణీల	=	ప్రతాశవంతమైన,
చైతన్యం	=	కదలిక,
మనక బాలపాశవడం	=	వోగలు కమ్ముకు వేశవడం,
వృక్షమూలాలు	=	చెట్లవేర్లు,
సిధులు	=	సంపదలు,
ప్రత్యక్షమవుతాయి	=	దర్శనమిస్తాయి.

వర్ధాయ హదాలు

పర్మతం	-	తోండ, నగరం, అచలం
ముఖం	-	ఆననం, హదనం, మోము
సిధి	-	సంపద, ధనం
తరంగాలు	-	అలలు, కెరటాలు
ముద్ర	-	గుర్తు, చెప్పుం, ఆనవాలు

వ్యుతిరేక హదాలు

పుట్టుట	x	గెట్టుట
అనుకూలం	x	ప్రతికూలం
కొత్త	x	వోత
ముద్రిత	x	అముద్రిత
జ్ఞానం	x	అజ్ఞానం
స్వస్థత	x	అస్వస్థత

ప్రకృతి	-	వికృతి
ముఖం	-	మొగం
శిరసు	-	సిరసు
జ్యోరం	-	జోరం
జ్ఞానం	-	గ్నానం

సంఘలు

శిరసు	+	ఎత్తి	=	శిరనెత్తి	(ఉకార సంధి)
ప్రతి	+	అళ్ళం	=	ప్రత్తిళ్ళం	(యణాదేశ సంధి)
ఉన్న	+	అంత	=	ఉన్నింత	(అకార సంధి)
ఉబలి	+	వచ్చే	=	ఉబలిచ్చే	(ఇకార సంధి, వకారలోపం)
ఒక్క	+	ఒక్క	=	ఒక్కొక్క	(అకార సంధి)

ప్రశ్నలు

1. మానవుని నిష్టలమైన కోలకలు ఉదాహరణ ఏమి?
2. చైతన్యం మనకబాలపెటువడానికి తారణాలు ఏమిటి?
3. మంచి చెడులు తెలుసులోవాలంటే ఏం చేయాలి?
4. మనం నేర్చులోవలసిన పొతాలు సారాంశం రాయండి?

విద్యార్థులకు సూచన

సినారె గాలి ప్రసిద్ధ సిసీగేయాల్చి వినండి.

ఉపాధ్యాయులకు సూచన

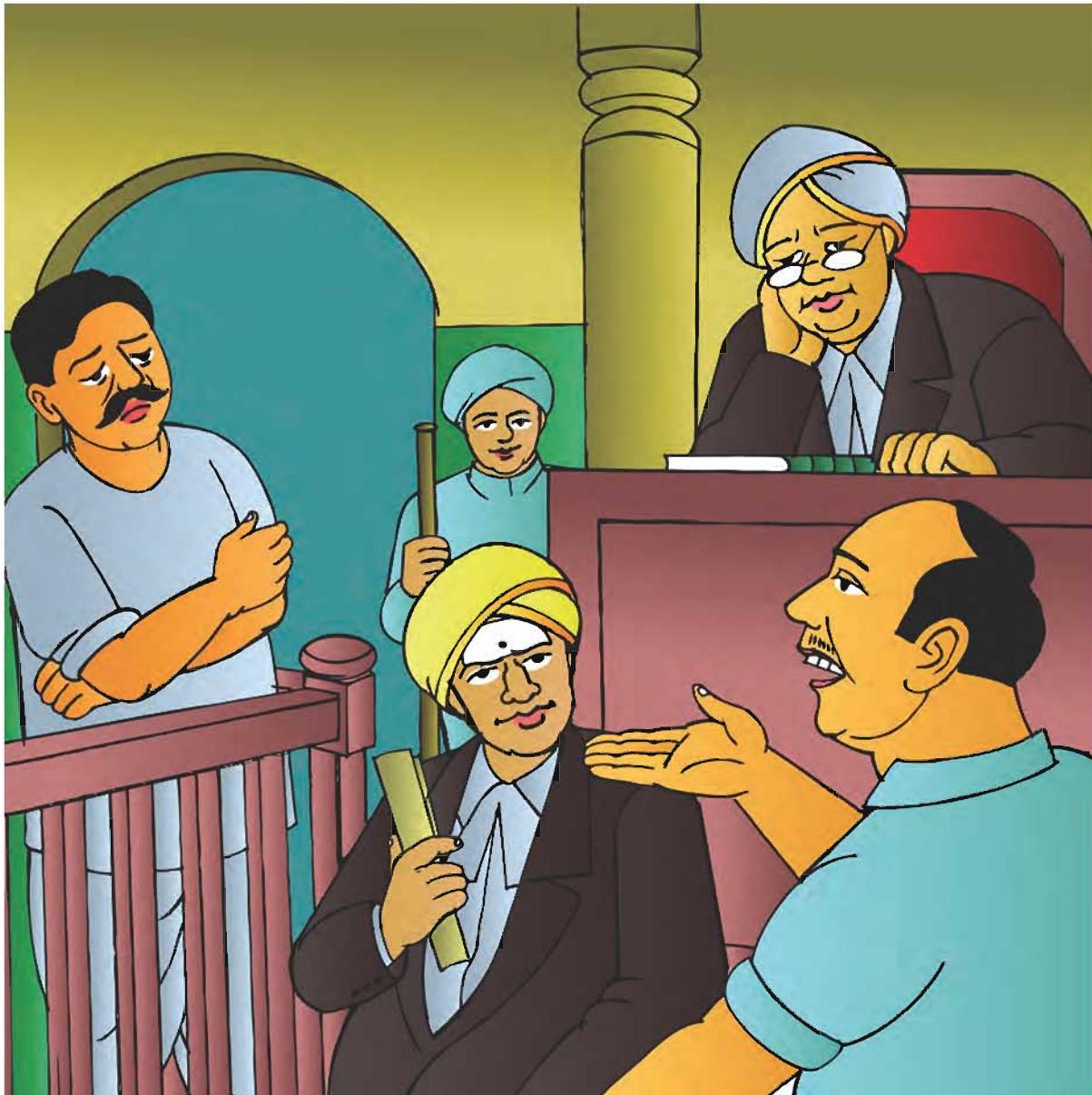
సినారెగాలి సాహిత్యాన్ని గురించి విద్యార్థులకు పరిచయం చేయండి.

గద్దుభాగం

1. మత్త భేదము

- చిన్నయనూరి

చిన్నయనూరి శ్రీస్తుళికం 180వ సంవత్సరంలో జీవించాడు. చిన్నయ గారాబంగా పెరగటం వల్ల చదువు సంఘర్షణలో విలేదు. చిన్నతనంలో శ్రీనివాసావార్యులనే గురువు వద్ద విష్ణుగు అభ్యసించాడు. చిన్నయ ఏక సంఘార్థాని అనీ, మహామేధాని అవుతాడని ఈ గురువు ఫాలించాడు. కాలక్రమేణ చిన్నయ విండిత్యున్ని సంపొదించాడు. ఇతని విండిత్యునికి మెళ్లి చెన్నపట్టణంలోని వండిత మండపి 'సూలి' అనే జరుదుసిచ్చింది. అవ్యాప్తి గుండి చిన్నయనూరిగా ప్రసిద్ధుడయ్యాడు. నగ్నయ పద్మవిష్ణుతు అద్భుతైనట్టుగానే చిన్నయ గద్దువిష్ణుతు అద్భుదని చెప్పుపచ్చు.

సంస్కతంలోని పంచతంత్రంలో వున్న మిత్రులు, మిత్రులేదాల్చి మాత్రమే చిన్నయ అనువబంచి నీతి చంద్రిక అనే పేరుపెట్టడు. ఈ నీతి చంద్రికను వాణిజ్యర్థమునే ముద్రణశాలలో 1853లో ప్రచురించారు. చిన్నయసూలకి ఎనలేని కీల్చుని గడించిపెట్టిన రెండవ గ్రంథం బాలవ్యాకరణం. ప్రస్తుత వీర్భాగం చిన్నయసూల రచించిన నీతిచంద్రికలోని మిత్రులేదాల్చినిదే.

అజస్యందంబను పట్టణంబునం ఓంద్రషాలితుండను వణిజండు గలడు. అతనికి ధనగుప్రండను మిత్రుండు గలండు. ఇంద్రషాలితుండు తన యింటనున్న యఱువబి బారువులులోహంబు కూలివాంత్రచే నెత్తించుకొని తన మిత్రుని కడకుబోయి “యో యున్న! యున్నట్టుండి దేశాంతరము పశివలసిన పని వచ్చినటి, మాన నయితి గాదు. తేపు పయనము. ఈ లోహము నీ యొద్ద నుంచుము. నిరుడీ సరకు నీతోగూడి తొస్సుకి. వెలయుఱుగుదువు గడా? వరహశికు లాభము దుగులమువచ్చినం జాలు. తొనుమొదలునకప్పటికయిన వడ్డితో నేడెప్పిన లాభము వచ్చేనా విక్రయింపుము. పరులవలన నీవు పుచ్చుకొను వాడుక చౌపున నడతి పుచ్చుకొనుము. నే డెప్పిన చౌపున వెలరాని పట్టమునకు సరకు కదలింపబోకు. లోహము చెడివిషునటి గాదు. నేడు దప్పిన తేపు నిలుకడ మీద మంచి వెలకు విక్రయించుకోవచ్చు పయనము దాపు గనుక మిక్కిలి పనియున్నటి. క్షణమయిన నిలువట్టిందు. సరకొప్పగించికొనుము నావుడు నవ్వర్తకుండిట్లనియె. “నేను నీకన్నుయడనా నా కింత చెప్పవలేనా? నీ విచ్చునట్టి యడతిలా పని చూడవలే? గురువు నాళ్ళిగా జెప్పెద వినుము. నీ నామ్ము నా నామ్ము గాజూతును గాని వేఱుగాజూడను. నమ్ము” మని యినుమొప్పగించికొనియె. అంత సింద్రషాలితుం “డన్నా! నా వలన నీకు మిక్కిలి శమంబయ్యే వేయి వత్సనా? సెలవిచ్చెదవే” యని పలికి వేయి నీపుము సురక్షితముగా వచ్చివేరు” మని యాతనిచే నాళ్ళాతుండయి కీడ్క్కుని చని మఱునాడు వేబోక లేచి దేశాంతరము వోయి తన కార్యంబు నెఱవేర్పుకొని తొంత కాలమునకు మరలి యరుదెంచి, యవ్వర్తకుని గానంజసి తత్కాలోచితంబుగ నాతడభ్యుత్థానం బొసలంచి కుశలప్రశ్నంబు గాఫించి ప్రయాణ వృత్తాంతం బడుగు దదనురూప సల్లపంబు తొంత దడవు గడపి తాను నాతని వాణిజ్యంబునందలి యోగక్కేమంబులు విచాలించి యిప్పుడు లోహము తొంత వెలహాళ్ళయున్నదని విన్నాడను. మన లోహమేమయ్యే? నన వాడు మొగంబున విన్నాడనంబు దెచ్చుకొని యిట్లనియె “మునువు నీతోగొన్న లోహము నిలువ తొంచెముండగా దానితోనీ లోహము గబిలోబెట్టి తలవు మూసి తాళముఁ బెట్టి పదిలము చేసితిని. నిన్న తొందఱు వర్తకులు వచ్చి లోహము కావలైనని యడిగిలి.ఆ మీదట గబి తలవులు దీసి చూతుగా లోపలలోహమును పేరు లేదు. నా నామ్ము వేయిన దానికి నాకంత వెనుఱాటు లేదు. మిత్రుడు విశ్వసించి యిల్లడ వెట్టిన సరతాతడు రాగానే నాయనా! యిదిగో నీ నామ్మునక వేయినదని చెప్పవలసి వచ్చేగా యని యేచి తోపక రాపడి నీతిచితిని.

నా యందు విశ్వసము చేత నీవు నప్పమొప్ప తొంచివిపో లోకులుమెత్తురా? నా నాడెము దక్కునా” యని చంతాకులితుండుబోలేం గొంత సేప్పారకుండి నిట్టుర్చు నిగుడించి యిట్లనియె “గబి తలవులు మూసి పెట్టిన తాళము పెట్టి నట్టుండగానే లోసినసరకు మాయమయి పికికు నిమిత్తమేమని నిపుణముగా నాలోచించి చూదితిని. మా యింట నెలుకలరాయడి మొండు. ఏ సరకు గాని బ్రతుకసీవు. అవి మన లోహమును వాతఁ గొట్టుకొని పాచియెనని నిశ్శయించితిని” నా విని యింద్రషాలితుండు వాని మొసము తెలిసికొని యిట్లు చంతించెను. “వీడు నా నామ్ము దక్కించుకోవలైనని యావుల కొన్ని మాటలు పస్సినాడు. మాఱు మొసము చేసి వీనివలన నామ్ము రాబట్టుకోవలైగాని లాతియుపాయము చేత రాబట్టరాదు అని తలంచి భావవికారంబేమియు మోమునఁ

దోషానక యంతచి కొని యిట్లనియె. “అన్నా! దీని కింత దూరము నీవు చెప్పవలెనా? నేను గ్రౌత్తవాడనా? నీ స్వభావమెఱుగనా? ధైవము వలన వచ్చిన సేగికి మన మేళు చేయుదము? దీనికి నీవు చింతపడకు పోయి వచ్చేదను” అని చెప్పి సెలవుపుచ్చుకొని తన యింటికిం బోయి యూ మఱునాడు మొదలుకొని యెప్పటి వలె మిత్రభావమెక్కించుకొని యూ వర్తకుని యింటికి రాకవోకలు చేయుచుండెను. ఒకనాడింద్ర పొతుతుండు ధనగుప్పునితో ముఖ్యంలాడు మండగా వీధి యందు గొలుగుబండ్లో గొలుగుబండ్లని పండ్రమ్ము శబ్దము విసంబడెను. అట విని ధనగుప్పుని జిడ్డుడు గజ్జెలు గల్లుగల్లన నజ్జులు దొక్కుచుంగుసిలించుచు నేడ్చుచుం దంత్రిని బట్టుకొని పండ్లు గొని యిమ్ముని లాగుచుంచ్చు పెట్టిను. అంతట నింద్రపొతుండు జిడ్డుని జంక నెత్తుకొని “నా తంత్రిగా నా బంగారుగా యేడువకేడువకు-పండ్లుకొని యచ్చేద రమ్ముని పండ్ల గంప దూరము వోపుటబట్టి పెంటించు నెపమును గొనిపోయి యొక్క యేకాంత స్థానంబున డాచి యాననంబున దీన భావంబు దెచ్చుకొని మరలి యరుదెంచుడు ధన గుప్పుండు గనుంగొని జిడ్డుడేడి? నావుడు నాతం డిట్లునియో చంకజిడ్డుని నెలచించి పండ్లు బేర మాడుచుండితిని. ఇంతలో నెక్కడినుండియో యొక పాడుగద్ద వచ్చి జిడ్డుని దన్నికొని పోయెను. అనగానే ధనగుప్పుడు చేత తొమ్మిప్పుళంచుకొనుచు నిట్లనియె. ఓల వాహీ! ఎంత పొతకమునకొడి గట్టితివిరా! నిషమ్మున కాశపడి యింత తెగువకుం బాలువడుదువా? ఆ నిసువు మొగము చూచి మెడవిఱువ నీకు మనసు వచ్చేనా? నీ చేతులాడెనా? ఓల గ్రోహా! ఓల చండాలుడా! జిడ్డుని గద్ద తన్నుకొని పోషునా? యూ మాట యేవరయినా నమ్ముదురా? అని నోకకోధపరిత మానసుంచయి తన్నులనీరు దేఱం బటపటఁ బండ్లు గొఱుకుచు పెండియూ నిట్లనియె. కాసీరా నిషమ్ము దక్కిన దనుకోచు యిచిగో గ్రైంచెద్ద జాడు మనిచే సత్కరముగా బోయి ధర్మాధిక్యతులకీ వ్యత్తాంతము వినుపించెను. అంత వారాశ్వర్యపడి యింద్ర పొతుని రాతించి యాతని వలన నా వ్యత్తాంతము విని యిట్లనిల. “ఓయి! యెప్పటి నీ చెప్పిన యథం బతుత దృష్టిచరంబు. మా కాశ్వర్యంబు పొడమించెడు” నా విని యింద్ర పొతుండిట్లనియె. అఱువది బారువులలోహమీతని యింట డాపబెట్టి పోయితిని. ఆ లోహమెలుకలు తిని పోయెనట. పసి జిడ్డుని గద్ద తన్నుకొని పోషుటాశ్వర్యమా? నా విని యథికారులు జలగిన యథం బెట్టింగి లోహంబును బాలకునిం దష్టించి వాల కొప్పించి ధనగుప్పునకు జోరదండంబు గావించిల.

అర్థయన వేకిక

అర్థాలు

వణిజిండు	=	వ్యాపార
బారువులు	=	మఱుగులు (తూకం)
ఉన్నట్టుండి	=	ఆక్ష్మికంగా
సరతు	=	అమ్మడగినవస్తువు
వరహం	=	వరాహ ముద్రగలబంగారు నాణం
దుగులము	=	వరహంలో పదహార చ వంతు
అడతి	=	తరుగు
ఆజ్ఞాతుండు	=	పంపబడ్డవాడు
వేటిక	=	వేకువ
అభ్యుతానం	=	ఎదుర్కొని లేవటం
తదనురూప	=	దానికి తగినట్లుగా

సల్లాపము	=	మంచుల్లడటం
యోగం	=	లాభం, ఉపాయం
జ్ఞేషుం	=	బాగు వుండటం, నుభం
నిలువ	=	శేషం
తాళము	=	బీగం
పదిలము	=	భద్రం
వెనుబాటు	=	విచారం
ఇల్లడబెల్లిన	=	అడిగినప్పుడు ఇష్టుని బెల్లిన
రావడి	=	స్తంభించి
నాణము	=	నాణం, రూపాయి
చింతాకులితుడు	=	కలత చెందినవాడు
మాయము	=	గుర్తించరం
రాయడి	=	రాపిడి
వాత	=	గాలి
లాతి	=	వేరు
భావవికారం	=	మనోవికారం
నేగి	=	నష్టం
గొలుగుబండ్లు	=	ద్రాష్టవండ్లు
అళ్ళలు	=	అడుగులు
కుసిలింపు	=	చనువు
తొచ్చు	=	బాధ
నెపము	=	వంక
నిసువు	=	శిశువు
శోకల్లిధపరీతమానసుండు	=	దుఃఖం, తోపం ఆవరింపబడిన మనసుగలవాడు
పటపట	=	ధ్వన్యనుకరణ పదం
అస్తుత దృష్టచరంబు	=	కసీవిగీ ఎరుగని
చోరదండంబు	=	దొంగకు వేసే శిష్ట

పర్మాయ పదాలు

మిత్రుడు	-	స్నేహితుడు, చెలికాడు
మొగము	-	ముఖం, వదనం, ఆస్తిం, ఆననం
వేబోక	-	వేకువ, తెల్లువారుజాము
నాణము	-	రూపాయి, రూక
వాత	-	గాలి, వాయువు
నిసువు	-	శిశువు, బిడ్డ, కూన, పసికందు.

నానార్థాలు

పశ్చము	=	పదివేసురోజులు, రెక్క, వైపు
ప్రక్షతి	=	విక్యతి
ముఖము	=	మొగము
సంధ్య	=	సంజ

వ్యుతిరేకపదములు

మిత్రుడు	x	సత్తువు
పద్మము	x	గద్మము
సీతి	x	అవిసీతి

సీంత వాక్యాలు

విశ్వాసము; వాతగొట్టుకొనిపెణు;

సంధులు

దేశాంతరము	=	దేశ + అంతరము	-	(సవర్జనిధ్య సంధి)
అభ్యుతానం	=	అభి + ఉతానం	-	(యండేశ సంధి)
తొమ్మిప్పుతెంచుకొని	=	తొమ్మి + అప్పుతెంచుకొని	-	(ఉతార సంధి)
సీ యెద్ద	=	సీ + ఒద్ద	-	(యండాగమ సంధి)
అవ్వర్తకుండు	=	ఆ + వర్తకుండు	-	(త్రీక సంధి)

ప్రశ్నలు

- ఇంద్రపాలితుడు ఎటువంటివాడు?
- ధనగుప్పుడు ఎటువంటివాడు?
- ధనగుప్పుడు ఇంద్రపాలితుణ్ణి ఎలా మోసం చేశాడు?
- ఇంద్రపాలితుడు ధనగుప్పునికి ఎలా బుధి చెప్పాడు?
- ధనగుప్పుడు తన జిడ్డ మాయమవడం కిని ఎలా మండివడ్డాడు?

విద్యార్థులకు సూచన

నిష్ఠున వాలని మోసంచేయరాదు అనే భావాన్ని విద్యార్థులు పెంపాంబించుకోవాలి.

ఉపాధ్యాయులకు సూచన

'చెడపకురా చెడేవు' అనే సీతి కథల్ని తొస్సించిని విద్యార్థులకు బోధించాలి.

2. ధర్మవ్యాధుడు

- ఎళ్లను

ఎళ్లను 14వ శతాబ్దానికి చెందినవాడు. కవిత్రయంలో ముఖ్యవ వాడు. ఇతనికి సంభుదానుడు, ప్రభంధ పరమేశ్వరుడు అనే బిరుదులున్నాయి. ఎళ్లను భారతారణ్ణ పర్వ భాగాన్ని నృగీంహ పురాణాన్ని రాష్ట్రాయఙ పూర్వం శాంతి రథంచాడు. ఈ కథ ఎళ్లను రథంచిన ఆంధ్ర మహాభారతారణ్ణ పర్వం పంచమాశ్యాసనంలో ఉంది. ఎళ్లను పద్మగుణ్ణాన్ని అనుసరించి ఈ కథ ప్రాయమచించి.

పూర్వం తొలికుడు అనే బ్రాహ్మణుడు నివసిస్తూ ఉండేవాడు. అతడు ఎల్లవేళలా వేడాన్ని వల్లివేసేవాడు. ఒకనాడు చెట్టు క్రీడ కూడ్చుగా వేదాలు పలస్తుండగా, ఆ చెట్టుపై నుస్స కొంగ అతని పై దెట్ట వేసింది. తొలికుడు ఆగ్రహంతో ఆ వస్తిని మాకాడు. అతని తోపాద్మికి కొంగ ప్రాణాలు కోల్పోయింది. అప్పుడు ఆ తపస్సి, అయిచ్చి నా గుండె దయలేనిది. నిష్ఠురణంగా నా వల్ల ఒక జీవి మరణించింది. ఫలిర పొపొనికి ఉడిగట్టాను. ఇక నాకు ఏ విధంగా నిష్పత్తి లభస్తుంది? అని వాపోయాడు.

ఆ బ్రాహ్మణోత్సముడు అగ్నపూర్వానికి వెళ్లి ఒక గృహం ముంగిట నిలబడి 'భ్రాందేహీ' అన్నాడు. అట విన్న ఆ ఇంటి ఇల్లలు మిక్కిలి వేగిర పాటుతో భ్రాం సమర్లించటానికి విత్తను కడుగ నొగించి. ఆ సమయంలో ఆ ఇల్లలు భ్రాం ఆకలితో ఇంటి వద్దకు వచ్చాడు. భ్రాంను చూడగానే ఆమె ఎదురుగా వెళ్లి అవ్యాయంతో పలకలంచి, అతడికి స్నానం చేయించి, అన్నం వడ్డించి సంత్యప్తుష్టి చేసించి. భ్రాంకు ఇలా సపలచర్చలు చేసిన పిదప ఆమె బ్రాహ్మణునికి అన్ను తెచ్చించి. ఆ గృహిణిని చూచిన కొతికుడు మిక్కిలి తోపంతో కశ్చర్చ చేసి ఓ గృహిణి! అప్పుడే నన్న పొమ్మంతో వెళ్లిపణియేవాడిని కదా! ఎందుకింత ఆలస్యం చేసి, అవమాన పరచావు? బ్రాహ్మణులు ఉగ్రరూపులైతే వాల ఆగ్రహాజ్ఞలలు ఈ పుడమినంతటిని భస్మిపటలం చేస్తాయి అన్నాడు. అందుకా సాధ్యమణి ఓ బ్రాహ్మణోత్సమా! నా భ్రాం మిక్కిలి ఆకలితో రావటం చేత మిమ్మల్ని స్వలింపలేక పెటియాను. నా అపరాధాన్ని త్థమించండి. అయినా సీవు చాలా కోపిస్తివని నాకు తెలుసు. సీవు చూచిన వెంటనే భస్యం కావడానికి నేను కొంగను కాను. ఈ విషయాన్ని నా పొతిప్రత్య మహిమచేత తెలుసుకోగాను. అని చెప్పగా కొతికుడు ఆశ్చర్యచలితుడై అమ్మా! సీవు పరమ పతిప్రతపు! నా తప్పును త్థమించి నన్ననుగ్రహింపుమని వేడుకొన్నాడు.

అప్పుడా పతిప్రతా తిరోపణి, సీవు వేదాల్చి వల్లవేయడంలో మాత్రమే ఎక్కువ సిఫ్రగలవాడితి. కానీ ధర్మ సూక్తతను గుర్తించగలవిచ్ఛిన లేని వాడవు. అందుచేత సీవు మిథిలా నగరానికి వెళ్లి, అక్కడ సివసించే ధర్మవ్యాధుడనే బోయవాడిని సందర్శించు. అతడు సీ సంశయాలస్త్రీ తిర్ముతాడు. అంతలో కొతికుడు అమ్మా! సీ కారణంగా నాకు జ్ఞానోదయం కలిగించి. సీ ఆదేశం మేరకు మిథిలా నగరం పెఱ్చున్నాను అని చెప్పాడు.

కొతికుడు మిథిలా నగరంలోని ధర్మ వ్యాధుని దగ్గరకు వెళ్లగా, ధర్మ వ్యాధుడు మాంసాన్ని ముక్కలుగా చేసి అమ్ముతున్నాడు. కొతికుడు ఆ ద్వారాన్ని చూడలేక దూరంగా సిలబడ్డాడు. ధర్మ వ్యాధుడు కొతికుని రాక తెలుసుకొని, అతని వద్దకు చేల నమస్కరించి, ఓ పుణ్యత్వా! నన్న గులంచి ఆ పతిప్రత చెస్తించి కదాదయచేసి మాణించికి రండి అని కొతికుని తన గృహిణికి తీసుకొని వెళ్లాడు.

అతిథి సత్యారాలతర్వాత బ్రాహ్మణుడు ధర్మవ్యాధునితో ఓ మహాత్మా! మీరు జీవ హింసను బ్రతుకు దెరువుగా గైతోని జీవించడం న్నాయమా? భయంకరమైన ఈ పాప కృత్తం వల్ల నా మనస్సు మిక్కిలి పరితపిస్తోంది అని వాపోయాడు. అందుకా ధర్మవ్యాధుడు ఎవలి ధర్మాలు వారు ఆచలించాలి. అయినా నేను ఎప్పుడూ జీవహింసు పోల్చుడను. ఇతరులు చంపి, తెచ్చి ఇచ్చున మాంసాన్ని కొఱ్చి లాభానికి విక్రయిస్తాను. మాంసాపోరాన్ని తినను. పెద్దలనూ, అతిథులనూ, బ్రాహ్మణులనూ, దేవతలనూ పూజిస్తాను. ఎక్కువ కోలకలను పెంచుతోను. ధర్మ బద్ధుష్టి, ఏక పత్తి ప్రతుష్టి, నేను ఇతరులదోషాల్ని గుఱ్ఱిన ప్రసంగాల్ని వినను. అందుకా కొతికుడు, ఆర్యా! మీరు నిష్పాగలమ్మలు. కులధర్మాన్ని అనుసరించే పుణ్యత్వులు. నా మీద దయయించి ధర్మ సూక్ష్మాల్ని నాకు తెలియజేయండి అని వేడుకొనగా ధర్మవ్యాధుడు, ఓ విప్రిత్తమా! మనస్సులో దయాగుణం కలిగి ఉండాలి. త్యాగశిలం చాలా గొప్పది. మందివాలని పూజించాలి. అన్ని పాపాల్లో తోపం, లోభం మిక్కిలి చెడ్డవి. తీటిని జయించే వాడే ధర్మత్వుడు.

సత్తపర్తన కలిగి, అసూయను విడనాడి ప్రవల్తనే కలిగే సంతోషానికి విద్ధినా సాటిరాదు సుమా! కావున సీవు మంచితారాల్ని అలవరచుతో. అన్ని ధర్మాల్లోనూ 'అహింస' చాలా గొప్పది. తమకు కీల్చినంత మేరకు జీవహింస చేయకుండా జీవించాలి. అహింసను పాటిస్తే మనసు స్వచ్ఛత పొందుతుంది.

ఓ మహార్థ! జీవుడు శాశ్వతంగా ఉండివాడు. అతడు తన కర్తృవాను అశాశ్వతమైన శరీరాన్ని పొందుతాడు. శరీరం నశించినా ఆత్మ నశించదు. ఇట్లే అతడు ఎన్నో జిన్నలు పొందుతాడు. అంత కొత్తికుడు, వుణ్ణత్తా! పుణ్ణ కర్తృలవల్ల ఎట్టి పునర్జన్మ ఏర్పడుతుంది? మాప కర్తృలవల్ల ఏర్పడే మరుజన్మ ఎట్లాంటిది? అన్న ప్రత్యించాడు. అప్పుడు ధర్మవ్యాధుడు ఓ బుటి పుంగవా శాశ్వతమైన పుణ్ణ కార్యాలు చేస్తే దేవలోకంలో జిన్న లభిస్తుంది. పుణ్ణమాపాలు కలగలిపి చేస్తే మానవ జన్మ ప్రాప్తిస్తుంది. కేవలం పాపాలే చేస్తే జంతువులుగా, పురుగులుగా పుడుతారు. కావున విషయ భోగాల్లో మనస్సును చిక్కు నీయకుండా నిధు జనులసహవానం చేసి, ఇంతియాల్ని సిగ్గుపేంచాలి. ఈ విధంగా నాకు జ్ఞానం సంక్లిఖించడానికి మూలమైన ధర్మాన్ని చూపిస్తాను. అని చెప్పి అందమైన గదిలో ఆసీనులైయున్న తన తలిదండ్రుల్ని కొత్తికునికి చూపించాడు. వారు పుష్టిలంక్యతులై, సకల సౌభాగ్యాలతో అలరారుతున్నారు. ధర్మవ్యాధుడు వాలి పొద పద్మములకు నమస్కరించి వాలి యోగ ఛేమాల్ని అడిగి తెలుసుకొన్నాడు. అందుకు ధర్మవ్యాధుని తలిదండ్రులు, నాయునా ధర్మవ్యాధా! సిన్న తన్న మా జిన్న తలించింది. సకలసుగుణాలు గలసీపు దీర్ఘాయుష్మద్వా వర్ధలమని దీవించారు. అప్పుడు ధర్మవ్యాధుడు ఓ ముసీశ్వరా! నా తలిదండ్రులు వీరే. వీలికి సేవ చేయటం చేతనే నాకి జ్ఞానం లభించింది. తలిదండ్రులే నాకు ప్రత్యుష ద్వేవాలు. వేరే దేవతల్ని ఎరగను. కాసీ నీపాక పాపకర్మం చేశావు. నీ తలిదండ్రుల్ని మరచి, వాలి అనుమతి పొందకుండా వేదాధ్యయనం చేయాలనుకొన్నావు. తలిదండ్రుల్ని విడునాడి నీ వెట్టి జ్ఞానమూ పొందలేవు. మిక్కిలి ముసలి వారయిన నీ తలిదండ్రులగతి విమైందో కదా! నీ తోసమే వారు వ్యధ చెంబి, దుఃఖించి గ్రుడ్డి వారయినారు. ఇకనైనా నీవు వెళ్ల నీ తలిదండ్రులసోకాన్ని తొలగించు అని ధర్మవ్యాధుడు ఉధోధించాడు. అంతలో అమ్మునిపుంగవుడు తన తలిదండ్రుల్ని తలచి మిక్కిలి చింతాక్రాంతుడై, వుణ్ణత్తా! అజ్ఞానం చేత ఇట్టి అపరాధం చేశాను. ఇక నా తలిదండ్రులకు సేవ చేసి నా జిన్నధన్నం చేసుకొంటాను ఓ ధర్మవ్యాధా! నాకు జ్ఞానం కల్గించి, నా పాతికి దేవుడపయ్యావు, అనిచెప్పిన బ్రాహ్మణుని చూచి ధర్మవ్యాధుడిలా చెప్పేడు.

గత జిన్నలో నేనీక బ్రాహ్మణుల్లో. సకలశాస్త్రాలూ చదివాను. నాకు ఒక రాజుతో స్నేహం ఏర్పడింది. అతని వద్ద విలు విడ్డ నేర్చుకొన్నాను. ఒకరోజు మహారాజుతో అడవికి వెళ్ల వేటలో అనేక జంతువుల్ని చంపాను. అంతలో గడ్డి తీగలచాటున అలికిడయింది. ఆ శబ్దం వీటో జంతువుదే నన్న భావంతో, వెంటనే భాణం విడిచాను. నా భాణం పొదలమాటున ఉన్న ముసీశ్వరుని శరీరాన్ని తాకింది. వెంటనే ఆ బుటి పశిపోకారాలు చేస్తూ నేలపైకి ఒలగాడు. అంతలో నేను వేగిరపాటుగా అతన్న సమీపించి, భాధతో పారలాడుతున్న ధృత్యాన్ని చూచి చలించి పోయాను. అప్పుడా ముని పుంగవుడాగ్రహించి, బ్రాహ్మణకులజడ్వైన నీవు పొంసా క్షత్రాలు చేశావు. కావున నీవు రాబోయే జిన్నలో శూద్రుడుగా జిన్నించి, మాంసాన్ని విక్రయించి బ్రతుకుతావు! అని సహించాడు. భయకంపితుడైన నేను, అజ్ఞానం చేత అపరాధం చేశాను. నన్న అనుగ్రహింపుమని వేడుకొనగా ఆ ముని శ్రేష్ఠుడు నాపై దయగలిగి నా శాపానికి తిరుగు లేదు. కాసీ నీవు బోయవాడవైనప్పటికీ ధర్మ పరిజ్ఞానం గలవాడై తలిదండ్రులకు సుర్పాప చేసి తలస్తావు. అని చెప్పేడు. నేను ముసీశ్వరుని శరీరంలో నున్న బాణాన్ని తీసి, అతన్న ఆత్మమం చేట్టి సేవ చేశాను. బుటిశ్వరుడు బాగాతోలుకొన్నాడు. అయినా నాకి శూద్ర జిన్న ప్రాప్తించింది, అని చెప్పగా కొత్తికుడు నీవు పరమనిష్టగలమ్మడవు, వుణ్ణత్తుడవు. నీ ముాలాన ధర్మసూక్ష్మాల్ని తెలుసుకోగాను. నాకు జ్ఞానోరయమయ్యింది. నాకు సెలవు ఇస్పించమని ధర్మవ్యాధుడికి నమస్కరించి, అతని ఆశీర్వాదము పొంచి స్వాస్థానికి వెళ్ల తన తలిదండ్రులకు సేవ చేస్తూ తలించాడు.

అధ్యయన వేదిక

అర్థాలు

నిష్పత్తి	=	ప్రాయస్తీత్తం
భిక్షాందేహి	=	భిక్షాబెట్టండి
పుడమి	=	భూమి
సమర్పించు	=	ఇచ్చు
ఆప్యాయత	=	ప్రేమ
సహిత్యలు	=	నేవలు
భోగ్యపటలం	=	బుడిద సమూహం
స్ఫురించుట	=	తలచటం
అపరాధము	=	తప్ప
విచక్షణ	=	నేర్చు
సంశయాలు	=	సందేహాలు
పరితపించుట	=	బాధ పడడం
విక్రయించుట	=	అమ్మటం
వికప్పిత్తిప్రతుడు	=	ఒకే భార్యగలవాడు
ప్రసంగము	=	మాట్లాడటం
చీర్చాయుష్మాడు	=	చాలా కాలంజీవించేవాడు
వేదాధ్యయనం	=	వేదాల్చి చదవడం
ఉద్ఘోధ	=	మేలు తొలుపటం
అపరాధం	=	తప్ప
విలువిద్య	=	బాణ విద్య
వేగిరపాటు	=	త్వరగా
ముని పుంగపుడు	=	మునులలో శ్రేష్ఠుడు
అగ్రహించి	=	తోపించి
హింనికృతములు	=	ఏప కార్యాలు
అనుగ్రహించుట	=	టీవించుట
శుశ్రావ	=	నేవ
జ్ఞానిదయం	=	తెలివి తలగటం
స్వస్థలము	=	నొంత ఊరు

పర్మాయ పదాలు

ప్రాప్తుణుడు	:	విప్రుడు, భూసురుడు, బ్రహ్మజుడు
తపస్సింపి	:	బుపి, యోగి, నౌథును
భార్య	:	ఇల్లాలు, నౌథ్య, గృహిణి

సత్కం	:	సిజం, వాస్తవం
విల్లు	:	చాపం, కీదండు, ధనువు

ప్రత్యుత్తి	-	విత్యుత్తి
బ్రాహ్మణుడు	-	బాపుడు
ఆశ్చర్యము	-	ఆశ్చేరువు
సందేహము	-	సంబియము
సహవాసం	-	సాహాసం
యోగి	-	హోగి

సంఘలు

పంచమ	+	ఆశ్వాసం	=	పంచమాశ్వాసం	(సవర్ణబీర్ధ సంభి)
ముసి	+	ఇంద్రుడు	=	ముసీంద్రుడు	(సవర్ణబీర్ధ సంభి)
బ్రాహ్మణ	+	ఉత్తమా	=	బ్రాహ్మణోత్తమా	(గుణసంభి)
ఆ	+	ముసి	=	అమ్ముసి	(త్రిక సంభి)

ప్రత్యుత్తిలు

1. చచ్చిన కొంగను చూచి కొలికుడు ఏమని వాపోయాడు?
2. కోపగించుకొన్న కొలికునితో ఇల్లాలు ఏమంది?
3. ధర్మసూళ్ళాల్ని ధర్మవ్యాధుడు ఎలా వివరించాడు?
4. కర్కలవల్ల ఎటువంటి పునర్జ్వల ప్రాప్తిస్తుంది?
5. ధర్మవ్యాధుడు తన తలిదంత్రుల్ని ఎలా నేచిస్తున్నాడు?
6. ధర్మవ్యాధుని పూర్వజన్మ వ్యక్తాంతాన్ని ప్రాయిండి?

విద్యార్థులకు సూచన

ధర్మధర్మలెలగి, అపోంస పాటేస్తూ, తలిదంత్రులయేడ, గురువులయేడ భక్తి భావం కలిగి మనలు తోపాలి.

ఉపాధ్యాయులకు సూచన

గీతికథల్ని బోధిస్తూ, అపోంస గొప్ప తనాన్ని తెలియజేయాలి.

3. ଦ୍ରାଵିଦ ଭାଷା କୁଟୁଂବ

దక్షిణ పొందూదేసంలోని భాషలను గ్రావిడ భాషలని వేర్కొంతున్నారు. క్రీస్తుఖం 1816వ సంవత్సరంలో ఎ.డి.క్యామ్ బెల్ (A.D.Camp Bell) రచించిన తెలుగు వ్యాకరణానికి ప్రార్థిన డబ్బు ఎలిన్ (Francis W.Elis) ఒక పీటిలను రాశాడు. ఆ పీటిలలో దక్షిణ గ్రావిడభాషలను పేర్కొని, పీటిల ఉత్తర పొందూ సాఫ్టునంలోని “రాజమహాలీ” (మూల్తి) భాషకు సంబంధం కున్నదని చెప్పాడు. ఈ నూక్క విషయాన్ని విస్తుంచాడనే దేశంలో ఎతువంటి నంపలనం రాలేదు. ఆ తరువాత రెండు సంవత్సరాలకు అంటే క్రీస్తుఖం 1818వ సంవత్సరంలో రాష్ట్రాన్ని రాస్మస్ (Rasmus Rask) అనే జర్మను భాషా శాస్త్రజ్ఞుడు గ్రావిడ భాషలనేని సంస్కృతంకంటే భాగ్యమైనాడనని మొత్తమొదట ప్రతిపాదించాడు. ఈ భాషలకు కాల్వెల్ (Cald well) గ్రావిడ భాషలనే పేరు పేర్కొద్దు.

ଓଡ଼ିଆ ଅ ଏ ଇ
ଓଡ଼ିଆ ଅ ଏ ଇ
ଓଡ଼ିଆ ଅ ଏ

ఈంతకు పూర్వమే కొండరు వొక్కలు ఈ భాషలని తములియన్, మలబార్, కొరమాండల్ అనే పేర్లతో పాలిచేవారు. ద్రావిడ భాషనుండి తమిళం అష్టంత ప్రాచీన కాలంలో విడివడటంవల్లనో, ప్రాచీన కాలం నుండి సాహిత్యం కలిగివుండడం చేతనో. ద్రావిడ భాషలలో తమిళ భాష ప్రథానమైన భాషగా భాషించడం వల్లనో వొక్కలు భాషలకి “తములియన్” అనే పేరు పెట్టి వుండవచ్చు. ఈ భాషలకి ‘మలబార్’ భాషలని పేరు రావటానికి కారణం మల=కొండ, బార్=నముఖాం. కొండలనముఖాం గలప్రదేశం అవటంచేష వొక్కలు మలబారు భాషలని, పేర్కొని వుండవచ్చు. పూర్వకాలంలో వొక్కలు తమ దేశం నుండి లయలుదేల సముద్ర ప్రయాజించేసి మొట్టమొదటగా మలబారు ప్రాంతానికి వచ్చినందువల్ల ఎరువేరు పెట్టివుంటారని కొండరు అంటునారు.

కాల్పనికే 'తరువాళీ' అనే గ్రామాన్ని బట్టి ఈ భావంతు 'కోరమాండల్' అనే పేరు వచ్చి వుంటుందని భావించాడు. గ్రాఫిడ్ శబ్దం దళ్ళిజ హిందువులే విషయంలో ఆశ్చర్యంత ప్రాచీన కాలం నుండి వ్యవహారంపరిణాము వచ్చింది. నంస్కారంలోని ఆచి కావ్యాలయిన రామాయణ భారతాల్మోనూ గ్రాఫిడ్ శబ్దం వుంది, ఈ గ్రాఫిడ్ శబ్దం ప్రాచీన కాలం నుండి దేశ విషయంగాను, ఈతి పరంగానూ, ఆ తరువాత తమిళ భాషాపరంగానూ వ్యవహరింలో వుంది. కాల్పనికే ఈ గ్రాఫిడ్ పదాన్ని గ్రాఫిడ్ భాషා కుటుంబపరంగాను, తమిళ శబ్దాన్ని తమిళ భాషాపరంగాను, ఎడి టిసిలొక రుషిధిని వ్యక్తరూచాడు.

ద్రావిడ భాషా పరిశోధకులు

మొత్తమొదట ఈ భాషలపై కాల్చీవెల్ విశేష పరిశోధన చేసి “A Comparative Grammar of the Dravidian (or) South Indian Family of Languages’s” అనే గ్రంథాన్ని రచించాడు. ఈ తులనాత్తత వ్యక్తరణం వెలుగులోనికి వచ్చినప్పటి నుండి పాశ్చాత్యులు అనేకులు ద్రావిడ భాషలపై పరిశోధనలు చేశారు. వారిలో ప్రధానమైన వారు లింగరు. కిబెల్, గుండ్ర్ల్, యూల్ బ్లాక్, విన్ స్లెట్, వెష్, బ్రాన్, ఆర్డెన్, క్ర్యాంప్ బెల్, గ్రియర్ సన్, గ్రిగ్ నార్, ఎమ్మెన్, బల్రో మొదలయినవారున్నారు. ప్రాచ్య భాషా శాస్త్రజ్ఞులు కూడా ఎందరో ద్రావిడభాషలపై పరిశోధనలు గాచించారు. వారిలో ప్రధానులు - ఎన్.కె.ఛట్ల్రీ, కె.వి.సుబ్రహ్మణ్యం, గిడుగు సీతాపత్రి, లోడ రామకృష్ణయ్య, గంటికోగి సిహుయాజి, భర్తిరాజు కృష్ణమూర్తి, పి.ఎస్.సుబ్రహ్మణ్యం, ఎన్.ఎం.కాత్రే, సుభిభుషణ్ భట్టాచార్య, మీనాస్కి సుందరం పిక్సె, అగ్న్యులింగం, వి.వి.సుబ్రమణ్యం మున్నగువారు వీరందరూ ఎన్నో వ్యాసాలు, గ్రంథాలు ప్రకటించారు.

నాగరిక అనాగరిక భాషలు

కాల్చీవెల్ తన గ్రంథంలో తమిళం, మలయాళం, తెలుగు, కన్నడం, తుళు, కొడగు అనే ఆరు భాషల్లి నాగరిక భాషలని, తుద, కోత, గోండి, కూయి, కూఱుభీ, రాజమహాల్ (మాల్తీ) అనే ఆరు భాషల్లి అనాగరిక భాషలని పేర్కొన్నాడు. కాల్చీవెల్ తన గ్రంథంలో లేవలం పస్సెండు ద్రావిడభాషలనే పేర్కొన్నాడు.

ద్రావిడ భాషలవర్ణికరణ

ద్రావిడ భాషా శాస్త్రజ్ఞులు ఈ భాషలపై ఎంతో పరిత్రమ చేసి ద్రావిడ భాషలు మొత్తం ఇరవై అయిదు అని పేర్కొన్నారు. భాషా శాస్త్రజ్ఞులు ఈ ద్రావిడ భాషల్లి ప్రధానంగా మూడు వర్గాలుగా విభజించారు. మొదటి వర్గమైన దళిణి ద్రావిడ భాషలు పదకొండు ఉన్నాయి. అవి- తమిళం, మలయాళం, కొడగు, ఆలుకురుంబ, ఇరుళ, కోత, తుద, కన్నడం, బడగ, తుళు, కొరగ.

రెండవ వర్గమైన మర్గ ద్రావిడ భాషలు కూడా పదకొండు ఉన్నాయి. అవి- తెలుగు ,గోండి, కొండ, కుయి, కువి, పెంగో, కోలామి, నాయకీ, పల్లీ, ఒల్లలి, గదబి.

ముడో వర్గమైన ఉత్తర ద్రావిడ భాషలు మూడు ఉన్నాయి. కూడుభీ, మాల్తీ, బ్రాహ్మణాయి. ద్రావిడ భాషల్లో ఎంతో విలువైన సిహిత్తమున్న భాషలు- తమిళం, కన్నడం, తెలుగు, మలయాళం.

- తమిళ భాషలో క్రీస్తుశతం 1వ సతాబ్దం నాటికి సంగ సిహిత్తం వుంది. కొల్యాప్పియం ఆది కావ్యంగా పరిగణిస్తున్నారు.
- కన్నడ సిహిత్తం 10వ సతాబ్దంలోనే విలసిల్లింది. కవిరాజమార్గ అనే లక్ష్మణ గ్రంథం లభించే మొదటి రచన. పంప రచించిన విక్రమార్పున విజయమే మొదటి కావ్యం.
- తెలుగులో 11వ సతాబ్దంలో నన్నయ రచించిన మహాభారతమే ఆదికావ్యం.
- క్రీ.శ.12వ సతాబ్దంలో చేరన్ రచించిన రామచరణమే మలయాళ భాషలో మొదటి కావ్యం.

అధ్యయన వేదిక

అర్థాలు

సంచలనం	=	బుక్కిలి కడలిక
పొత్తుత్తులు	=	పట్టిమఁదేసస్థలు
త్రేము	=	కష్టం
ముల	=	తోండ
బార్	=	సమూహం
మండలం	=	ప్రొంతం
కరుమణి	=	నల్లసిమట్టి
రూఢి	=	ప్రసిద్ధి

పర్మాయ వదాలు

సముద్రము	-	నిగరం, అంబుధి, కడలి
దేశం	-	నాడు, భూమి
ముల	-	తోండ, అట్ట, నగం

ప్రత్యుత్తి

భావు	-	బాసు
సముద్రము	-	సంద్రము
ప్రయాణము	-	పయనము
కావ్యము	-	కళ్ళము

సంధులు

అత్మంత	=	అతి	+	అంత	-	(యణాదేశసంబి)
విస్తంతనే	=	విస్తు	+	అంతనే	-	(అకార సంధి)

ప్రత్యుత్తులు

1. ద్రావిడ భాషలకు గలవేర్లు కారణాలు తెల్లండి?
2. ద్రావిడ భాషా పలశోధకులవేర్లు రాయండి?
3. నాగలక భాషలేవి?
4. అనాగలక భాషలేవి?
5. ద్రావిడ భాషలేవి?

విద్యార్థులకు సూచన

ద్రావిడ భాషల్ని వివరించే గ్రంథాల్ని చదివి, ఆ భాషలజ్ఞుత్తున్ని తెలుసుకోవాలి.

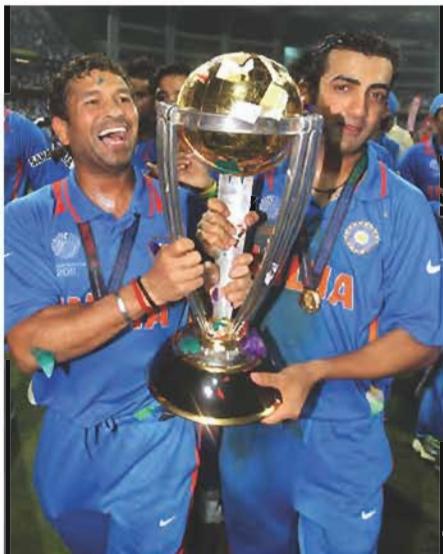
ఉపాధ్యాయులకు సూచన

తెలుగు, తమిళం, కన్నడం, మలయాళ భాషలప్రత్యేకతల్ని విద్యార్థులకు తెలపాలి.

4. అంతర్జాతీయ క్రికెటు

(సంభాషణాత్మకం)

తిథానందం మాస్కోరు ప్రతిరోజు వ్యాయామం చేస్తారు. క్రికెటున్నా ఆయనకు చాలా ఇష్టం. ఆయన భార్య విశాలాశ్రీ, ఏల కుమారుడు మధునుండన్ ఎనిమిదవ తరగతి విద్యార్థి. కుమార్తె మాజిలిక విడువు తరగతి చెదుత్తుతోంది. తిథానందం ఎప్పటిలాగే ఉదయం వ్యాయామం చేసి నేడు తిరుతున్నాడు.

మధునుండన్ : నాన్నా ప్రతిరోజు కీరిందుకు వ్యాయామం చేస్తున్నారు?

తిథానందం : ప్రతి వ్యక్తి వ్యాయామం చేయాలి. వ్యాయామం చేయడం వల్ల శరీర ఆరోగ్యం, మానసిక ఉల్లాసం ప్రాప్తించడమేకాక వ్యాధిలోభక ఈక్షి పెంపాంటి, శరీరానికి దృఢత్వం ప్రిఫ్ఫడుతుంటి. క్రికెటు ఆడడం వల్ల కూడా శరీరంలోని అన్ని అవయవాలకూ వ్యాయామం లభిస్తుంది.

మాజిలిక : క్రికెటుంటే ఏటినాన్నా?

తిథానందం : క్రికెటుంటే ఆటలవిటీలమ్మా! క్రికెట్, పుట్టబాల్, టస్సిన్ మొదలగున వస్తుమాట! ఈ క్రికెటున్ని ప్రపంచ వ్యాప్తంగా ఆదరణ పాండాయి. కాబట్టి ఇచ్చి అంతర్జాతీయ క్రికెటుగా ప్రస్తుతి చెందాయి.

మధునుండన్ : క్రికెట్ అట ఎలా పుట్టింది నాన్నా?

తిథానందం : క్రికెట్ పుట్టినిల్లు ఇంగ్ల్యాండు. పదపోరవ శకాభ్యంలోనే ఇంగ్ల్యాండు దేశంలో క్రికెట్ ఆడారు. కాబి మొట్టమొదట ఆధికారిక టీస్ట్స్ మ్యాచ్ 1877వ సంవత్సరంలో జరిగింది.

మాజిలిక : క్రికెట్ కు అపేరిలా వచ్చింది?

తిథానందం : ఉన్ భాషలో “క్రికెట్” (Krick-e) లంటే కర్క కర్కలో బంతిని కింటే అట కాబట్టి క్రికెట్ అనే పేరు వచ్చింది. మన దేశంలో తార్యు ఇండియా మద్దత సంఘుం క్రికెట్ అటగు వ్రవేసపెట్టింది. వస్తుతం ఈ అట టిస్ట్ క్రికెట్, వన్ డే క్రికెట్, ట్ర్యాంబీ ట్ర్యాంబీ క్రికెట్గా విభజింపబడింది.

మధునుండన్ : నాన్నా ఈ మూడు క్రికెట్ అటలకూ వ్యక్తిగాలేందీ?

సివానందం : టిస్ట్ క్రికెట్ ఐదురోజులు ఆడతారు. ఒక్కొ జట్టు రెండు ఇచ్చింగ్ల్ ఆడుతుంది. మనదేశం మొట్టమొదటి టిస్ట్ మళ్ళీ 1932వ సంవత్సరం ఆడింది. ప్రస్తుతం భారత్ టిస్ట్ ర్యాంకింగ్ లో మొదటి స్థానం, వన్ డే ర్యాంకింగ్లో రెండవ స్థానాన్ని పొందింది. వన్ డే మళ్ళీ ఒక్క రోజులో ముగుస్తుంది. ప్రతి జట్టు యాభై టివర్లు ఆడుతుంది. ఏ జట్టు ఎక్కువ పరుగులు చేస్తుందో ఆ జట్టుదే విజయం. ట్వాంబీ ట్వాంబీ క్రికెట్లో ప్రతి జట్టు ఇరవై టివర్లు ఆడుతుంది. ఈ అట ప్రైక్షకులను ఎక్కువగా అకట్టుకొంటోంది. ప్రతిబంతి ఉత్సంతను కలిగిస్తుంది.

మాజవిక : నాన్నా క్రికెట్ మళ్ళీలు ఎవరు నిర్వహిస్తారు?

సివానందం : క్రికెట్ మళ్ళీలను బి.సి.సి అనబడే అంతర్జాతీయ క్రికెట్ మండలి నిర్వహిస్తున్నది. మన దేశంలో జిల్లగే జాతీయ విభాగిలను భారత క్రికెట్ సియంత్రణ మండలి (బి.సి.సి.బి) నిర్వహిస్తున్నది. క్రికెట్ ప్రపంచ కవ్సు నాలుగు సంవత్సరాలకు ఒకసాల నిర్వహిస్తున్నారు. 2007వ సంవత్సరములో జిలగిన ప్రపంచకవ్సు ఆస్ట్రేలియా గెలుచుకుంది.

మధుసూదన్: ఎప్పుడైనా మన దేశం క్రికెట్ ప్రపంచ కవ్సు గెలిచిందా నాన్నా?

సివానందం : జెను మధూ! 1983వ సంవత్సరం క్రికెట్ ప్రపంచ కవ్ విభాగీ ఇంగ్ల్యాండు దేశంలో జిలగింది. మన దేశం ప్రపంచ కవ్ శైనల్ మళ్ళీలో వెస్ట్ ఇండిస్ట్ను టిడింది విజేత అయ్యాంది. ఇది మన భారతీయులందలకి గర్వకారణం. మొదట బ్రాటీంగ్ చేసిన ఇండియా 183 పరుగులు చేసింది. ఆ తర్వాత బ్రాటీంగ్కు బిగిన వెస్ట్ ఇండిస్ 140 పరుగులకే కుష్టకూలింది. బి.సి.సి ప్రపంచ కవ్ భారతీకు దక్కింది. 2011లో మరీసాల మన క్రికెట్ కీరులు ప్రపంచకవ్ దక్కించుకొని భారతీకు గర్వకారణంగా నిలిచారు.

మాజవిక : ప్రపంచంలో క్రికెట్ ఆడే దేశాలేవి? ప్రపంచంలోని అత్యుత్తమ క్రికెటర్లు ఎవరునాన్నా?

సివానందం : భారత దేశం, శ్రీలంక, మాకిస్థాన్, బంగ్లాదేస్, ఆస్ట్రేలియా, స్వాజిలాండ్, ఇండిస్, దృఢిఖాఫీకా, జింబాబ్వే దేశాలు క్రికెట్ ఆడే అర్థత గలవి. ఈన్ భ్రాంతిమన్, గవాస్కర్, కపిల్ దేవ్, సచిన్ టిండూల్కుర్, బ్రాయాన్ లారా, స్టీవ్ హా, లకీ వాంబీంగ్, థరన్, వెంక్ గ్రాత్ మొదలైన వారు ప్రపంచ అత్యుత్తమ క్రికెటర్లు.

మధుసూదన్: పుట్టబాల్ ఆట గులించి చెప్పండి నాన్నగారూ!

సివానందం : అలాగే! పుట్ బాల్ అంటే పొదాలతో ఆడే బంతి ఆట. ఇందులో ప్రతి జట్టులోనూ మంది ఆటగాళ్ళంటారు. కాతితో బంతిని సియంత్రిస్తూ సహజట్టులోని అందిస్తారు. ప్రత్యేకి గోల్ విష్ట్ వైపు బంతిని తీసుకు వెళ్లి గోల్ చేస్తారు. ఎక్కువ గోల్ జట్టే విజేత. పుట్ బాల్ ను ‘సిఅర్’ అనికూడా అంటారు.

మాజవిక : పుట్ బాల్ చలతత గులించి చెప్పండి నాన్నా!

సివానందం : ఓ అలాగేనమళ్ళీ! క్రీస్తుపుర్వం రెండవ శతాబ్దిలో చైనా దేశాన్ని “ఫోన్” పరిపొలించారు. రాజగాల పుట్టిన రోజున “సుచు” (*Tsu-chu*) అనే తోలుతో చేయబడ్డ బంతిని ఆడేవారు. ఆ తర్వాతి కాలంలో ఈ ఆటను రోమన్లు బరోపొ పరిచయం చేశారు. ఆధునిక పుట్ బాల్ ఆటకు పుట్టినిల్లు ఇంగ్లాండు. అంతర్జాతీయ పుట్ బాల్ సమాఖ్య (*FIFA*) ఈ ఆటలను నిర్వహిస్తున్నది.

మధుసూదన్: నాన్న! మన దేశంలో పుట్ బాల్ ఆట గురించిన అవగాహన ఉందా?

శివానందం : శతాబ్దానికి పైగా పుట్ బాల్ చరిత్ర కలిగిన దేశం మనభి. 1956వ సంవత్సరం జలగిన ఒలింపిక్స్ విచిటీల్లో మన దేశం సెమీఫైనల్ చేలంది. 1951 మరియు 1961వ సంవత్సరాల్లో జలగిన ఆసియా పుట్ బాల్ విచిటీల్లో స్వర్ణ పతకాలు గెలుచుకొంది. మన భారతదేశంలో మోహన్ బగాన్, కలకత్తా, డల్మాసీ, చల్లుల్ బ్రిడర్స్ ద ట్రీడర్స్ వంటి పుట్ బాల్ క్లబ్లులున్నాయి.

మాజవిక : నాన్న! పుట్ బాల్ ప్రపంచక్వ ను సిర్కప్పాస్తారా?

శివానందం : జొను! నాలుగు సంవత్సరాలకు ఒకసారి పుట్ బాల్ ప్రపంచ కవ్ సిర్కప్పాస్తారు. ఇప్పటి వరకూ పద్మసింహ ప్రపంచ కవ్ ఆటలు జలగాయి. 2006వ సంవత్సరం జలగిన పుట్ బాల్ ప్రపంచ కవ్ ను ఇటలీ గెలుచుకుంది. ఈ కవ్ ను బ్రెజిల్ దేశం పదుసార్లు గెలుచుకుంది. 2010 సంవత్సరం పుట్ బాల్ ప్రపంచ కవ్ ను స్పెయిన్ గెలుచుకుంది.

మధుసూదన్: పుట్ బాల్ ఆటకు ఎంత సమయం కేటాయిస్తారు?

శివానందం : తొంటై నిముఖాలు ఆడతారు. అప్పటికి ఫలితం తేలకుంటే మరో ముపై కేటాయిస్తారు. అట కూడా ఫలితాన్ని వ్యక్తుంటే పెనాల్టీ ఘాటోట్ డాఫరా బిసేతను లిడ్డయిస్తారు. మధుసూదన్, మాజవిక (ఇరువురూ): అంతర్జాతీయ క్రీడల్ని గురించి అనేక తెలిపారు. మేం వ్యాయామం, క్రీడలూ చాలా ముఖ్యమని తెలుసుకున్నాం.

అధ్యయన వేదిక

అర్థాలు

అంతర్జాతీయం	=	ప్రపంచమంతా
వ్యాయామం	=	శాలీలిక శ్రేమ
క్రీడలు	=	ఆటలు
ఉల్లాసం	=	ఆనందం
దృఢత్వం	=	గట్టిదనం
బ్రేక్షక్సులు	=	చూచేవారు
ఉత్సంతర	=	విషి జరుగుతుందో అనే భావం
నిర్వహణ	=	జలపించుట
బిసేత	=	విజయం సౌధించిన వారు
అత్యుత్తమ	=	మిక్కిలి గొప్ప
నియంత్రణ	=	పట్ట సౌధించుట
ప్రత్యేకి	=	విచిటీనిచ్చే జట్టు

పర్మాయ వదాలు

మాస్టర్సు	=	ఉపాధ్యాయుడు, గురువు
తండ్రి	=	నాన్న పిత, జనకుడు

ప్రక్రితి	-	విక్రితి
ఉపాధ్యాయుడు	-	బిజ్సె
విద్య	-	విద్యె
కథ	-	కత
పుస్తకం	-	వీష్టం
కవిత	-	కైత

వ్యక్తిగత పదాలు

ఆరోగ్యం		అనారోగ్యం
పుట్టుట		గీట్టుట
విజయం		అవజయం

సంఘలు

విద్య		అభి	=	విద్యార్థి	(సవర్జ బీధు సంభ)
విశాల		అఛి	=	విశాలాఛి	(సవర్జ బీధు సంభ)
తివ		అనందం	=	తివానందం	(సవర్జ బీధు సంభ)
విజయ		ఉత్సాహం	=	విజయోత్సాహం	(గుణ సంభ)

ప్రశ్నలు

- వ్యాయామం చేయడం వల్ల కలిగే ప్రయోజనాలేవి?
- క్రికెట్ చలత గులంది ప్రాయండి?
- ప్రపంచంలోని ఉత్తమ క్రికెటర్లు ఎవరు?
- భారత దేశ పుట్ బాల్ ప్రస్తావం ఎటువంటిది?
- పుట్ బాల్ ప్రపంచ కవీను వివరించండి?

విద్యార్థులకు సూచన

వ్యాయామం, క్రిడలాపవ్యక్తత తెలుసుతోని ప్రతి రోజు కనీసం ఒక గంట వొటు వ్యాయామం చేయాలి. క్రిడల్లు వాల నిత్య జీవితంలో భాగంగా చేసుకోవాలి.

ఉపాధ్యాయులకు సూచన

మన దేశపు క్రికెట్, పుట్ బాల్ చలతల్లి విద్యార్థులకు విశదంగా చెప్పాలి. వ్యాయామం క్రిడలవల్ల కలిగే ప్రయోజనాల్ని వివరించాలి.

5. సర్ ఇగతిశ చంద్రబాసు

బాల్యం

ఇగతిశ చంద్రబాసు బంగళాదేవర్లోని మైమన్ సింగ్ పట్టణంలో క్రీ.శ.1858వ సంవత్సరం నవంబరు నెల30వ తేదిన జ్యోతించాడు. ఇతని తండ్రి అంగ్జేయులవాలనలో మేఖప్రాణుగా పసిచేశాడు. ఇతని తండ్రి అంగ్జేయులవాలన ఎప్పుడు అంతలన్నందో అని కలలుకనేవాడు. ఉద్యోగ ధర్మం విడువలేక, దేశమాత కర్మిరు తుడువ లేక నలిగివిచియేవాడు. పుట్టిన ప్రతి జిర్భుకూ తల్లే మొదలే గురువు. లోసు తల్లి అతన్ని చాలా సంప్రదాయ బిర్దంగా పెంచింది. చిన్న తనం నుండి లోసుకి గ్రూప శక్తి ఎక్కువ. లోసు తల్లి అతనికి రామాయణ, మహాభారత కథల్ని విసిపించేటి. లోసు ఏదైనా ఒక కార్యం తలభేడితే విషయం నొఫించే వరకు వట్టుదలతో కృషి చేసేవాడు.

విద్యార్థువం

మైమన్ సింగ్ పట్టణంలో ప్రాథమిక విద్యను పూల్రు చేసిన లోసు, ఉన్నత విద్యను అట్టుసించడానికి కలకత్తా పెళ్ళాడు. అక్కడ సెయింట్ జేఫ్రియర్ పిఅఱసాలలో చేరాడు. ఓలిరోజ్ తరగతి గటిలో తోటి విద్యార్థులు లోసును చుల్కలనగా చూశారు. తరగతి గటిలో ఎక్కువ మంచి అంగ్జేయ విద్యార్థులే. వారకి భారతియ విద్యార్థులంబో పరముదిరాటు. లోసు చాలా దైర్ఘ్యపంతుడు ఆచడంచేత వాలికెష్టలకీ భయపడకుండా చక్కగా చదువులునేవాడు. లోసు తరగతిలో ఒక విద్యార్థి ముఖ్యియుద్ధం (బాల్టింగ్) తెలిసినవాడు. అతడు లోసును వేళన చేస్తూ యుద్ధానికి పీలిచేవాడు. ఇలా ప్రతిరోజూ యుద్ధానికి పీలవడం చేత లోసుకి తోపం వచ్చి, ఒక రోజు వాళ్ళి దితపుడాడు. అప్పటి నుంచి ముఖ్యియుద్ధం తెలిసినవాడు లోసును వేళన చేయలేదు। లోసు క్రీ.శ.1879లో కలకత్తా విశ్వవిద్యాలయం నుండి ఐ.ఎ.ఎస్.సి డిగ్రీ పూల్రు చేశాడు. కానీ లోసు అనారోగ్యం వల్ల వైద్య విద్యను మూసుతొని, భారత సాస్టం చుటివాడు. అందులో పట్ట భార్తుకై భారత దేశానికి తిలిగి పచ్చాడు.

ఉద్యోగం

కలకత్తాలోని ప్రైసిడెన్సీ కలాశాలలో లోసుకి ఆవార్పుదుగా పదవి లభించింది. కానీ అప్పటి అంగ్ ప్రభుత్వం భారతియ ఉద్యోగులకు తక్కువ జీతం ఇచ్చేటి. అంగ్జేయ ఉద్యోగులకు రెట్రైంపు జీతం చేయించేటి. లోసు మూడు సంవత్సరాలు జీతం లేకుండా పసిచేవాడు. ఇతని లోధువా మొత్తమించన ప్రైవీఎల్ ప్రభుత్వానికి లేఖ ప్రాసి లోసుకి జీతం వచ్చేటట్లుగా ఏర్పడు చేశాడు.

సాంకేతిక పరిపరాల్ని కనుగొనటం:

లోసు క్రీ.శ 1894 నుండి భారత సాస్టంలో ప్రయోగాలు ప్రియంభించాడు. మొదట విద్యుతయన్నాంత

తరంగాల్ని పుట్టించగలపరికరాన్ని తయారు చేశాడు. తర్వాత 1899వ సంవత్సరం రేడియో తరంగాల్ని ఆకల్చించుకునే కొహెరరర్ (Choheraror) అనే పరికరాన్ని కనుగొన్నాడు. ఇది వైర్ లెన్ పరికరం కనుగొనడానికి ప్రారంభ దశ. ఇటలీ దేశంలోని మార్కోని అనే శాస్త్రవేత్త బోసు సూత్రాలపైరణ వల్ల రేడియోను కనిపెట్టి, ప్రపంచ ప్రభూతి వొందాడు.

స్థావరాలకు ప్రొషణ ఉన్నదని కనుగొనటం:

బోసు భాతీక శాస్త్రవేత్త. అంతకు మించి గొప్ప వ్యక్తశాస్త్రవేత్త కూడా. ఇతడు సజీవులకు గలవ్యత్కునిాలపై పరిశోధన చేశాడు. ప్రయోగంలో రెండు మొక్కల్ని తీసుకొన్నాడు. అందులో ఒక దాని వేర్లను బ్రోమైడ్ ద్రావణంలో మునిగేటట్లు ఉంచి, ఆ చెట్టుపై కాంతి కిరణం పంచాడు. ఆ కిరణం తెరపై కనబడే విధంగా ఉంచాడు. ఇంకో మొక్కను తీసి దాని వేర్లను నీటిలో ఉంచాడు. మొక్కపై కాంతి కిరణం పంపి, తెరపై పడే విధంగా అమర్యాడు. మొదటి మొక్క కొంత కటలి, స్వందించి చనిపోయింది. రెండవ చనిపోలేదు. ఈ ప్రయోగం చేత చెట్లకు ప్రొషణ ఉన్నదని బోసు సిరూపించాడు. వ్యక్తాలు వాటిలోని సూళ్ళమైన కణజాలాలద్వారా పని చేస్తాయని తెలిపే 'మోనోగ్రాఫ్' అనే పరికరాన్ని కనుగొన్నాడు. జగదీశ చంద్రబోసు కనుగొన్న పరికరాల్ని సూత్రాల్ని గమనించిన ఆంగ్లేయులు, బోసుకు ధనం ఇచ్చి ఆ పరికరాలపై చట్టబడ్చమైన హక్కును ఏందటానికి ఒత్తుడి చేశారు. కానీ బోసు భారతీయ ధర్మం ప్రకారం శాస్త్ర జ్ఞానంతో ధనం సంపాదించటం న్నాయం కాదని ఆ ధనాన్ని సిరాకలంచాడు. శ్రీ.స.1901వ సంవత్సరం ఇంగ్లాండులోని 'రాయల్ సాసైటీ సభ' లో బోసు కొన్ని ప్రయోగాలు చేసిచూపాడు. ఆ ప్రయోగాల్ని కళ్ళారా చూసిన విజ్ఞాన శాస్త్రవేత్తలు ఆశ్చర్యచక్కితులై బోసును మెచ్చుతొన్నారు.

'మోనోగ్రాఫ్' కనుగొనటం:

జీవ, సిల్వీవ పదార్థాల్లోని ప్రతి స్వందనల్ని తెలియజేసే పరికరం మోనోగ్రాఫ్. ప్రత్యేకించి మొక్కలయిక్క ప్రతిస్వందనల్ని తెలిపేటి కనుకొన్నాట. కీటిని బోసు కనుగొన్నాడు. మొక్కల్లో వేసవి కాలంలో నాడి స్వందనలు ఎక్కువగా పసిచేస్తాయి. నీతాకాలం ఈ స్వందనలు తక్కువగా ఉంటుందని బోసు రుజువు చేశాడు. మొక్కలు రాత్రి పన్నెండు గంటలకు నిద్ర ప్రారంభించి, ఉదయం ఎలిమిచి గంటలకు మేల్కొంటాయి. రాత్రుళ్ళ చెట్లు బోగ్గు పులుసు వాయువు (CO_2) ను విడుదలచేస్తాయి. పగటిపూట మొక్కలు ఆమ్లజని (O_2) ని విడుదలచేస్తాయి. కావున మానవుల్లి, జంతువుల్లి జీవింపజేసేది మొక్కలే!

సత్కారాలు

ఆంగ్లేయ ప్రభుత్వం 1917వ సంవత్సరంలో జగదీశ చంద్రబోసుకి 'సర్' అనే జిరుదు ఇచ్చి గారివించింది. కలకత్తా నగరంలో "బోసు పరిశీలనా సంస్థ" (Bose Research Institute) 1917లో స్థాపించబడింది. కలకత్తాలోని ప్రసిద్ధేసీ కళాశాలకు డైరెక్టరుగా నియమింపబడ్డాడు. శ్రీ.స. 1920వ సంవత్సరంలో రాయల్ సాసైటీవారు తమ సంఘంలో బోసుకు సభ్యత్వం ఇచ్చారు.

బోసు-చిరస్తరణియుడు

శాంతినికేతన్ లో బోసు రథింద్రనాథ్ రాగుఱును కలిసేవాడు. తాగుఱ్ బోసు ప్రయోగాలకు ఆర్థిక

నవోదయం అందించేవాడు. ఇంతటి శాస్త్రవేత్త తాను కనుగొన్న వస్తువులపై పేటంటో హక్కును పొంది ఉంటే ఈ పాటికి నోబుట్ బహుమతి మొదలగు సత్కారాలు పొందియుండేవాడు. దురద్యుష్టవశాత్తు బోసు స్వాధిమానం, దేశభాషానం ఉన్నవాడు. అందుకే ఎవరినీ ఆశించలేదు. కాబట్టే అతని పేరు ప్రపంచ విజ్ఞాన శాస్త్రవేత్తలచలత్తలో సుప్రాణిక్షరాలతో లిఫ్టింపబడింది. భారతీయులకు అంతర్జాతీయ భూతి తెచ్చి భారతీయులు విజ్ఞానంలో ఎవ్వలికి తీసిపాశిని నిరూపించాడు. కావున జగదీశ చంద్ర బోసు చిరపురణియుటైనాడు. ఈ భరతమాత ముద్దు జిడ్డ కీ.ఎ.1937వ సంవత్సరం నవంబరు 23 తారీఖున పరమపదించాడు.

అధ్యయన వేదిక

అర్థాలు

జన్మించుట	=	పుట్టుటు
మేజిస్ట్రేటు	=	ధర్మాధికారి
కొపొరార్స్	=	తంత్రులులేసి (ప్రైవెట్)
బ్రత్తిడి	=	రాపిడి
వృక్షాలు	=	చెట్లు
సాంస్కృతి	=	సంఘం
పలకరం	=	సాధనం
కస్ట్టిక్రాఫ్	=	మొత్కులస్టందనన్ని తెలిపే సాధనం
ప్రార్థండై ఆష్టేడు	=	టోగ్గు పులుసు వాయువు
ప్రోత్సాహం	=	ఉత్తేజ పరచడం
సన్మానం	=	గౌరవించడం
దురద్యుష్టం	=	అధ్యప్తంలేసి
ప్రభూతి	=	కీల్రి
పరమపదం	=	మరణం

ప్రకృతి	-	వికృతి
---------	---	--------

ఆపణిరం	-	ఛిగిరం
--------	---	--------

రాత్రి	-	రాతిలి
--------	---	--------

పర్మాయ పదాలు

జన్మించుట	-	పుట్టుటు, ఉధ్వవించుట, జనించుట
కొడుకు	-	తనయుడు, కుమారుడు, పుత్రుడు
వృక్షం	-	చెట్లు, తరువు, భూరుహం, మహిరుహం

సంఘలు

విక	+	విక	=	విక్లైక	(వ్యాధి సంఘ)
గురు	+	ఆజ్ఞ	=	గుర్వాజ్ఞ	(యుషాదేశ సంఘ)

ప్రశ్నలు

1. జగదీశ చంద్రబాసు జననాదుల్లి గుర్తి ప్రాయమండి?
2. జగదీశ చంద్రబాసు విద్యుభ్యాసాన్ని తెలవండి?
3. జగదీశ చంద్రబాసు కనుగొన్న పరికరాలేవి?
4. వ్యక్తిగత ప్రాణం ఉండని జగదీశ చంద్రబాసు ఎలాగ నిరూపించాడు?
5. జగదీశ చంద్రబాసు పొందిన సత్కారాలేవి?
6. జగదీశ చంద్రబాసు గుణగణాల్లి వివరించండి?

విద్యుర్ధులకు సూచన

జగదీశ చంద్రబాసును గురించిన అనేక విషయాలు తెలుసులోవాలి.

ఉపాధ్యాయులకు సూచన

విద్యుర్ధులకు భారతీయ శాస్త్రవేత్తల్లి గురించి తెలియజేయాలి.

6. ప్రకృతి వైపరీత్యాలు

విశ్వస్తోషి: అనంత విశ్వాన్ని స్ఫూర్ధీంబంచి 'మహా విశ్వితిఖనం' (Big bang) అనే లక్ష పెద్ద ప్రేలుడు. ఆ ప్రేలుడులో అనేక వాయువులు వెదజల్లాండి, ఆ వాయువుల్లోని అణువులు ఆకర్షణ శక్తిచేత కాలర్థమేణ నిష్టత్తాలుగా, గ్రహాలుగా రూపొందాయి. ఇలా కోట్ల కొలాచి నిష్టత్తాలు, గ్రహాలు ఏర్పడ్డాయి. ఈ అనంత విశ్వం ఏర్పడి నుమారు నాలుగు వందలయాటి కోట్ల సంవత్సరాలు గడిచినట్లు శాస్త్రాలు భావిస్తున్నారు. రాత్రివేళ మేఘం లేసప్పుడు ఆకాశం వైపు చూస్తే ఎగ్గి నిష్టత్తాలు, గ్రహాలుంటాయో మీరే గమనించండి.

భూమి: ఈ అడ్డుక విశ్వంలో మన భూమి మహానీముద్రంలో ఒక సీటి బోట్టంత మూత్రమే. మనకు దగ్గరగా ఉన్న భూమికి ఆధారభూతమై కాంతి నిష్టే నిష్టత్తం సూర్యుడు. సూర్యుడు మన భూమికన్నా మూడు లక్షలముష్టిరెండు వేలశాఖ్యాత వందలరెట్లు పెట్టాడి. అంత పెద్ద సూర్యుడు కాబట్టి, పదునైదు కోట్ల కిలోమీటర్ల దూరంలో, ఉన్న మన భూమిని నియంత్రిస్తున్నాడు. సూర్యుకుటుంబంలోని ఇతర గ్రహాలనూ తన చుట్టూ తిలిగేతట్లు ఆకల్పిస్తున్నాడు. సూర్యుడి లాంటి నిష్టత్తాలు ఈ విశ్వంలో కోట్లకిలో ఉన్నాయంటే మీరు నమ్మగలరా? మన భూమిని చూచ్చితప్పే చంద్రుడు మనకున్న ఏకైక ఉవ్గ్రహం చంద్రుడు మన భూమి నుండి నుమారు నాలుగు లక్షలకిలోమీటర్ల దూరంలో ఉన్నాడు.

వైపరీత్యాలు: మన భూమిచుట్టూ ఆవరించియున్న వాతావరణం, సీరు, స్థావరాలు, ఆరిజాలు మొదలగు వాటిని ప్రకృతి అంటాం. ప్రకృతిలో ఉపాంచాలివిధంగా ఆవదలు సంభవిస్తాయి. వీచినే ప్రకృతి వైపరీత్యాలు అంటారు. గ్రహాశక్తాలు భూమిని తాకడం, భూకంపాలు, అగ్ని పర్వతం బిడ్డలవ్వడం, సునాచీ, తుఫానులు వంటి ప్రకృతి వైపరీత్యాలు.

గ్రహాశక్తలాలు భూమిని తాకడం:

నుమారు వటి లక్షలసంవత్సరాలకు ముందు భూమి మీద రాక్షస బిల్లులు (డ్రైసేసిర్) నివసిస్తుండేవి. ఇవి చాలా పెద్ద ఆకారంతో ఒక్కిక్కటి నుమారు వటి ఉన్నాలిరువు ఉండేవి. రాక్షస బిల్లులు తాకావశిరులు, మాంసివశిరులుగా రెండు రకాలున్నాయి. ఒక పెద్ద గ్రహాశక్తలం అత్యంత వేగంతో తాకడంతో భూమి కంపించి, జంతువీలు, స్థావరాలు మొత్తం భూమి కిందిలడి చనిపోయాయి. ఆ తర్వాత మానవీడు స్ఫూర్ధీంచబడ్డాడు. 2029వ సంవత్సరంలో ఒక పెద్ద గ్రహాశక్తలం భూమికి నుమారు ముష్టి అయిదు వేలకిలోమీటర్ల దూరంలో వెళ్లండని శాస్త్రవేత్తలు భావిస్తున్నారు.

భూకంపాలు:

భూమి లోపలి పొరల్లో ఏర్పడే అనిధారణ మార్పులవల్ల అత్యున్నతమైన సక్రి ఏర్పడి, భూమి ఒత్తుడికి లోనాతుంది. లోపలి పొరలు తమంతట తాముగా క్రిందకు పడతాయి. ఇలా జరుగుతూ మనం నివసిస్తున్న పై విశ కూడా క్రిందికి కుంగి పాచియి, భూమిపై నున్న ఇంట్లు, చెట్లు కూతి పాచితాయి. ప్రజలు వేలసంఖ్యలో చసిపితారు. 2001 వ సంవత్సరం గుజరాత్ రాష్ట్రంలోని భుట్ నగరం పూల్తుగా భూకంపానికి లోనై అనేక వేలమంది ప్రాణాలు తోల్పల్చియారు. 2009వ సంవత్సరం జనవరి 26న గుజరాత్ రాష్ట్రంలోని అహ్నదాబాద్ సమీపంలో పెద్ద భూకంపం ఏర్పడి, వేలసంఖ్యలో ప్రాణ నష్టం జరిగింది. అనేక ఇంట్లు నేలమట్టమై అపారమైన అస్తి నష్టం ఏర్పడింది.

సునామి:

సముద్రం లోపలి భూమిలో భూకంపం ఏర్పడితే ఆ సక్రికి సముద్రపు అలలు ఎక్కువ ఎత్తున లేచి తీర ప్రాంతాన్ని కబిశస్తాయి. దీనినే 'సునామి' (*Tsunami*) అంటారు. 2004 డిసెంబరు 26వ తేది ఇండోనేషియా సమీప సముద్రంలో ఏర్పడ్డ భూకంపం శ్రీలంక, ఇండోనేషియా దేశాల్లో అతలాకుతలం చేసింది.ఈ ఉష్ణైనకు సుమారు నాలుగు లక్షలమంది ప్రాణాలు తోల్పల్చియారు. దళ్ళిం అమెరికాలో ప్రచండమైన తుఫాను (*Hurricane*) ఏర్పడి, ఎడతెరపి లేసి వర్షాలు కులశాయి.అనేక మంది చసిపియారు. లక్షలవరకాల్లో పంట పొలాలు నాశనమయ్యాయి. చైత్ర, ప్రాశాఖ మాసాల్లో భారత దేశంలో తుఫాన్లు ఏర్పడి సుడిగాలితో కూడిన వర్షాలతో ఆంధ్ర, తమిళనాడు, తెరాళ, కర్ణాటక రాష్ట్రాల్లో ముంచెత్తుతున్నాయి. పంట పొలాలు నీట ముసిగి ఆస్తి నష్టం జరుగుతోంది. అనేక మంది ప్రాణాలు తోల్పల్చితున్నారు. ఆశ్చర్యయిజ, కాల్పుక మాసాల్లో బంగాళాభాతంలో ఏర్పడే వాయుగుండాలు తుఫానుగా మాల తమిళనాడు, ఆంధ్ర, ఒరిస్సా తీరాల్లో తాకుతున్నాయి. దీని ప్రభావంతో భారీ వర్షాలు పడి తమిళనాడు, ఆంధ్ర రాష్ట్రాలు తీవ్ర నష్టోల్చి చపిచూస్తున్నాయి. ఇదే సమయంలో భారతదేశంలోని మిగిలిన ప్రాంతాలు వర్షాభావంతో సతమతమౌతున్నాయి. అతివ్యప్తి, అనావ్యప్తి ప్రజల్లో తీవ్రంగా నష్టపరుస్తున్నాయి.

అగ్ని పర్వతాలు:

అనేక వాయువులు, సీతోష్ణస్తితి ఉన్నందువల్ల భూమిపై భాగం చల్లగా ఉండి ఆ స్థావరాలు, జంతువులు జీవించడానికి అనుకూలంగా ఉన్నాయి. కానీ భూమి అంతర్గతగం మిక్కెలి వేడితో అగ్ని గోళంలా ఉంది. కొన్ని సమయాల్లో ఆ వేడిమి పర్వతాలగుండా బయటకు వస్తుంది. పర్వతంలోని రాళ్ళ కలగి అగ్నిధారలుగా ప్రహిస్తుంది. దీనినే 'ఆవా' అంటారు. సొధారణంగా అగ్ని పర్వతం బద్దలైతే లావా వస్తుంది. అప్పుడు స్థానికులు తమ నివాసాల్లో వదలి సురక్షిత ప్రాంతాలకు వెళ్ళపితారు. జిమాన్ దేశంలో తరచూ ఇలా అగ్ని పర్వతాలు బద్దలోతూ ఉంటాయి. 2010వ సంవత్సరం పర్వతండ్రం అగ్నిపర్వతం బద్దలై నెల్లని ధూమం కమ్ముకుంది. దీంతో సూర్యుని వెలుతులకి అంతరాయం కలిగింది. అప్పుడు లండన్ నగరంలోని హీత్రూ విమానాశ్రయం నుండి బయలుదేరాల్సిన విమానాల్లో కొన్ని రోజులపాటు నిలిపివేశారు. ఈ ప్రభావం ఆ దేశ ఆర్థిక వ్యవస్థలై కూడా పడింది.

గ్రహాశకలాలు:

అప్పుడప్పుడు గ్రహాశకలాలు భూమిపై పడడంవల్ల, వాటిలో ఉన్న దుమ్ము, ధూళి భూమిని చేరుతుంది. దానితో బాటు ప్రాణులకు హాసికలిగించే సూక్ష్మజీవులుంటాయి. లయడ్స్ (*AIDS*), ప్లేగు వ్యాధి, విప్పజ్జరం, పణ్ణి జ్యోరం (*Bird flu*), పంట జ్యోరం (*Swine flu*) లాంటి వ్యాధులు వచ్చి మానవులు, పక్షులు, జంతుజాలం నశించి పీఠున్నాయి.

వాతావరణ కాలుష్టం:

మానవుడు కనిపెట్టిన కొన్ని రసాయన పరిశ్రమలవల్ల కార్బండై అక్షైడు, సల్ఫర్ డై అక్షైడు వంటి అనేక విషవాయువులు వెలువదుతున్నాయి. ప్రపంచ మంత్రం ఒక్క రోజుకు సుమారు లసిమిది కోట్ల టన్లులవిషవాయువులు వాతావరణంలో కలుస్తున్నాయంటే వాతావరణం ఎంత కలుపితమౌతున్నదో అర్థం

చేసుకోవచ్చు. ఈ విషవాయువులవల్ల టిటోన్ పార నశించి, సూర్యుని నుండి వెలువడే అతిశీలలోహాత కిరణాలు తాతి మానవునికి, జంతువులకు అనేక వ్యాధుల్లి కలుగ జేస్తున్నాయి. కీటి తాకిడికి వాతావరణం ఎక్కువ వేడెక్కి, మంచు ఖండాలు కలిగి సముద్రమట్టం పెరుగుతున్నది. మంచు ఖండాల్లో ఉన్న జంతుజాలం అంతలంది విషమున్నది. సముద్ర తీర ప్రాంతాలు నీటి ముసిగి జలప్రతయం ఏర్పడుతోంది. డెన్సార్స్ దేశ రాజుధాని లోపిన్ హేగన్ నగరంలో 'వాతావరణ కాలుష్ట నియంత్రణపై' ప్రపంచ దేశాలసదున్న జరిగింది. ఆ సమావేశంలో కాలుష్ట నియంత్రణపై ఎతాంటి నిర్దిష్టమైన చట్టం రూపొందకపాశివడం బాధాకరం. ఇలాగే వాతావరణంలో విషవాయువులు కలుస్తావిషే మన భూమికి మనమే చేటు తెచ్చినట్టే.

నివారణ కార్బూక్యులు:

కాలుష్టైన్ తగ్గిన్నే, వాతావరణంలో సమతుల్యతను కావాడవచ్చు. ఇందుకోసం భాలీ స్థాయి చెట్లను పెంచాలి. సంప్రదాయేతర ఇంధనాలైన ప్లైట్రోషన్, సారప్టై, గాలిడ్యూరా విద్యుదుత్తత్త్వి, భూగర్జం నుండి విద్యుత్ తయాలీ మొదలగు కాలుష్ట రహిత ఇంధనాల్లి వాడాలి. ప్రకృతికి మేలు చేయాలి. పూర్వం మన బుఱులు ప్రకృతి వైపరీత్యాల్లి నివారించడానికి యజ్ఞయాగాలు, తపస్స చేసేవారు. అలా వారు ప్రకృతి ఒడిలో అరోగ్యకరమైన, సుఖవంతమైన జీవితాన్ని అనుభవించారు. ఈ కాలంలో కాలుష్టసివారణకు ప్రభుత్వం నడుం కట్టాలి. సంప్రదాయేతర ఇంధన వాడకాన్ని ప్రోత్సహించాలి. చెట్లను నాటుడమేకాదు, వాటిని పరిరక్షించాలి. ఈ తరం వారు కూడా ప్రకృతికి మేలు చేసే కార్బూక్యుల్లా చేపట్టి, కాలుష్టరహిత వాతావరణాన్ని కల్పించి భావితరాలకు మేలు చేయాలి.

అద్భుతయన వేదిక

అర్థాలు

అనంత	= ముగింపులేని
స్పృష్టి	= వుట్టించటం
మహావిస్తరించనం	= అతి పెద్ద ప్రేలుడు
అతివ్యప్తి	= భాలీ వర్షమైతం
అనావ్యప్తి	= వర్షం లేకపాశివడం
ఆవలించు	= కమ్ముకోను
గ్రహశకలాలు	= గ్రహం సుండి విడిపాశియిన ముక్కలు
అత్యస్తుతమైన	= గొప్పదైన
సమీపం	= దగ్గరగా
ఉపర్వవాలు	= ఆపదలు
కాలుష్టం	= ములకి

ఇంధనం	=	శక్తిసిచ్చే పదార్థం
భావితరాలు	=	రాబోయే సంతతి
కాలుష్యరహిత	=	కాలుష్యంలేని
సిద్ధిష్టమైన	=	భాధితమైన

పర్మాయ పదాలు

విశ్వం	-	జగత్కు, ప్రవంచం
సూర్యుడు	-	ఆదిత్యుడు, దినీకరుడు
చంద్రుడు	-	నెలరాజు, చందుమాము
ప్రత్యతి	-	విత్యతి
సూర్యుడు	-	సూలీడు
చంద్రుడు	-	చందురుడు
యజ్ఞము	-	జన్మము

సంఘలు

తీత	+	ఉష్ణ	=	తీతోష్ణ	(గుణసంధి)
సంప్రదాయ	+	ఇతర	=	సంప్రదాయేతర	(గుణసంధి)
విమాన	+	ఆత్మయం	=	విమానాత్మయం	(సమర్థాత్మిక సంధి)

ప్రత్యులు

1. మన విశ్వం ఎలా కిర్పడింది?
2. ప్రత్యతి వైపలిత్తుల్లి పేర్కినండి?
3. రాష్ట్రస్ బల్లులు ఎలా అంతరించాయి?
4. 'సునాము' ని గులంచి ప్రాయండి?
5. బిర్దాండ్ అగ్ని పర్వతం ప్రేలడం వల్ల జలగిన నష్టొలేవి?
6. ప్రత్యతి వైపలిత్తుల్లి తగ్గించడంలో మానవుని పాత్ర కిములీ?

విధ్యార్థులకు సూచన

చెఱ్లను పెంచి, పర్మావరణానికి మేలు చేయాలి.

ఉపాధ్యాయులకు సూచన

సంప్రదాయేతర ఇంధన వాడకం ఆవ్యక్తతను నోక్కిచెప్పాలి.

7. మానవుడు - సంఘజీవి

మానవుని పుట్టుక:

సృష్టిలో ఎన్నటినాలుగు లక్ష్మిలజీవరాశులున్నాయని పురాణ ప్రమాణం. వీటిన్నింటిలో మానవజాతి మహాశియమైంది. భగవంతుని సృష్టిలో బుట్టి, ఖివేకం గలజాతి మానవ జాతి. మొత్తమొదట మానవుడు జింతువులాగా నాలుగు కాళ్ళతో నడిచేవాడు. తర్వాత ముందటి రెండు కాళ్ళను చేతులుగా మార్చుకున్నాడు. కాలక్రమేణ రెండు కాళ్ళతో నిలబడి తలనుపైకి ఉంచడం చేత, మొదడులో మార్చులు ఏర్పడి జ్ఞాపక శక్తి, ఖివేకం అధికమయ్యిందని శాస్త్రజ్ఞులఅభిప్రాయం. మానవుడు ఇంతగా అభివృద్ధి చెందడానికి కారణం అతని మేధాశక్తి. తన భావాల్ని అనుభవాల్ని ఇతరులతో పంచుకోవడం చేత అన్ని రంగాల్లో అభివృద్ధి చెందాడు. మానవుడు భూమి మీద అవతలంచి సుమారు పటిలక్ష్మిలసంవత్సరాలు గడిచాయని శాస్త్రజ్ఞులు భావిస్తున్నారు. క్రమంగా మానవులు గుంపులు గుంపులుగా జీవించడం మొదలు పెట్టారు. గుహల్ని చెట్టు తొర్పుల్ని ఆవాసాలుగా చేసుకున్నారు. గుంపుగా వేటకు వెళ్ళడం వల్ల పెద్ద జింతువుల్ని వేటాడి తమ ఆధిక్యతనుచాటారు. మొదట సైగులతో తమ భావాల్ని ఇతరులకు తెలియజేసిన మానవులు క్రమంగా భాషను కనిపెట్టి మనోభావాల్ని ఖాళ్ళితంగా వ్యక్తికలంచగలిగారు. అనేక మంది కలిసి జీవించడం వల్ల ఒకల ఆలోచనలు మరొకలకి తెలిసి, త్రిత్త విషికడలకు నాంది పలికింది. ఇలా నిష్పును కనుగొనడం, చక్కాన్ని కనుగొనడం, ఇళ్ళ నిఖిలంచడం నేర్చుకున్నారు. సుమారు పటివేలసంవత్సరాలకు పూర్వమే వ్యవసాయం చేశారు. ఇలాగ యుష్టటీస్, టైగ్రీస్, సింధునది తీరాల్లో నాగలక్షణాలు వెలిశాయి.

మానవుని పురోగతి:

మధ్య యుగంలో మానవ అభ్యున్నతి తోసం ప్రాచీన గ్రీకు తత్క్వవేత్, ప్రకృతి సిద్ధాంతాలపేతామహాడు అయిన అలస్మాటీల్ పొటుబడ్డాడు. ప్రజలబాసినత్వాన్ని వ్యక్తిరేకింది, మంది సమాజ సిద్ధాంతం తోసం అనేక రచనలు చేశాడు. అలస్మాటీల్ 'మానవుడు ఒక సంఘజీవి' (*Man is a Social Animal*) అని పేర్కొన్నాడు. మాల్నిం లూథర్ కింగ్, అబ్రహమ్ లింకన్ వంబివారు సమాజంలోని జాత్యవంకారాన్ని మతం, దైవం పేరట జలగే మోసాన్ని ధైర్యంగా ఎదుర్కొన్నారు. సమాజంలోని అట్టడుగు వర్ణాలఅభ్యున్నతికి పొటుబడ్డారు. మన దేశంలో రాజులామ్మాహనీరాయ్ గొప్ప సంఘసంస్కర్త. పూర్వం మన దేశంలో భర్త చనిపోతే భార్యను చేతులు, కాళ్ళ కట్టివేసి భర్తతోబాటు చితిలో వేసి, కాళ్ళిసేవారు. దీనినే 'సతీసహగమనం' అంటారు. అప్పుడు స్త్రీలవరిస్తి దీనంగా ఉండేది. సమాజంలో వితంతువులు అనేక ఇబ్బందులు పడ్డారు. సతీసహగమనాన్ని నిపేధించడం తోసం రాజులామ్మాహనీ రాయ్, అప్పటి ఆంగ్ల ప్రభువైన 'లార్ట్ విలియం బెంటింక్' ను కలిశాడు. బెంటింక్ ప్రభువు గొప్ప పరిపాలనాదళ్ళడు తావడం వల్ల రామ్మాహనరాయలనుచూచన అంగీకలంచి, సతీసహగమన నిపేధ చట్టాన్ని ప్రవేశపెట్టాడు. మన దేశంలో స్త్రీమి దయానంద సరస్వతి, స్త్రోమి వివేకానంద, కందుకూల వీరేశ్వరింగం పంతులు, గాంధీ మహాత్ముడు వంతివారు గొప్ప సంఘసంస్కర్తలు. బ్రాహ్మిం వారు భారత దేశాన్ని సుమారు రెండు పందలయుఇం సంవత్సరాలు పరిపాలించారు. వారు మన దేశ పొరుల్ని భావిసులుగా భావింది, అనేక ఇబ్బందులకు గురిచేశారు.

పరస్పరాధారం:

పుర్వకాలంలో వస్తువుల్లి ఇచ్ఛిపుచ్చుకునేవారు. అంటే తనకున్న వస్తువుల్లి ఇతరులకిద్ది, లేని వాటిని వాలి పద్ధనుండి తీసుకోవడమన్నమాట! టీనినే 'వస్తుమార్గి పద్ధతి' అంటారు. ఆ తర్వాత నాజీలరూపంలో డబ్బు చెలామణి అయ్యంది. మానవుడొక్కడే ఏకాంతంగా జీవించలేదు. అతడు తన అవసరాలైన ఆపారం, వస్తులు, ఇల్లు వంటి వాటికి ఇతరులపై ఆధారపడాలి. అన్ని ఒక్కడే సమకూర్చుకోలేదు కదా! కుటుంబంలో సభ్యులు ఆ కుటుంబ పెద్దపై ఆధారపడతారు. పిల్లలు తమ తల్లి, తండ్రిపై ఆధారపడతారు. వాలికి కావలసిన అన్ని సాంకొరాలు అమ్మ, నాన్నలు సమకూర్చుతారు. ఇలా ప్రతి మానవుడో పరస్పరం ఆధారపడి జీవిస్తున్నాడు.

ఉమ్మడి కుటుంబం:

పుర్వం మన భారతదేశంలో కుటుంబ సభ్యులంతా ఒకే గ్రహంలో ఉమ్మడిగా జీవించేవారు. పెద్దలంటే గొరవం ఉండేది. అనుభవజ్ఞులైన పెద్దవాలి సలవాలతో కుటుంబం సుఖసంతోషాలతో అలరారుతుండేది. పరస్పరం సహాయం చేసుకుంటూ అందరు ఆనందంగా ఉండేవారు. కానీ నేడు ఉమ్మడి కుటుంబ జీవనం దాడాపు కనుమరుగైంది. రెండు తరాలవారు అంటే అమ్మ, నాన్న, పిల్లలు మాత్రమే కుటుంబంగా జీవిస్తున్నారు. వ్యధులైన అవప, తాతల్ని తీవ్ర సిర్ఫక్కం చేస్తున్నారు.

కుల, మత ఘర్షణలు:

కొన్ని సమయాల్లో మతీన్నాద శక్తులు, కులం పేరుతో అరాచక శక్తులు మన బిక్షుతకు విఘ్ంతం కలిగిస్తున్నాయి. జిన్నత్వంలో ఏకత్వం అనే సిద్ధాంతానికి భంగం కలిగిస్తున్నాయి. మతం పేరట అనేక పొంసాత్మక సంఘటనలు చోటు చేసుకుంటున్నాయి. కీటిని సిర్మాలించడానికి ప్రభుత్వం త్యాపి చేస్తోంది. ప్రజలు కుల, మత ఘర్షణలవల్ల కలిగే నష్టాల్చి తెలుసుకొని సామరస్యంతో కలిసి మెలిసి జీవనం సాగించాలి.

సంఘ విద్రోహ శక్తులు:

నేడు ప్రపంచం ఎదుర్కొంటున్న అతి కీప్ప సమస్య సంఘ విద్రోహ శక్తులు. ఈ క్రూర చర్చలకు ప్రపంచమంతటా బాధింపబడుతోంది. కొన్ని దుష్టశక్తులు మన దేశసామరస్యాన్ని సాంఘిక జీవనాన్ని బికమత్యాన్ని విడిబీయడం లోసం సిరంతరం ప్రయత్నిస్తున్నాయి. దేశంలో అలజడులు, మతకల్లోలాలు, విధ్వంసాలు స్వప్తించి, పొరులప్రాణాల్ని బలి తీసుకుంటున్నాయి. ఇది చాలా విచారకరం! విధ్వంసాలవల్ల అవిరమైన ప్రాణ నష్టం, ఆస్తి నష్టం సంభవిస్తోంది. దేశ పురోగతి దెబ్బతింటోంది. ప్రభుత్వం ఇలాంటి సంఘటనలు పుసరావుతం కాకుండా తగ్గి చర్చలు తీసుకోవాలి. 'బికమత్యమే మహాబిలం', 'కలిసి ఉంటే కలదు సుఖం' అన్న నానుడులు సాంఘిక జీవనం యొక్క ఆవశ్యకతను, బికమత్యం యొక్క గొప్పతనాన్ని పెలియజేస్తున్నాయి. ఒక కార్యక్రమి అందరూ కలిసి చేస్తే, తప్పక విజయం సాధిస్తారు. సమాజంలో స్నేహం, సహాదర్శక్తం పెల్లివిరుస్తుంది. జాతి, మత, కులవివిషణలు లేక అందరూ బికమత్యంతో దేశాభివృద్ధికి త్యాపి చేస్తే మన దేశం ఆర్థికంగా, సాంకేతికంగా అగ్రరాజ్యమౌతుంది. అన్ని రంగాల్లో అభివృద్ధిని సాధిస్తుంది.

అర్థాయన వేదిక

అర్థాలు

మహాసీయమైంది	=	గొప్పది
అవతరించడం	=	పుట్టడం
ఆవాసాలు	=	నివాసాలు
బానిసత్వం	=	వెట్టి చాలిలి
సిద్ధునం	=	ఆధారం
సిఫేధం	=	తొలగించడం
సంఘు సంస్కర్త	=	సమాజంలోని దురాచారాల్లో రూపుమాపేవాడు
అవశ్యకత	=	అవసరం
అధునికత	=	తొత్తదనం
పునర్వ్యాతం	=	ముళ్ళే జరగడం
దుష్టభావం	=	చెడ్డ ఫలితం
ఖకమత్తం	=	కలిసి జీవించడం
విచారకరం	=	దుఃఖం కలిగించడం
వ్యక్తం	=	తెలియజేయడం
వెల్లికిలయు	=	పుట్టు
అభ్యస్తతి	=	అభ్యవ్యధి
పరస్పరం	=	ఒకలభితరు
నిర్ణయం	=	లెక్క చేయకవిషయం

పర్యాయ పదాలు

వివేకం	-	తెలివి, జ్ఞానం
దితి	-	సాందర్భ, ప్రేరింగు
అపాశిరం	-	భోజనం, తిండి

ప్రత్యతి - **విక్షతి**

సంతానం	-	సంతు
దేవాలయం	-	దేవశం
కావ్యం	-	కళ్లం

సంఘలు

అవసరములు	+	ఐన్	= అవసరములైన్	(ఉత్కారసంధి)
సహ	+	ఉదర	= సహాదర	(గుణసంధి)
అభి	+	ఉన్నతి	= అభ్యాస్తతి	(యుషాదీశసంధి)
జాతి	+	అపాంకారం	= జాత్యపాంకారం	(యుషాదీశసంధి)

ప్రశ్నలు

1. స్ఫోర్చులో మానవుని ప్రత్యేకతలేఖిటి?
2. మానవుడు ఎందుకు సంఘంలో జీవిస్తున్నాడు?
3. 'వస్తు మాల్హడి పద్ధతి' అంటే ఏమిటి?
4. కలిగి మెలిని ఉండడం వల్ల ప్రయోజనాలేది?
5. సంఘు విద్రోహశక్తులవల్ల ఏర్పడే నష్టిలేవి?

విధ్యార్థులకు సూచన

సంఘు సంస్కర్తలజీవిత చరిత్రల్ని తెలుసుచోయాలి.

ఉపాధ్యాయులకు సూచన

సంఘు విద్రోహశక్తులు ఏర్పరచే నష్టాల్ని తెలిపి, జిన్నత్వంలో వికత్వం యొక్క గొప్ప తనాన్ని తెలియజేయాలి.

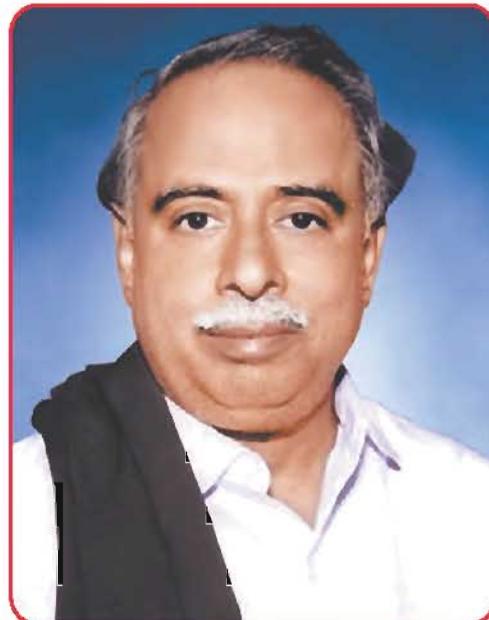
8. అన్నాదురై

జనసం:

అన్నాదురై తమిళనాడులోని కాంగ్రెస్ ప్రారంబించిన శ్రీ.ఎస్.1909వ సంవత్సరం నెప్పెంటరు నెల 15వ తేదిన ఇర్మించాడు. ఇతని తల్లి బంగారమ్మ, తండ్రి నటరాజు. సి.ఎస్.అన్నాదురై అంటే కాంగ్రెస్ ప్రారంబించిన నటరాజు అన్నాదురై అని అర్థం. కీట్లు కొద్ది ఇనుల్లో ఏ ఒక్కరో పుష్టి పురుషుడుగా పేరు ప్రత్యుత్తములు తెచ్చుకుంటాడు. అలాంటి కీపకు చెందినవాడే అన్నాదురై. 'పుష్టి పుష్టిగానే పరిమళస్తుంభి' లక్ష్మి మాట అన్నాదురైకి సలపెతుంభి. బంగారమ్మ తన జిర్భసు వైయంగా 'అన్నా' అని ముద్దుగా పేచివేచి. ఆ పేరే అతనికి దిగ్ంబరియిగా నిలిచిపెంచాయి.

విద్యాభ్యాసం:

అన్నా ప్రొఫెసర్, ఉన్నత విద్యలు కాంగ్రెస్ ప్రారంబించిన పంచాయిష్ ఉన్నత పాఠశాలలో సాగాయి. అన్నా రాతుల్లో కీట కీపింగ్ లైంప కూర్చుని పాతాల్ని చదువుకునేవాడు. కాఁడ పాసుర్ను చెప్పిలో పుట్టి చేశాడు. 'బావిలోని సీరు తోడగా, తోడగా అధికంగా ఉంరుతుంటి'. అన్న తిరుప్పున్నారే సూక్తి ప్రాచారం అన్నా లనేక గ్రంథాల్ని చదివి గొప్ప ఇంగ్లీష్ పాండాడు. అన్నాదురైకు 'ఉణమ్ముతో వివాహం జరిగింది. కుటుంబ పెంపుకు జీవనోపాధి అవసరం కదా. అన్నాదురై చెప్పే నగరంలో ఉపాధ్యాయుడుగా ఉద్యోగంలో చేరాడు. నాలుగు నెలలు మాత్రం ఉపాధ్యాయ ప్రతిరోజు చేసిన అన్నాకు అడ్యప్పం కలిసిచ్చాయి. అన్నాకు కణాశాలలో ఆచార్యుడుగా ఉద్యోగం లభించింది. ఆయన కణాశాలలో చక్కగా, త్రథగా పాతాలు చెప్పేవాడు. అంకిత భావం ప్రదర్శించేవాడు. అందుచేత విద్యార్థులతప్పియత, మస్తనీలు సంపాదించాడు. అన్నాకి అంగ్గం, తమిళం భాగావచ్చు పుట్టిలో ఎక్కువ శ్రద్ధపీస్తూ, మంచి ప్రతిభ కేసలరచాడు.

నమాజిసేవ:

ఐలీ పూర్వలో జరిగిన కాల్పుక మహాసభలో అన్నా పోల్సీ, కాల్పుకులహర్షులు, సంఘేమం కీసం ప్రసంగించాడు. అన్నా అంగ్గ ప్రసంగం లైట్కులలు బాగా నచ్చింది. ఈ విషయం తెలుసుకున్న కణిక.రామస్వామి (పెలయార్) అన్నాను తిరుపూర్ యువజన మహాసభకు ఆవ్యాసించాడు. ఆ సభలో ప్రసంగించిన అన్నా సమాజంలో అనాడు ఉన్న ఆసమానికలు, మూర్ఖవిక్యాసాల్ని నిర్మాలించడానికి అందరూ కృషి చేయాలని పీలుపుశాశ్వాడు. తర్వాత అన్నా పెలయార్ సూచనతో 'గ్రావిడ పోలీస్' నిశ్చించాడు. పోలీస్ ద్వారా ప్రజలకు దర్జరై ప్రజల్లో జ్ఞానింద్రయం కల్పించాడు. ఈ కృషి పల్ల సమాజంలో మూర్ఖనమ్మకాలు, పెత్తండ్రాల్ దారుణాలు రూపుమాశాయి. అన్నా ప్రకాశనాచార్యురం పడిపియ్యం ఒక్క రూపాయికి పంపిణీ చేశాడు. సంపూర్ణ మధ్య సింఘాస్తి అమలు చేశాడు.

అన్నా రచనలు:

అన్నా వ్యాసములు రచించే ప్రాణిజ్ఞం కలిగియున్నాడు. పుటియ యుగం (నవ యుగం), విడుదలై అనే పత్రికల్లో ప్రచురించాడు. పత్రికారచన ప్రజల్ని ఆకట్టుకుండి. వారి ఆదరణ ఎంతగానో లభించింది.

రాజకీయ రంగ ప్రవేశం:

క్రి.శ.1962వ సంవత్సరం రాజకీయంలో అడుగు పెట్టాడు. తమిళనాడు శాసన సభకు జిల్లాన ఎన్నికల్లో విటి చేసి, దురదృష్ట వశాత్తు పరాజయం చవిచూశాడు. అటు పీమ్మట రాజ్యసభ సభ్యుడిగా విటి చేసి, విజయం సొధించాడు. పొర్లమెంటులో అనేక ప్రజా సమస్యలపై, వారికి కావలసిన ప్రభుత్వంచేయుాత గులంబి ప్రసంగాలు చేశాడు. అప్పటి రాష్ట్రపతి, ఉపరాష్ట్రపతి, ప్రధాన మంత్రి అన్నా ప్రసంగాలకు మంత్ర ముగ్గులై, ఎంతో అష్టర్సం చెందేవారు. 'మూల్తి చుస్తుదైనా కీల్తి గొప్పదే' అన్నట్లు అన్నాను పండిత జివహర్లాల్ నెప్పులూ ఎంతగానో ప్రశంసించాడు. అన్నా దగ్గర కరుణానిధి, ఎం.జి.రామచంద్రన్ శిష్టులికం చేశారు. ఇద్దరూ అన్నా మాటల్ని వేదవాక్యాగా భాతించి, ఆచలించారు. కర్తృత్వం, సిజాయుతి, క్రమశిక్షణ ఈశ మూడు సుాత్రాలు అన్నా ఆచలించాడు. కీటిని విటించిన వాడు సమాజంలో గొప్పవాడుగా కీల్తింపబడుతాడు. ఈశ సుాత్రాలు విటించి అన్నా ప్రజలమన్సునలు పొందాడు.

చలన చిత్ర రంగ ప్రవేశం:

అన్నా తొన్ని చలనచిత్రాలకు సంభాషణలు ప్రాశాడు. అన్నా ప్రాసిన సంభాషణలు ప్రజల్లో మంచి మార్పు తెచ్చాయి. వేలైత్తూల, స్క్వర్టవాసల్, చిన్న తంజి మొదలగు చలన చిత్రాలు అన్నాకు మంచి కీల్తిని తెచ్చిపెట్టాయి. అన్నా మంచి వక్తగా, గ్రంథకర్తగా, సంఘ సంస్కర్తగా వెలుగొందాడు. అన్నాను దళ్ళిణి భారత దేశ గాంధీగా ఎం.జి.రామచంద్రన్ కీల్తించాడు. ఎం.కరుణానిధి అన్నాను మహామేధావి (పేరలంజర్)గా అభివర్ణించి, తన గురువుగా స్క్యూకలించాడు. ఎం.జీ.ఆర్, కరుణానిధి, అన్నా కలిసి 'ద్రావిడ మున్సైట్ కళగం' అనే రాజకీయ పార్టీని స్థాపించారు.

ముఖ్యమంత్రిగా అన్నా సేవలు:

క్రి.శ.1967వ సంవత్సరం జిలగిన శాసన సభ ఎన్నికల్లో అన్నాదురై స్థాపించిన 'ద్రావిడ్ మున్సెట్ కళగం' ఫున్ విజయం సొధించింది. అన్నా ముఖ్యమంత్రిగా అవతలించాడు. ముఖ్యమంత్రిగా ప్రజలకు అనేక సంక్లేషు పథకాల్చి రూపొందించి, వాటిని అమలు చేశాడు. తమిళ భాషకు రాజ్యంగ భాషగా గుల్లంపు తెచ్చాడు. అప్పటి తమిళనాడు చెస్తే మాగాణంగా ఉండేది. అన్నా నెప్పులాని కీర్తి తమిళనాడు రాష్ట్రాన్ని ప్రత్యేకంగా రూపొందించాడు. చెస్తే రాజధాని నగరంగా, తమిళనాడు ఆవిర్భవించింది. ఈయన వివాహశిల్పి చట్టబద్ధం చేశాడు. పూర్వం తమిళ కవులు రచించిన అపూర్వ గ్రంథాల్చి ముద్రించి, ప్రజలకు వంపిణి చేశాడు. క్రి.శ. 1969 ఫిబ్రవరి రెండో తారీఖున పరమపదించాడు.

అర్థాలు వేబిక

అర్థాలు

పుణ్య పురుషుడు	=	గొప్ప మనిషి
జన్మించుట	=	పుట్టుట
పరమశించుట	=	సువాసన వెదజల్లుట
శ్రీయంగా	=	ఇష్టంగా
చిరస్థాయి	=	కడవరకు
గ్రంథము	=	పుస్తకం
మహానాడు	=	పెద్ద సభ
సంక్లేషుం	=	రక్షణ
ప్రసంగం	=	ఉపన్యాసం
అసమానతలు	=	మొచ్చ తగ్గులు
పెత్తండుర్లు	=	పెద్ద తనం చేసే వాళ్ళు
దారుణం	=	మోసం
సిధ్ధహస్తులు	=	ఆలాచేలనవారు
పరాజయం	=	ఓటమి
ప్రశంసించుట	=	మొచ్చుకొనుట
కర్తవ్యం	=	చేయవలసిన పని
సికాయతి	=	యుధార్థం
వక్త	=	ఉపన్యాసకుడు
కర్త	=	చేసేవాడు
స్వీకారం	=	తీసుతోవడం
వివాహం	=	పెళ్ళ

వర్షాయ పదాలు

నేర్చు	=	ప్రైవీష్ట్‌స్టోర్, కోశలం, నొముర్చుం
ధనికులు	=	సంపన్నులు, ఐస్టర్స్‌వంతులు
పెళ్ళి	=	వివాహం, కల్యాణం, వలిణయం
స్నే	=	మహిళ, పడుతి, వసిత

ప్రకృతి — వికృతి

అంబ	=	అమ్మ
గారవం	=	గారవం
పుష్టి	=	పుస్తేం
స్తంభం	=	కంబం
శ్లేషం	=	సేమం

సంఘలు

రాజీ	+	అమ్మ	=	రాజమ్మ	(ఇకారసంధి)
పుట్టిన	+	ఇల్ల	=	పుట్టినిల్ల	(అకారసంధి)

ప్రశ్నలు

1. అన్నాదురై ఎప్పుడు, ఎత్కుడ జిర్మించాడు?
2. అన్నాదురై చేసిన సొంఘిక సేవ ఎట్టీబి?
3. అన్నాదురై ప్రాసిన చలన చిత్రాలేబి?
4. అన్నాదురై రాజకీయ ప్రవేశం గులంబి ప్రాయండి?
5. అన్నాదురై ముళ్ళమంత్రిగా చేసిన శాసనాలు ఏమిటి?

విద్యార్థులకు సూచన

అన్నాదురై జీవితాన్ని తెలుసుకుని గొప్పవారవటానికి ప్రయత్నించాలి.

ఉపాధ్యాయులకు సూచన

అన్నాదురైకి సంబంధించిన విషయాల్లో సేకరించి విద్యార్థులకు చెప్పాలి.

ఉపవాచకం

1. డాక్టర్ సర్వేషన్ రాధాకృష్ణ

బాల్యం, విద్యాభ్యాసం:

తీ.శ.1888 వ సంవత్సరం సెప్టెంబరు 5 వ తేదీన డాక్టర్ సర్వేషన్ రాధాకృష్ణ జాత్యంచాడు. ఇతని స్వస్థలం తమిళనాడు రాష్ట్రంలోని లిరుత్తకి. రాధాకృష్ణ తండ్రి రామస్వామి అయ్యర్, తల్లి సీతమ్మ రామస్వామి సంస్కత, తెలుగు భాషల్లో గొప్ప పండితుడు కావడంచేత రాధాకృష్ణ కూడ గొప్ప తెలిత గలమేధావిగా యాచాండాడు. ప్రాథమిక విద్యను తిరుచ్చణిలో పూర్తిచేసిన రాధాకృష్ణ. ఉన్నత విద్యను తిరుపతిలోని పౌర్మణ్య బద్ద ఇంగ్లిశ్ లూథరిన్ మిహన్ పాతల్లో అభ్యసించాడు. వేలారు ఉఱనీ కళాకాలలో చచిత వట్టభర్తుడయ్యాడు. రాధాకృష్ణకు తన పచిశాసన ఏట కింగ్ ను పడ్డమ్మగాలతో విపాఠం జరిగించి. తీ.శ.1909 వ సంవత్సరం చెష్ట క్రిష్ణయన కళాకాలలో ఎం.ఎ. వట్టభర్తుడయ్యాడు.

ఉద్ఘోగ సిర్వహం:

ఇతడు తీ.శ.1911 వ సంవత్సరం చెష్ట నగరంలో వ్యస్త ప్రసిద్ధి కళాకాలలో ఉపన్యాసక వదని పాండాడు. విద్యార్థులు ఇతని పట్ల ఆశ్చర్యం గొరవ మర్మాదలు ప్రదర్శించేవారు. రాధాకృష్ణ అనేక తత్త్వశాస్త్ర గ్రంథాల్ని చచిత, భారతీయ తత్త్వం గురించిన న్యాయి తెలుసుకున్నాడు. కళాకాలసెష్యందికి, విద్యార్థులకు మధ్య వంతెనగా నిలిచి, వారికి అభిప్రాయ భేదాలు లేకుండా బట్టతగా ఉండేటట్లు చేశాడు. రాధాకృష్ణ తన ఉపన్యాసాల్లో విద్యార్థుల్లి ఉఢేశించి, “ఖ్రీ సర్వ సంవదలకు సిలయం. ప్రతి పొచుడూ దేశం మనిషు చేసింది? అని ఆలోచించక, దేశానికి మనసేం చేశాం? అని గుర్తించి దేశ సేవ చేయాలి. అప్పుడు దేశం అన్ని రంగాల్లో అభివృద్ధి సాధిస్తుంది. దేశంలో శాంతి, సాభాగ్యాలు వెల్లి వియుస్తియి”, అని వారిని ఉత్సేజపలచేవాడు. రాధాకృష్ణ క్షూపికి ఫలితంగా 1916 వ సంవత్సరం రాజమహాంద్రవరం ప్రభుత్వ కళాకాలలో పద్ధతి లభించింది. తీ.శ.1924 లో కలకత్తా విశ్వవిద్యాలయంలో ఆచార్య పదవిని పాండాడు. కణియన తీ.శ. 1931 లో ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయ ఉపకులపతిగా వదని చేపట్టాడు. తీ.శ.1939 వ సంవత్సరం పొనార్సీ (ఆరి) విశ్వవిద్యాలయంలో ఉపకులపతిగా బాధ్యతలు చేపట్టాడు. అంతేగాక విదేశాల్లో విద్యాయోధన చేసి, విదేశియులాభివృద్ధి పాటుబడ్డాడు. రాధాకృష్ణ క్షూపికి మొద్ది అనేక సంస్కారాలు, జరుదులు అతస్తి పరించాయి.

ఉత్తమ ఉపాధ్యాయుడు:

డాక్టర్ సర్వేషన్ రాధాకృష్ణ తీ.శ.1911 వ సంవత్సరం నుండి ఉపాధ్యాయ వృత్తిని ఐరంభించాడు. తన బోధనలతో విద్యార్థుల్లి అకట్టుకున్నాడు. కళాకాలల్లో గ్రంథాలయాల్ని నెలకొల్పాడు. ఇందులో అనేక గ్రంథాలు, వార్తా పత్రికలు ఉండేవి. ఆ పుస్తకాల్లి చచిత విద్యార్థులు అదసంగా జ్ఞానం పాండాలన్నదే రాధాకృష్ణ అశయం. ఇతడి అశయం సెరవేరించి. తీ.శ.1916 లో రాజమండ్రి ప్రభుత్వ కళాకాలకు ఆచార్యుడిగా పనిచేశాడు.

తెలుగు విద్యార్థులకు పొరాలునేర్లన రాధాకృష్ణకు, మైసూరు మహారాజు వారి కళాశాలలో తత్త్వశాస్త్రంలో ఆచార్యుడిగా పదోన్నతి లభించింది. మైసూరులో రాధాకృష్ణకు అద్భుతమైన విద్యావాతావరణం ఏర్పడింది. మైసూరు లో 'మైండ్' అనే పత్రికలో వ్యాసాలు ప్రచురించాడు. రాధాకృష్ణ 'భారతియ తత్త్వశాస్త్రం' అనే గ్రంథాన్ని రచించాడు. శ్రీ.ఎ. 1924 వ సంవత్సరం రాధాకృష్ణకు కలకత్తాలోని జార్జ్ విశ్వవిద్యాలయంలో ఆచార్యుడిగా పదవి లభించింది. ఈ విషయం తెలుసుకొన్న మైసూరు విశ్వవిద్యాలయ విద్యార్థులు, గురు వియోగం భలించలేక, మిక్కిలి దుఃఖించారు. తమ గురువును గొరవించాలని ఒక బండిని పుష్టిలతో అలంకరించి, డాసిటీద రాధాకృష్ణను ఎక్కించారు. విద్యార్థులే స్వయంగా బండిని లాగి, గురుభ్రతీని చాటారు. మైసూరు వీధుల్లో ఉండించారు. కస్తుల్తితో రాధాకృష్ణకు వీచ్చేలు పులితారు. రాధాకృష్ణ విద్యార్థుల్లో ఎంత గురుభ్రతీని పెంపాందించాడో ఈ సంఘుటన సిరూపించింది. కలకత్తా నగరంలో ఆచార్యుడుగా సియమింపబడ్డ రాధాకృష్ణ కలకత్తా విద్యార్థుల్లో, ప్రజల్లో మంచి తత్త్వవేత్తగా గుర్తింపు పొందాడు. 1932 లో రాధాకృష్ణ తన మొదటి 'డాక్టరేట్' పట్టు పొందాడు. విశ్వవిద్యాలయ అభివృద్ధికి ధనికులను ఆత్మయించి, వారి వద్ద నుండి విరాళాలు సేకలించాడు. విశ్వవిద్యాలయంలో అనేక వసతులు కల్పించాడు. గొప్ప శాస్త్రజ్ఞుల్లి కవుల్లి విశ్వవిద్యాలయానికి ఆప్తిశింది, సభల్లో సంభాషించాలని తోరేవాడు. వారి సంభాషణలతో విద్యార్థులు మంచి జ్ఞానం పొందారు.

ఉపకులపతి:

శ్రీ.ఎ. 1931 వ సంవత్సరం రాధాకృష్ణ "ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయానికి 'ఉపకులపతి' గా సియమింపబడ్డాడు. ఆంధ్ర యూనివెసిటీలో శ్రీడలకు ముఖ్యత్వం కల్పించాడు. అటులపటిలీలు ప్రారంభించి, విద్యార్థులకు ప్రైట్స్‌పాకర్మమైన బహుమతులు, ట్రోఫీలు, ధనం అందజేశాడు. శ్రీడలవల్ల విద్యార్థుల్లో ఐక్యత, చురుకుదనం పెరుగుతుందని అనాడే రాధాకృష్ణ గ్రహించాడు. స్ట్రీ విద్యకు అనేక ప్రైట్స్‌పాక్ట్లు అందించాడు. స్ట్రీలక్షాణాలలో సిర్డంధమైన హాజరును సపలించి, స్ట్రీలు చెల్లించవలసిన రుసుమ్ము(Fees) ను సగానికి తగ్గించాడు. రాధాకృష్ణ స్ట్రీ జనోద్దరణకు పాటుబడ్డాడు. అధ్యాపకులు, విద్యార్థులు కలిసి 'సంఘనేవ' చేయాలని సిర్డుయించాడు. ఈ ఆశయ సాధన లోనం నేపసల్ సర్వీస్ స్కూల్ (NSS) అనే సంస్థను స్థాపించాడు. రాధాకృష్ణ గాంధీ మహాత్ముని జీవిత చలితును ప్రాణి, గాంధీ గాలకి బహుశిలంచాడు. 1939 వ సంవత్సరం సెప్టెంబరు 24వ తేదిన రాధాకృష్ణను తాతి విశ్వవిద్యాలయానికి ఉపకులపతిగా సియమించారు. ఇటి పురాతనమైని. ప్రైగా కీల్తు గాంచిన విశ్వవిద్యాలయం రాధాకృష్ణ విశ్వవిద్యాలయ ప్రతిష్ఠను తావాడాలని ఎంతగానో ప్రయత్నించారు. అనేక సభలు సిర్డుపోంది, గొప్ప నాయకులైన జవహర్లలోనేపూ, డాక్టర్ రాజేంద్ర ప్రసాద్, గోవింద్ వల్లభ పంత్, శ్యాంప్రసాద్ ముఖ్యీ, శ్రీమతి విజయలక్ష్మి పండిట్, మహాత్మగాంధీ వంటి వారిని సభకు ఆప్తిశించాడు. వారి ఉపన్యాసాలతో విద్యార్థులు ఎక్కువ ప్రభావితమైనారు. వారి ఉపన్యాసాలకు మెచ్చి రాధాకృష్ణ వారిని ఘనంగా సన్మానించేవాడు.

డాక్టర్ రాధాకృష్ణ ఉపన్యాసాలు

ప్రపంచ నాగరికతకు పుట్టినిల్ల మన భారతదేశం. మనదేశం ప్రపంచానికి తలమానికం. సర్వమతాల్చి, సర్వభావత్వి సాదరంగా గొరవించే దేశం మనది. పొత్తుత్తులు మనదేశాన్ని చులకనగా చూసే రోజుల్లో తన ఉపన్యాసాలద్వారా భారతదేశ ఘనతను చాటి చెప్పిన మహాసీయుడు రాధాకృష్ణ. మన దేశ జీస్తుత్తాన్ని విదేశీయులకు అర్థమయ్యేటట్లు ప్రవచనాలు చేసిన ఘనసుడు. భారత దేశ తత్త్వ శాస్త్రాన్ని వేదాల్చి సైతం విదేశీయులకు బోధించాడు. ఇతని ఉపన్యాసాలు విసి విదేశీయులు సైతం మంత్ర ముగ్గులయ్యారు. 'తత్త్వం' అంటే 'సత్యం' అని అర్థం. సత్యాన్ని తెలుసులోవడమే నిజమైన జ్ఞానం అని రాధాకృష్ణ బోధించాడు.

గొప్ప పదవులు

12.7.1949 వ తేదీన మన భారతదేశ మొదటి ప్రధాన మంత్రి పండిత జవహర్లాల్ నెహ్రూ, రాధాకృష్ణను రషై దేశపు రాయబాలగా నియమించాడు. రషై పరిషాలకుడు ‘స్థాలిన్’, ఒక విధమైన మనస్తుంగ గలవాడు. ఏ రాయబాలతోనూ ఎక్కువ మాటల్లాడు. కానీ రాధాకృష్ణ కార్యానుసరణి, తెలివి తేటలు స్థాలిన్నను ఎంతగానో ఆకట్టుకున్నాయి. స్థాలిన్ రాధాకృష్ణతో అభిమానంగా మాటల్లాడేవాడు. ఈ అభిమానం చేత స్థాలిన్ మనదేశాసికి అధిక ప్రొఫెస్స్యుల్మిట్రీ సహాయు, సహకారాల్ని అందించాడు. స్థాలిన్, రాధాకృష్ణను “మానవ సాభాగ్యం కోసం అహార్మతులూ కృషిచేస్తున్న మహానుభావుడు” అని త్లాఫుంచాడు. స్థాలిన్తో రాధాకృష్ణచేసిన మిత్రత్వం వల్ల భారతీకు ఎంతగానో మేలు జరిగించి. ఇందుకు సంతోషపడిన నెహ్రూ రాధాకృష్ణను ఉపరాష్టపతి పదవి చేపట్టాడు. ఆ పదవిలో పటి సంవత్సరాలవేటు సేవలందించిన తర్వాత, క్రీ.స. 1962 వ సంవత్సరం భారత రాష్ట్రపతి పదవిని అలంకరించాడు. రాధాకృష్ణ సేవలకు మొట్టి భారత ప్రభుత్వం దేశ అత్మస్థుత పురస్కారమైన ‘భారత రత్న’ జిరుదాన్ని ప్రధానం చేసింది

గ్రంథ కర్తగా డాక్టర్ రాధాకృష్ణ

డాక్టర్ సర్వేషన్ రాధాకృష్ణ, భారతీయ తత్త్వజ్ఞం, రహింద్రుని తత్త్వరీతిని, భగవట్టితకు భావ్యం, బ్రహ్మ సూత్రాలకు భావ్యం మొదలైన గ్రంథాల్ని రచించాడు. ఆదినంకరాచార్యుల అష్టత స్థిరంతాలకు భావ్యం సుమార్తాలప్రాశాడు. ఉపనిషత్తులకు వ్యాఖ్యానాలు, నైతిక విలువగల మత విద్య, భారతీయ మత, తాత్త్విక భావాలు, మతము, దాని విలువలు వంటి గ్రంథాలు ప్రాశారు. ఇతడు మహాత్మగాంధీ గాల జీవిత చరిత్రను రచించాడు. రామకృష్ణ పరమహంస ప్రసంగాలు, వివేకానందుని చికాగో నగరంలోని ఉపన్యాసం రాధాకృష్ణను ఎంతగానో ప్రభావితం చేశాయి. రాధాకృష్ణ నిరంతరం సత్కాన్వేషణలో సాగేపోయేవాడు. ప్రతిసిత్యం ఒక త్రోత్త సత్యం తెలుసుకుని, ద్వారా ప్రపంచాసికి అంబివ్యాలని ఆకాంక్షించేవాడు. మానవుడు ఉత్తమ మార్గాల్ని అవలంబస్తే ప్రపంచశాంతి సాధించవచ్చున్న స్థిరంతాన్ని తన రచనల్లో ప్రస్తుతింగా తెల్పాడు. ఇతడు ప్రాశిన తత్త్వ శాస్త్ర గ్రంథాలు నేడు గ్రంథాలయంలో ఉన్నాయి. విద్యార్థులకి గ్రంథాలు ఎంతగానో ఉపయోగపడుతున్నాయి.

విద్యావేత్తగా రాధాకృష్ణ

డాక్టర్ సర్వేషన్ రాధాకృష్ణ విద్య విలువ తెలుసుకున్న విద్యావేత్త. విద్యవల్ల మానవుడు సంపూర్ణ అభివృద్ధి చెందగలడు అని భావించి, విద్యకు ఎనలోని ప్రొఫెస్స్యుల్త కల్పించాడు. పొత్త ప్రణాలకల్లో సులభతరమైన విషయాలను కోడించి అందరూ విద్యనభ్యసించడానికి దీహదపడ్డాడు. ఆచార్యునితోపకులపతిగా, రాయబాలగా, ఉపరాష్టపతిగా, రాష్ట్రపతిగా ఎటిగిన రాధాకృష్ణ విద్య వల్లే అంతచీవాడయ్యాడు. విద్యను ఎవ్వరూ దొంగిలించలేదు. విద్య జ్ఞానాన్ని ఇవ్వడమే కాకుండా జీవనోపాధిని కూడా కల్పిస్తుంది. ఒక టిపంతో అనేక టిపాలు వెలింగించవచ్చు. కానీ ఆ మొదటి టిపం తాంతి విహినం తాడు. అలాగే చదువు ఎంత మందికి పంచినా ఆ చదువు తరగదు ఇంకా పెరుగుతుంది. రాధాకృష్ణ విశ్వవిద్యాలయ స్నాతకోత్సవంలో “విశ్వవిద్యాలయాలు జాతీయ జీవనం” అన్న అంతం మీద ప్రసంగాలు చేశాడు. పేద విద్యార్థులు ఏ ఇబ్బంది లేకుండా విద్యనభ్యసించాలనే లక్ష్మింతో రాధాకృష్ణ అనేక వసతి గృహాలు (Hostels) ఏర్పాటు చేయాలని ప్రభుత్వాన్ని అదేశించాడు. స్ట్రీ విద్యవల్ల అత్యంత శ్రద్ధ కనబరచిన రాధాకృష్ణ, వారికి ప్రత్యేక కళాశాలలు ప్రారంభించాలని ప్రభుత్వానికి సూదించాడు. ‘గ్రామాభివృద్ధి దేశాభివృద్ధి’ అన్న మహాత్మ గాంధీ మాటల్ని నిజం చేసే విధంగా విశ్వవిద్యాలయ విద్యార్థుల్ని

గ్రామసేవకు వినియోగించేందుకు ప్రణాళికల్ని ఏర్పాటుచేశాడు. ఇది ప్రస్తుతం జాతీయ సేవా పథకము' (NSS) గా పేరుగాంచింది. మహాత్మా గాంధీ, రాబీంద్రనాథ్ తాగుర్ మొదలైన వారెందరో రాధాకృష్ణను పోగిఁఁడారు.

1946 వ సంవత్సరం రాధాకృష్ణ భారత ప్రతినిధిగా పాలిన్ మహానుభావు హిజరయ్యాడు. 1948 వ సంవత్సరం బిశ్వవిద్యాలయాలవిద్యాకమిషన్ (UNESCO) కు రాధాకృష్ణ అధ్యక్షుడుగా ఎన్నుకోబడ్డాడు. ఆ సంఘను వేగవంతంగా అభివృద్ధి పరచి, 1949 లో ప్రణాళికల్ని చక్కగా రూపొందించాడు. మన దేశంలో అనేక భాషలు మాటల్లడుతున్నారు. విద్యార్థులకు తమ మాత్యభాషలో విద్యార్థిధన చేస్తే చక్కగా స్ఫూర్తిస్తుంది. మాత్యభాష నేర్చుకున్న తర్వాత విద్యార్థులు ఇతర భాషల్ని సులభంగా అభ్యసిస్తారని రాధాకృష్ణ పొర్చుపుస్తకాల్ని వారి మాత్యభాషలోనే ముఖించి, వాలకి పంపిణి చేశాడు. ప్రాథమిక విద్యను సులభంగా, అందరికి అందుబాటులో ఉండాలని ఆటలద్వారా, పాటలద్వారా విద్యార్థులు అభ్యసించేటట్లు చర్చలు తీసుకున్నాడు. విద్యతీంబాటు క్రీడలు, వ్యాయామం, యోగసాధన, సంగీతం, చిత్రలేఖనం మొదలైన ప్రతీయలద్వారా బోధించే విద్య మరింత ప్రయోజనశరంగా ఉంటుంది. ఈ రకమైన విద్యార్థిధనకు రాధాకృష్ణ తగిన ప్రణాళికల్ని రూపొందించి, ఆచరణలో ఉంచాడు. విద్యావ్యక్తికి అపూర్వశలూ కృషి చేశాడు. అందువల్లనే రాధాకృష్ణ జన్మచినమైన సెప్పెంబరు కవ తేదిన “ఉపాధ్యాయ దినోషపం”(Teacher's Day) గా కొనియాడుతున్నారు. రాధాకృష్ణ పేరు మీద మన ప్రభుత్వం ఉత్తమ ఉపాధ్యాయులకు పురస్కారాలు అందజేస్తున్నాయి. ఉత్తమ ఉపాధ్యాయులకు పతకం, ప్రశంసిష్టం బహుకలిస్తున్నాయి.

ఉపరాష్టపతిగా రాధాకృష్ణ:

మన దేశానికి ప్రథమ రాష్ట్రపతి బాబురాషీంద్ర ప్రసాద్. ఉపరాష్టపతి పదవి భాశీగా ఉంది. శ్రీ. శ. 1952 వ సంవత్సరం నెఱ్చు గాలి కోలక మేరకు రాధాకృష్ణ ఉపరాష్టపతి పదవిని చేపట్టాడు. ఉపరాష్టపతిగా రాజుసభ నిర్వహణలో ఎంతో ప్రత్యేకత చూపించాడు. పాల్టీలు వేరైనా, ప్రాంతాలు వేరైనా అందరం భారతియులం అన్న భావంతో సభావిధుల్ని నిర్వహించాడు. ఇంగ్లూండు, జెసీవా నగరం, రషైష్, చైనా, అమెరికా, ఇండిసేపియా మున్నగు దేశాలను పర్చుటించి దేశాభివృద్ధికి ఆ దేశపరిపాలకులు అనుసరిస్తున్న ప్రణాళికా పద్ధతుల్ని అభివృద్ధిని తిలకించి, మనదేశంలో వాటిని అమలు చేయడం తీసుం ప్రయత్నించాడు. రాధాకృష్ణ ఉపరాష్టపతిగా ఉన్నప్పుడు రాజగోపాలాచాలతో స్నేహంగా ఉండేవాడు. రాష్ట్రపతి పదవిలో ఉన్నప్పుడు ఇతనిచీతం పచివేలరూపాయిలు. రాధాకృష్ణ అందులో రెండువేలహిదువందలు మాత్రం తీసుకొని ఖిగిలిన దిడువేలహిదువందల్ని ప్రధాన మంత్రి జాతీయ సంస్థలు నిధికి అర్పించాడు.

రాష్ట్రపతిగా రాధాకృష్ణ:

శ్రీ. శ. 1962 మే 12వ తేదిన డాక్టర్ సర్వేషన్ రాధాకృష్ణ 'రాష్ట్రపతి' పదవిని అలంకరించాడు. శ్రీ. శ. 1964 మే 27వ తాలీఫున జవహర్లల్ నెఱ్చు మరణించాడు. 'నెఱ్చు నవనాగలికత నాయకుడని' రాధాకృష్ణ అభివర్ణించాడు. ఇలాంటి పరిస్థితుల్లో ప్రధాన మంత్రి పదవి భాశీగా ఉండరాదని భావించిన రాధాకృష్ణ 'గుల్మాలీల్ నంద' ను ప్రధాన మంత్రిగా సియమించాడు. తర్వాత కొన్ని రోజుల్లో లాల్ బహుదూర్ శాస్త్ర ఎన్నికల్లో పాటిచేసే ప్రధాన మంత్రిగా ఎన్నుకోబడ్డాడు. రాష్ట్రపతిగా రాధాకృష్ణ అనేక గొరవ మర్యాదల్ని పొందాడు. అతడు

“రాజకీయ నాయకులు ప్రజలతో మంచి సంబంధాలు కలిగి ఉండాలన్నాడు. భావి, జాతి, కులం, మతం, ప్రాంతం మొదలైన విభిన్న తత్త్వాల్మీ వదిలి అందరం సమానం అన్న రాజ్యంగ సిబంధనాన్ని పొటేంచాలి. జీవితం అంటే ఆదర్శానికి సిద్ధర్థనంగా ఉండాలి. మంచి సీలం కలిగి సత్యధర్మాలను పొటేంచాలి” అని తెలిపాడు.

గౌరవ మర్యాదలు, పురస్కారాలు:

నెప్పుళగారు చెరహాలలో తాలం గడిపే సమయంలో రాధాకృష్ణ ప్రాసిన ‘భారతీయ తత్త్వశాస్త్రం’ అనే గ్రంథాన్ని రెండు పర్మాయాలు చదివాడు. అందులో రాధాకృష్ణ మనస్తత్వం గ్రహించిన నెప్పుళ, రాధాకృష్ణ పట్ల మర్యాద, అభిమానం పెంచుకున్నాడు. నెప్పుళ ప్రధానిగా ఉన్నప్పుడు రాధాకృష్ణను రపై రాయబాలగా సియమించాడు. తన రాయబార కర్తవ్యాన్ని సమర్థవంతంగా సిర్వహించిన రాధాకృష్ణ నెప్పుళ అభిమానాన్ని వాళ్ళల్కాన్ని పొందాడు. నెప్పుళ అభిమానంతోనే రాధాకృష్ణ ఉపరాష్టపతి పదవినీ, రాష్ట్రపతి పదవినీ పొందాడు.

మానవతా దృష్టధం:

రాధాకృష్ణ చిన్న వయస్సులో ఉండగా, ఒక స్త్రీ మితాయి అమ్మెద్దర మితాయి కొనుక్కాని భుజించేవాడు. రాష్ట్రపతిగా ఉన్నప్పుడు ఒక పర్మాయం మిత్రుని ఆశ్రమానికి విచ్ఛేసిన రాధాకృష్ణ, మితాయి అమ్మెన ఆ స్త్రీని చూశాడు. తొంటై ఐదేళ్ళ వయస్సుతో ముసలిదై అలమటిస్సున్న అమెను చూయి, చిన్ననాటి అసుభవం గుర్తించి తనపై ఉన్న శాలువాను అమెకు కప్పాడు. రాధాకృష్ణ తన మిత్రునితో “ఈమెను నేనెలా మరువగలను?” అన్నాడు. ఈ సంఘటన ద్వారా రాధాకృష్ణ ఎంతటి వినయాలిలో, ఎంతటి దయార్జు ప్యాదయుడో, ఎంతటి విశ్వాస వాత్సుడో అర్థమౌతుంది. రాధాకృష్ణలో మానవత్వం ఎంతో సిండుగా ఉంటుంది. రాధాకృష్ణ అందర్లీ సమానంగా చూచేవాడు. అందులో దైవాన్ని చూచేవాడు. అతని వద్ద పేద, ధనిక, కుల, మత భేదాలు లేవు. కలకత్తా నగరంలో ఆచార్యుడుగా ఉన్నప్పుడు అక్కడివారు ఇతన్ని ఈసడించుకున్నారు. ఆరణం ఇతడు చిన్న వయస్సుడు, దళ్ళిణి భారతీయుడు, ఇతనికి సంస్కృతం అంతగా రాదు. కొంతకాలానికి రాధాకృష్ణ వాలని గౌరవించిన తీరు, అతని సంస్కృత పొండిత్తానికి వాలటే పశ్చాత్తాపం కలిగి రాధాకృష్ణకు మిత్రులైనారు. బెంగాల్ కళాశాల ఉపాధ్యాయులసంఘానికి అధ్యక్షుడుగా ఎన్నుకోబడ్డాడు. రాధాకృష్ణ ఏ దేశం వెళ్ళినా, ఏ రాష్ట్రం వెళ్ళినా అక్కడ అందరితో సిన్నహితంగా, ఆదరాభిమానంతో ఉండేవాడు. అందువల్ల అతడంటే అందరికి ఇష్టం. రాధాకృష్ణ విశ్వాసి కలిగినవాడు!. నానీ అనే భేదం లేక విశ్వమంతా ఒక్కటే అని భావించేవాడు. అతనికిఈ జగత్తే సంసారం. ఇందులో అందరూ భాగస్వాములే. అందుకే అతడు ముగ్గురు భారతీయు ప్రముఖుల్లో ఒకడుగా స్థానం పొందాడు. గాంధీ, రహింద్రనాథ్ తాగూర్ మిగిలిన ఇద్దరు ప్రముఖులు.

రాధాకృష్ణ అమెలకా సంయుక్త రాష్ట్రాల్లో (**U.S.A**) పర్మటించాడు. అమెలకాలోని వాషింగ్టన్ విమానాశ్రయంలో దిగిన రాధాకృష్ణను ‘స్కేత సెఫానికి’(**White House**) తీసుకురావడానికి అమెలకా ప్రభుత్వం పొలికాష్టర్’ని పంపించి. అతణ్ణి సాదరంగా ఆహారానికి అమెలకా అధ్యక్షుడు తెన్నడి రాధాకృష్ణను ‘దేవ దూతగా’ అభివర్ణించాడు. 1957వ సంవత్సరం రాధాకృష్ణ చైనాలో పర్మటించినప్పుడు మంగోలియా జ్ఞానులసంఘం “జ్ఞానగురువు”(**Master of Wisdom**) అనే జిరుదునిచ్చి సత్కరించింది. రాధాకృష్ణ దేశవిదేశియ ప్రముఖులచేత మన్సునలు, సత్యరాలు పొందిన మహామేధావి. భారతదేశపు తత్త్వశాస్త్ర నిధి.

సుగుణ సంపన్నుడు, సుచరితుడు. విశ్వమానవ ప్రేమ గలగుణశిలి, మానవతామూల్రి, తెలుగు కీల్తిని దశబిశలా వ్యాపింపజేశాడు. డాక్టర్ సర్వేషన్లి రాధాకృష్ణ అనే పేరు భారతదేశ చరిత్ర పుటల్లో నువ్వుక్కరాలతో లిఖింపబడింది. రాధాకృష్ణ అందుకే ప్రజలహ్యదయాల్లో అమరుడు, చిరపురణియుడైనాడు. ఇతడి జీవిత చరిత్ర ఎందరితో స్ఫూర్తిదాయకం.

ప్రశ్నలు

1. డాక్టర్ సర్వేషన్లి రాధాకృష్ణ ఎప్పుడు, ఎక్కడ జన్మించాడు? అతని తల్లిదంప్రులెవరు?
2. రాధాకృష్ణ విద్యాభ్యాసం గురించి ప్రాయిండి?
3. రాధాకృష్ణ విద్యార్థుల్లి ఉద్ఘేషించి ఏమని ప్రసంగించాడు?
4. సర్వేషన్లి రాధాకృష్ణ ప్రాసిన గ్రంథాలేవి?
5. రాధాకృష్ణ స్త్రీ విద్యుతీసం ఎలా కృషి చేశాడు?
6. రాధాకృష్ణ దృష్టిలో విద్యుత్ అంటే ఏమిటి?
7. పేదవిద్యార్థులకు రాధాకృష్ణ కళ్చించిన వసతులేవి?
8. రాధాకృష్ణ అలంకరించిన పదవులేవి?

2. సత్కు ప్రస్తుతు

తిక్కన మహాభారతంలోని పదిహేను పర్వత్తి అంట్రికలంచాడు. ఈ సత్కు ప్రస్తుతి కథ అశ్వమేధ పర్వత్తి ఉంది. తిక్కన ఈ కథను ముపై అయిదు పద్మగండ్రలో రచించాడు. ఈ కథనే వచనంగా రచించి మీకందిస్తున్నాం.

పొండవులు శ్రీకృష్ణుని సహాయంతో అశ్వమేధ యాగాన్ని అద్భుతంగా నిర్వహించారు. ధర్మరాజు సర్వ ప్రజలకు ఆనందం కలగేటట్లుగా అమితమైన ధనధాన్యాదులిచ్చి, బ్రాహ్మణులకు అధికమైన బహుమానాలిచ్చాడు. అభీలజనులు ఆశ్చర్యపడేటట్లుగా తేనె నెణీలు జాలువారగా పూలవాన కులసించి.

ఆ సమయంలో ఒక జిలం నుండి సత్కులం ఆ విప్రజన సమూహంలోనికి వచ్చి, “ఈ అశ్వమేధ యాగం సత్కు ప్రస్తుతి మహాధర్మానికి కీసమంత కూడా నొచ్చిరాదు” అని చెప్పింది. ఈ మాటలు విన్న సభాసదులు సంప్రమాణ్యర్థములకులోనై, “ఈ యజ్ఞంలో మంత్ర పరసం, కర్తృకాండనిర్వహణ, దాన ధర్మాలు నిర్వహింపబడ్డాయి. అనేక దేవతలు ఈ యాగాన్ని ప్రశంసించారు. ఏ కారణం చేత ఈ మహాయజ్ఞాన్ని కించపరున్నాన్నావు? అని ప్రశ్నించారు. ముంగిన వారితో, “సభా సదులారా! ఖినండి. వుణ్ణి భూమిగా ప్రసిద్ధి తెక్కిన కురుక్షేత్రంలో సత్కు ప్రస్తుతనే గొప్ప బ్రాహ్మణుడున్నాడు. అతడికి తోలకలు లేవు. తోపం రాదు. సద్గుణ సంపన్నుడు. అతడికి తపస్సే సంపద. నియమసిష్టలే అతని ఆస్తి. అతడికి భార్య, కొడుకు, కోడులు ఉన్నారు.

ఇలా ఉండగా ఒకసాల వానలు కురవలేదు. పంటలన్నీ ఎండివేయాయి. తిండి దొరకడమే కష్టంగా ఉంది. పంట పెళ్లాల్లో ఎంత వెచికినా కావలసిన ధాన్యం లభించేబి కాదు. వారి ఆకతి తీరేబికాదు. ఒకనాడు ఎలాగో ఉదయం నుండి నొయింత్రం దాకా కష్టపడి, నలుగులకి సలహడా త్యంధాన్యం వెచికి తెచ్చారు. ఆ ధాన్యాన్ని దంచగా నాలుగు మానికలపేలపిండి అయ్యింది. ఆ పీండిని నలుగురూ పరంచుకుని భుజించలోతుండగా, బాటుసాలర్చైన బ్రాహ్మణుడికడు వాల వద్దకు వచ్చాడు. ఆ విప్రుని చూచిన నలుగురూ సంతోషంతో అతడికి ఎదురుగా వెళ్ళి, సాదరంగా ఇంచికి తీసుకొని వెణియి, పీట మీద కూర్చుండ బెట్టారు. ఆ బ్రాహ్మణోత్తముని తాళ్ళు కడిగారు. అప్పుడు సత్కుప్రస్తుతు వినయంతో, “ఓ! విప్రిత్తమా! ఈ పేలపిండి వొపంచేసి సంపాదించి కాదు. దయచేసి బీసితో మీ ఆకతి తిర్ముతిండి” అని తన వంతు పేలపిండిని సమర్పించాడు. బాటుసాలగా వచ్చిన బ్రాహ్మణుడు ఆ పీండిని భుజించాడు. తాని అతడికి త్వప్తి కలగలేదు.

దీన్ని గమనించిన మునివుంగవుడైన సత్కుప్రస్తుతు “ఇతణ్ణి వివిధంగా త్వప్తి పరచాలి?” అని మనస్సులో ఆందోళన పడుతుండగా, అతడి భార్య, భర్త మనోభావాన్ని తెలుసుకుని “నా వంతు పేలపిండిని ఇస్తాను. మీరి బ్రాహ్మణుని త్వప్తి పరచండి” అని చెప్పింది. అప్పుడు సత్కుప్రస్తుతు తన భార్య ఆయాసమూ, ఆకతిని కళ్ళారా చూస్తూ, “ఓ! ఉత్తమాంగనా! నోరు లేసి జంతువులు, పశ్చలు తాము వెచికి తెచ్చినతిండిని ప్రేమితో తమ భార్యలకు పెడ్డున్నాయి. అలాటపుడు నీ భోజనాన్ని నేను తీసుకోవడం తగదు. తన భార్య సంతోషం తోరసి సీచుడు ఈ లోకంలో అప్రతిష్ట పొలూతాదు. నరక లోకంలో చిత్రహింసలకు గుల కావలసి ఉంటుంది”. ఆ మాటలు విన్న సత్కుప్రస్తుతి భార్య, “స్త్రీకి చుట్టుమైనా. తోడైనా, మిత్రుడైనా, తల్లిఅయినా, తండ్రిఅయినా, గురువు అయినా,

ದೇವುತ್ತಿನಾ ಭರ್ತಯೆ. ನೀವು ಅಕಲಿತೋ ಮಲಮಲಮಾಡುತುಂಡಗಾ ನಾತು ಈ ಹೆಲಪಿಂಡಿ ಎಂದುತ್ತು? ನೇನು ನಾ ಭಾಗಾನ್ನಿ ತಿಸುತ್ತಿರುವುದಂ ಹಿಂದಂತಿದ್ದಾ! ಈ ವಿಧಂಗಾ ಖಿಮ್ಮುತ್ತಿ ವದಲಿ ನೇನು ಭೋಂಚೆಯಗಲನಾ? ಕಾವುನ ನಾ ವಂತು ಹೆಲಪಿಂಡಿನಿ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತ್ತಮುಡಿಕಿ ಅಲ್ಲಂಂದಂಡಿ” ಅನಿ ಚೆಪ್ಪಿ, ಮುನಿ ಪತ್ತಿ ತನ ವಂತು ಹೆಲಪಿಂಡಿನಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣುಡಿಕಿ ಇಳ್ಳಿಂಬಿ. ಆ ಅತಿಥಿ ದಾನಿನಿ ತಿನಿಕೂಡಾ ತೃಪ್ತಿಪಾರದಲೇದು.

ಸತ್ಯಪ್ರಸ್ಥಾದು ಅತಡಿ ಮನಸ್ಸನು ಗ್ರಹಿಂಬಿ ಮರಲಾ ವಿಚಾಲಿಸ್ತುಂಡಗಾ, ಆ ಮುಸೀಶ್ವರುಡಿ ಕುಮಾರುಡು ತಂಡಿ ದುಃಖಾನ್ನಿ ಗ್ರಹಿಂಬಿ, ತನ ವಂತು ಹೆಲಪಿಂಡಿನಿ ತಂಡ್ರಿಕಿ ಚೂಪಿ ಇಲಾಗಳನ್ನಾಡು, “ಪಿತ್ರೋತ್ತಮಾ! ಈ ಹಿಂಡಿ ಚೇತ ಅತಡಿನಿ ತೃಪ್ತಿ ಪರವಂಡಿ. ತಂಡಿ ಚೆಯವಲಸಿನ ಪನಿನಿ ಚೆಯಡಂ ಕುಮಾರುನಿ ಧರ್ತಂ” ಅನ್ನಾಡು. ಅಪ್ಪಿದು ಆ ಮುನಿ ತನ ಕೊಡುಕುತ್ತಿ, “ಕುಮಾರುಡು ಎಂತ ಹೆದ್ದಾತ್ಮಾತ್ಮಾ ತಂಡ್ರಿಕಿ ಬಾಲುಡುಗಾನೇ ಕನಬಡತಾಡು. ಬಾಲುರಕು ಅಕಲೆಕ್ಕುವ. ಕಾವುನ ನೀ ಹೆಲಪಿಂಡಿನಿ ತಿಸುತ್ತಿರುವುದಂ ತಗನಿ ಪನಿ” ಅನಿ ಚೆಪ್ಪಿದು. ಅಪ್ಪಿದಾ ಮುನಿಕುಮಾರುಡು “ತಂಡ್ರಿಯೆ ಕುಮಾರುಡನಿ ವೇದಂ ಚೆಪ್ಪುತ್ತನ್ನಿಟಿದಾ! ಕಾಬಳ್ಳಿ ಈ ಹಿಂಡಿನಿ ಅತಡಿಕಿಂದಿ ನನ್ನ ಅನಂದಿಂಷೆಯಂಡಿ” ಅನಿ ಪರಿಕಾಡು. ಕೊಡುಕು ಮಾಟಲಕು ಆ ಮಹಿತ್ತುಡು ಸಂತೋಷಿಂಬಿ, ಅತಡಿ ಹೆಲಪಿಂಡಿನಿ ಅತಿಥಿಕಿ ಸಮರ್ಪಿಂಂಚಾಡು. ಅತಿಥಿ ದಾನ್ನಿ ತಿನ್ನಾಡು ತಾನೀ, ಅತಡಿ ತ್ವಾಂಧಾರ ತಿರಲೇದು.

ಇಬಿಮಾಜಿನ ಸತ್ಯಪ್ರಸ್ಥಾದು ಅವೇದನ ಚೆಂದಾಡು. ಅತಡಿ ಮುಖಂ ಪ್ರದರ್ಶಿಂಬೆ ಬಾಧನು ಪಸಿಗಳ್ಳಿನ ಕೋಡಲು ತನ ವಂತುಪಿಂಡಿನಿ ಮಾಮ ಮುಂದುಪೆಟ್ಟಿ, “ದೀನಿನಿ ಕೂಡಾ ಅತಿಥಿಕಿ ಸಮರ್ಪಿಂಂಚಂಡಿ” ಅನಿ ಚೆಪ್ಪಿದಾ ಸತ್ಯಪ್ರಸ್ಥಾದು, “ಅಯ್ಯಾ! ಅಕಲಿ ಚೇತ ನೀ ಶರೀರಂ ವಣಕುತ್ತನ್ನಾದಿ. ನೀ ಮನಸ್ಸು ವ್ಯಾಪುಲತ ಚೆಂಬಿಂಬಿ. ನೀ ಹೆಲಪಿಂಡಿನಿ ನೇನೆಲಾ ಗ್ರಹಿಸ್ತಾನು? ಅನಿ ವಾವಿಯಾಡು. ಅಪ್ಪಿದು ಕೋಡಲು, “ಮೀರು ನಾ ಗುರುವುನಕೆ ಗುರುವುಲು. ಪ್ರಾಣಾಲು ಗಾಸೀ, ಅವಯವಾಲುಗಾಸಿ ಮಹಿತ್ತುಲಸೇವಕೆ ಅಂಕಿತಾಲು ಕದಾ! ಈ ಹೆಲಪಿಂಡಿ ಇವ್ವಟಂ ನಾ ವಿಧಿ. ಮೀರು ದಯತೋ ದೀನ್ನಿ ಸ್ವಿಕರಿಂಂಚಂಡಿ” ಅನಿ ಪರಿಹಿಂಬಿ. ಆ ಮಾಟಲಕು ಒಪ್ಪಿಕೊನ್ನ ಆ ಮುನಿ ಪುಂಗವುಡು ಕೋಡಲು ವಂತುಕು ವಚ್ಚಿನ ಹೆಲಪಿಂಡಿನಿ ಕೂಡಾ ಪ್ರೀತಿತೋ ಅತಿಥಿಕಿ ಸಮರ್ಪಿಂಂಚಾಡು. ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣುಡು ದಾನ್ನಿ ಸಂತೋಷಂಗಾ ಭೋಂಚೆತಾಡು. ಅಪ್ಪಿದಿಕಿ ಅತಡಿಕಿ ತೃಪ್ತಿಕಲಿಗಿಂಬಿ. ಅತಡಿ ಮುಖಂ ಕಾಂತಿವಂತಪ್ಪೆಂಬಿ.

ಅಪ್ಪಿದು ಸತ್ಯಪ್ರಸ್ಥಾದಿತೋ, **“ಹಿ ಸುಗುಣಸಂಪನ್ನಾ! ನೇನು ಯಮುಡಿನಿ! ನಿಸ್ಸು ಚೂಡಟಾಸಿಕಿ ವಚ್ಚಾನು. ನೀ ಸದಾಚಾರ ಪ್ರತ್ಯುತ್ತಿಕಿ, ನೀ ಅತಿಥಿ ಸತ್ಯಾರಾಸಿಕಿ ಅನಂದ ಭರಿತದನಯ್ಯಾನು”** ಅನಿ ಚೆಪ್ಪಿ ತನ ನಿಷಿಸ್ತರೂಪಾಂಶಿ ಚೂಡಿದು. ಇಂತಲೋ ಆತಾಶಂ ನುಂಡಿ ವಸ್ತುಸ್ಸು ಸುವರ್ಣಮಣಿಖಾಚಿತಮೈನ ವಿಮಾನಂ ಕನಬಡಿಂಬಿ. ಸತ್ಯಪ್ರಸ್ಥಾದು, ಅತಡಿ ಭಾರ್ತ, ಕೊಡುಕು, ಕೋಡಲು ಯಮುಡಿಕಿ ನಾಷ್ಟಾಂಗ ನಮಸ್ಕಾರಂ ಚೇಸಿ ನಿಲಬಂಡ್ಯಾರು. ಅಪ್ಪಿದು ಯಮುಡು ವಾಲಿತೋ, “ಸತ್ಯಧರ್ತಪರಾಯಣಲೈನ ಮೀಕು ನೇಟಿತೋ ಮೊಷಂ ಪ್ರಾಪ್ತಿಂಬಿಂಬಿ. ಮೀ ಕೋಸಂ ಬ್ರಹ್ಮದೇವುಡು ವಿಮಾನಂ ಹಂಡಿದು. ಇತ ಮೀರು ವಿಮಾನಂ ಎಕ್ಕಿ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಂಲೋನಿ ಬ್ರಹ್ಮಸಭಕು ವೆಳ್ಳಂಡಿ” ಅನಿ ಚೆಪ್ಪಿದಾ ಸತ್ಯಪ್ರಸ್ಥಾದು ತನ ವಾಲಿತೋವಾಟು ವಿಮಾನಂ ಎಕ್ಕಿ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಾಸಿಕಿ ವೆಳ್ಳಿವೆಯಾಡು.

ದೀಸ್ವಂತಾ ಚೂಸ್ತುಸ್ಸು ನೇನು, ಕನ್ನಂ ನುಂಡಿ ಬಯಟಿಕಿರಾಗಾ ನಾ ಶರೀರಂ ಮೀದ ಹೆಲಪಿಂಡಿ ಸುವಾಸನ ವ್ಯಾಪಿಂಬಿ, ಆ ಅತಿಥಿ ಕಾಳ್ಜ್ಯ ಕಡಿಗಿನ ನೀಟಿ ತಡಿ ಅಂಟುಕೊಂಬಿ. ಸತ್ಯಪ್ರಸ್ಥಾದು ಚೇಸಿನ ಧರ್ತ ಮಹಿಮು ವಲ್ಲ ಒಕ ವೈಪು ಶರೀರಂ ಮಾತ್ರಂ ಬಂಗಾರಂ ಅಯ್ಯಾಂಬಿ. ಮರ್ಪಿ ವೈಪು ಮಾತ್ರಂ ನಾ ಶರೀರಂ ಅಲಾಗೆ ಉಂಡಿವಿಷಯಿಂಬಿ. ನಾ ಶರೀರಂ ಮೊತ್ತಂ ಬಂಗಾರಂ ಚೇಸುತ್ತಿರುವಾಸಿಕಿ ಅನೇಕ ಪುಣ್ಯಕ್ಷೇತ್ರಾಲು ಸಂದರ್ಭಾಂಚಾನು. ಯಜ್ಞಯಾಗಾಲು ಜಲಗೆ ಸ್ಥಳಲ್ಲಿನಿ ಯಜ್ಞಭರ್ಪಂಲೋ ಪಾರ್ಜಾಡಾನು. ನಾ ಶರೀರಂ ಮೊತ್ತಂ ಬಂಗಾರಂ ಅಪುತುಂದೇಮೋ ಅನಿ ಅಸರಡಿನ ನಾತು ನಿರ್ಬಾಕ್ಷೇಪಿಗಿಲಿಂಬಿ.

ಅಂತಲ್ಲಿತೋ ಆಗತ, ಲೋಕಂಲೋ ಶೈವಮೈನ ನಡವಡಿತ ಗಲ ಧರ್ಮರಾಜ ಅಷ್ಟಮೇಧಯಾಗಂ ಚೇಸ್ತುನ್ನಾಡನಿ ತೆಲಿಸಿ, ಇಕ್ಕಡೈನಾ ನಾ ಶರೀರಂಲೋನಿ ಸಗಭಾಗಂ ಕೂಡಾ ಬಂಗಾರಂ ಜೆತುಂದರನ್ನ ಅನತೋ ಅನ್ನಿ ಚೋಟ್ಲಾ ಪಿಳ್ಳಾಡಾನು. ಯಜ್ಞ ಭಷ್ಟಂಲೋ ಕೂಡಾ ಪ್ರವೇಶಿಂಚಾನು. ಈಗಿ ನಾಕೆತ್ತಿ ಹಿಂಬಂ ಕನಬಿಡಲೇದು. ನಾ ಅರ್ಥಾಶರೀರಂ ಬಂಗಾರಂ ಕಾಲೇದು. ಅಂದುಚೇತ ವಿಂಳಾಲ್ಲೋ ರಾಖಿನ ಗೀಂಜಲ್ಲಿ ವಿರುತುನಿ ತಿನಿ ಬ್ರಹ್ಮಾತಿನ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತ್ತಮುಡಿ ಧರ್ಮಂತೋ ಈ ಅಷ್ಟಮೇಧಯಾಗಂ ನೊಟೀಕಾದು” ಅನಿ ಪರಿಕಿ ಮುಂಗಿನ ತಾನು ಎವ್ವಲಿಕೆ ತೆಲಿಯತುಂಡ ಎಬೋ ವೆಳ್ಳವಿಷಯಿಂಬಿ.

ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು

1. ಧರ್ಮರಾಜ ನಿರ್ವಹಿಂಬಿನ ಅಷ್ಟಮೇಧಯಾಗಾನ್ನಿ ಮುಂಗಿನ ವಿಮನಿ ಚೆಪ್ಪಿಂಬಿ?
2. ಸತ್ಯಪ್ರಸ್ಥಾಡಿ ಗೊಪ್ಯತನಂ ಎಬುವಂಟೆಬಿ?
3. ಸತ್ಯಪ್ರಸ್ಥಾಡಿ ಭಾರ್ತ್ಯ ವೆಲಪಿಂಡಿನಿ ಸಮಿಖಸ್ತ ಭರ್ತನು ಗುಲಂಬಿ ವಿಮನಿ ಚೆಪ್ಪಿಂಬಿ?
4. ಸತ್ಯಪ್ರಸ್ಥಾಡಿ ಕೊಡುತು ತನ ವೆಲಪಿಂಡಿನಿ ಸಮಿಖಸ್ತ ವಿಮನ್ನಾಡು?
5. ಸತ್ಯಪ್ರಸ್ಥಾಡಿ ಕೋಡಲು ತನವೆಲಪಿಂಡಿನಿ ಇಸ್ತ್ರಾ ವಿಮಂಬಿ?
6. ಅತಿಥಿಗಾ ವಿಛೇಸಿನ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಡೆವರು? ಅತಡು ಸತ್ಯಪ್ರಸ್ಥಾನಿ ಕುಟುಂಬಾಳಿಕಿ ವಿಮಿ ಚೇತಾಡು?
7. ಮುಂಗಿನ ಶರೀರಂಲೋನಿ ಸಗಭಾಗಂ ಎಲಾ ಬಂಗಾರಂಗಾ ಮಾಲಂಬಿ?

3. పుత్రీత్వాహం

(ఈ కథ ఆంగ్లకథ ననుసరించి, రాయబడింది.)

ఇంగ్లాండు దేశం 'ఓపెంటీ' నగరంలో ఆఫర్ వెఫ్సెగుడ్ అనే ఆర్టిషుడు నివసించేవాడు. అతడు 'బ్రైంట్' క్రెడిగారంలో కార్బూకు చ్రూలు అమర్చేవాడు. ఆఫర్ కు ఖార్ష మార్కెట్ వెఫ్సెగుడ్ అనే కుమారుడు ఉండేవారు. ఆఫర్ కు తన కుమారురిపై అపొరమైన ప్రేమ. ఐద్ద తసేలాగ కష్టవధకూడదని. ఆఫర్ క్రెడిగారంలో అదనపు నమయం (**Over Time**) మనిషేసి ఎక్కువ జీతం పొందేవాడు. ఆ దఱ్పుతో మార్కెటు పొట్టి- ప్రాముర్ పిల్లలలో చేర్చించాడు. కాసి మార్కెట్ పాల్స్ లో మంచి మార్పులు పొందలేదు. అతడికి చదువుమీద ఎక్కువ ఆస్తిలేదు. ఎలాగో మహాన్నత విద్యను పూర్తి చేశాడు. విశ్వవిద్యాలయంలో 'చైర్మినర్' చడవడానికి నియమించాడు.

అందుకు ఆథర్, “మార్క్... నీవు బాగా చదిలి డాక్టరుగానో, ఇంజనీరుగానో, ఉపాధ్యాయుడుగానో ఉద్దీగం చేస్తావనుకొన్నా కానీ ఎందుకు చదవనంటున్నావు?” అని అడిగాడు. అప్పుడు మార్క్ “నాన్న! మీరు పనిచేసే ట్రైంఫ్ కర్కూగారంలో ఉద్దీగం కోసం దరఖాస్తు పెట్టుకున్నా! నాతోచి స్నేహితులు కూడా దరఖాస్తు ఇచ్చారు. కష్టపడి పని చేస్తే మంచి సంపాదన, అందుకు నేను సిద్ధం” అన్నాడు. అందుకు ఆథర్ కోపగించుకొని, “ఓరె! నాలాగ నీ జీవితాంతం తార్లకు చక్కాలు అమరున్నా జీవితాన్ని వ్యధా చేసుకుంటావా? అదే నీ సిద్ధాయమైతే నా శపాన్ని దాటి ట్రైంఫ్ కర్కూగారంలో చేరు. నీ జీవితం ఇలా వ్యర్థం కావడానికి అంగీకరించను” అన్నాడు.

ఒక వారం తండ్రి కొడుకులకు మాటల్లేవు. మార్క్ తల్లి ఇద్దలకీ సంధి కుబిల్చించి. దీని ప్రకారం మార్క్ తన కిష్టమొద్దిన ఉద్దీగం ఎంచుకొని, ఒక సంపత్తిరం కాలం ఆ ఉద్దీగాన్ని తొనిసాగించాలి. తర్వాత ఆ ఉద్దీగం సంభూత పాణి ట్రైంఫ్ కర్కూగారంలో చేరపచ్చ. ఈ సంధి ఇద్దలకీ సంభూతి. మార్క్ ఏ ఉద్దీగంలో చేరాలా? అని తీవ్రంగా ఆలోచించాడు. చివరికి అతిథి గ్రహణ (Hotel) లో పనివాడు (Porter) కా చేరాలని సిద్ధాయించాడు. మార్క్ అనేక పొఱళల్లో ఇంటర్వ్యూలకు వెళ్లినా ఎక్కడా ఉద్దీగం దొరకలేదు. చివరికి ఆథర్ తన స్నేహితుడు ‘సవోయ్’ అతిథి గ్రహణాలో మొత్త కూలీగా ఉండగా, అతని సహకారంతో మార్క్కు పొఱళల సవోయ్లలో మొత్తకూతు పని దొరికించి. 1959 సెప్టెంబరు ఒకటో తేదిన మార్క్ హాఫీగుడ తండ్రి ఆథర్తో కలిసి కొపెంట్లే రైల్వేస్టేషన్ చేరారు. ఆథర్ తన బిడ్డచేయి పట్టుకుని, “మార్క్! భయపడవద్దు. అక్కడ నా స్నేహితుడు నిన్ను బాగ చూచుకొంటాడు. పని మొలకువలు నేర్చుతాడు. వచ్చే క్రీస్తుమన్ పండుగ సెలవులకు ఇంటికి వస్తావుగా! నీవు పొఱళల్లో సుభ్రంగా ఉండాలి” అని దైర్ఘ్యం చెప్పి, రైల్వేక్కించాడు.

పొఱళ మొత్తకూలి (Porter) కా చేలన మార్క్ ఉదయం ఆరుగంటలకి పని ప్రారంభించి నీయింత్తు అరుకి ముగించాలి, మధ్యలో అల్లూపశర విరామం పటిపోను నిమిషాలు, మధ్యప్పులోజన విరామం 45 నిమిషాలు. ఆ పొఱళలకు ప్రతి రోజు సుమారు 300 మంచి అతిథులు విచ్చేసేవారు. అతిథులనుటీకేసులను గదులకు తీసుకువెళ్లటం, వాలకి గదులు చూపించటం, అతిథులనుటీకేసులు వాలసరకులు తిలిగి వాహనాల్లో భద్రంగా ఉంచటం వంటి పనులు మార్క్ చేస్తుండివాడు. మార్క్ రాత్రుల్లో అదనపు సమయం (Over Time) కూడా పనిచేసేవాడు. కానీ అతనికి అతిథులిచ్చే డబ్బు (Tips) పైనిా కూడా మిగిలేబి కాదు. ఎందుకంటే మార్క్ కొత్తగా చేరాడు.

అతని సంభావన మొత్తం ప్రధాన మొత్తకూలి (Head Porter) లాక్కునేవాడు. ఒకనొల మార్క్ దైర్ఘ్యం తెచ్చుకొని “నా సేవకు మెచ్చి అతిథులిచ్చే కానుక మీరు కాజేయడం ఎందుకు? అని అడిగాడు. అందుకు ఆ ప్రధానమొత్తకూలి నీవు సంపాదించే సమయం వస్తుంది, అంతవరకూ ఆగు” అని బదులిచ్చాడు.

ప్రతిరోజు మార్క్ తన చిన్న గబిలో సేద తీరేవాడు. అందులో చిన్న పడక, ఒక కూళ్లో ఉండేవి. మార్క్ తండ్రికిచ్చిన మాట ప్రకారం సంపత్తిరం పాణు పని చేయాలి. మార్క్ తన రోజుల్లి కైల్లో ఉన్నట్లుగా గడిపాడు. సెలవు రోజుల్లో తన స్నేహితులతో కలిసి పుట్ట బాల్ ఆటలు తిలకించేవాడు. మార్క్కు అమెలికా అతిథులంటే చాలా ఇష్టం. ఎందుకంటే వారు ఎక్కువ డబ్బు (Tips) ఇచ్చేవారు. ఐనా ఏం ప్రయోజనం? ఆ డబ్బుంతా ప్రధాన మొత్తకూలి లాక్కునేవాడు. ఒక రోజు ఒక అమెలికా దేశస్థుడు మార్క్ అతిథులికి మెచ్చి పటిఱల్ల నోటు ఇచ్చాడు. మార్క్ అతడికి కృతస్థిత చెప్పి వెనుటిలగిన వెంటనే సెర్గెంట్క్రాన్ (ప్రధాన మొత్తకూలి) డబ్బును లాచ్చిన్నాడు.

తోపంతో మార్కు, “నీలాంటి, ఇతరులనొచ్చునాలించే నీచమైనవాడు ఈ పెఱాటల్లోనే లేదు, నా డబ్బు తిలిగి ఇవ్వు” అని అడిగాడు. వెంటనే మార్కు చెంప చెళ్ళమనిపించాడు సెర్గెంట్కున్. “ఇక నీవు ఒక క్షణమైనా ఈ పెఱాటల్లో ఉండరాదు. నీ సీటు బినిగించి.....రా! మేనేజరు దగ్గరకు” అని మార్కు చొక్కులాగి మేనేజర్ గబిలి తీసుకుపెళ్ళడు, క్రాన్. ఇరు హర్షలవాదనల్ని ఖిన్న మేనేజరు, మార్కుతో, “అతను నీ కన్న అనుభవజ్ఞుడు. నీ పై అధికాల. నీవతసి దగ్గర పని నేర్చుకోవలసినవాడివి. కానీ క్రాన్సు అవమాన పరచావు. నీకి పెఱాటల్లో పనిలేదు, పెళ్ళవచ్చు” అన్నాడు. సిర్ఫుంతపెటియన మార్కు భయంతో, “అయి! మా నాశ్కిచ్చిన మాటప్రకారం నేనించా పది వారాలు ఈ ఉద్దీగం చేయాలి. దయచేసి పది వారాలు అవకాశం ఇవ్వండి. తర్వాత నేనే వెళ్లపెటితా” అని ప్రిథేయ పడ్డాడు. పెఱాటల్ మేనేజరు బాగా ఆలోచించి, “సరే! నువ్వు వంటగబిలో పని చెయ్యి” అన్నాడు. వెంటనే మార్కు వంటగబిలి పెళ్ళి పర్మిశిల్ కుప్పగా పెణ్ణి ఉన్న బంగాళాదుంపల్ని కత్తిలించసాగాడు. ఆ వంట గబిలో డెష్ట్రమంది పని చేస్తున్నారు. చిన్నప్పుడు మార్కు తన తల్లి వద్దనుండి బంగాళాదుంపల్ని కత్తిలించడం, ఆ ముక్కల్ని అందంగా అలంకరించడం నేర్చుకున్నాడు. ఆ నైపుణ్యం ఇప్పుడు మార్కు ఉపయోగపడించి.

ఒక రోజు కూరగాయలు కొనడానికి సప్పె మేనేజరు, మార్కు ఇద్దరూ మార్కుట్కు పెళ్ళారు. సప్పె మేనేజరు కూరగాయల్ని బాగా పరిశీలించి, తాజాగా ఉంటేనే కొంటాడు. ఇలా ప్రతిరోజూ ముండు వేలపొండ్లు పెళ్ళించి పెఱాటల్కు కూరగాయలు కొంటారు. పెఱాటల్లో మార్కు జీన్స్, క్లౌబ్జీ, క్లౌరట్ వంటి కూరగాయల్ని కత్తిలించడంలో తడపడ్డాడు. టీస్ గమనించిన వంటవాడు మార్కుకు కూరగాయల్ని ఎలా అలంకరింగా కత్తిలించాలి? ఎలా పొత్తుల్లో అందంగా ఉంచాలి? వంటి నైపుణ్యాన్ని నేర్చుడు.

‘జాక్టోన్ లీ రెస్టు’ అనే అనుభవమున్న వంట వాసి దగ్గర మార్కు సిష్టెలికంచేసి, వంట పనుల్ని పూల్తుగా నేర్చుకున్నాడు. రెండు సంవత్సరాలతర్వాత మార్కు ప్రధానమైన వంటవాడయ్యాడు. 1971 వ సంవత్సరం జాక్టోన్కు పొలిన్స్లో ఉన్న పెఱాటల్ను అప్పగించారు. మార్కు కూడా గురువుతో పొలిన్ పెళ్ళి జాక్టోన్కు సహకరించాడు. జాక్టోన్కు అరపై ఐదేళ్ళయించి. అతడికి ప్రధాన వంటవాడిగా పనిచేయలేదు. ఒకరోజు “మార్కు.... నీవే నా బాధ్యతలను నిర్వహించాలి. నా వారసుడువు నువ్వే. ఈ విషయం అందరికి చెప్పాను కానీ నేనోక బిస్ట అతిథి గృహంసిల్చించాలనుకుంటున్నాను. అందుకు నీ సహకారం చాలా అవసరం” అన్నాడు. మార్కు గురువు ఆప్యాయతకు సంతోషించి “తప్పకుండా ఆ పెఱాటల్ అభివృద్ధి సహకరిస్తా” అని మాటిచ్చాడు.

1982 వ సంవత్సరం మే 1వ తేది రూ-డి-ప్లైసిర్ (Rue-du-Plaisir) అనే పెఱాటల్ను జాక్టోన్ సిల్చించాడు. గురుతిష్టులిద్దరూ పెఱాటల్ను సమర్థవంతంగా నిర్వహించడం వల్ల అతి తక్కువ సమయంలోనే ప్రజల్లో ఆ పెఱాటల్కు ఆదరణ వచ్చింది. రోజురోజుకి అతిథులరాక ఎక్కువైంది. లాభం వచ్చింది. జాక్టోన్ రెండవ గృహస్తిన్ (Restaurant) సిల్చించాడు. ఆ పెఱాటల్ కూడా వినియోగదారుల్ని అమితంగా ఆకట్టుకుంది. పత్రికా విలేఖారులు ఈ రెండు అతిథి గృహస్తిలపై కథనాల్ని ప్రచురించి ప్రజల్లో వాటికి మంది గుల్తింపు తెప్పించారు.

1986 వ సంవత్సరం అక్షోబరుల్ జాక్టోన్ లీ రెస్టు మరణించాడు. అతనికి వారసులివ్వరూ లేనందువల్ల, అతని అస్తి, పెఱాటళ్ళ మార్కు, సాంతమయ్యాయి. సంవత్సరం తర్వాత మార్కు తన ముండు అతిథి గృహస్తి (Restaurant) 1987 ఫిబ్రవరి 11వ తేదిన అండన్ మహానగరంలో ప్రారంభించాడు. ఆ అతిథి గృహం కూడా ప్రజల్లో మంచి అదరణ పొందింది. కొంత కాలానికి మార్కు కొవెంట్రీ నగరానికి వచ్చి తన తలిదంత్రుల్ని కలిశాడు.

ఆథర్ హాఫీగుడై తన కుమారుని అభివృద్ధిని చూచి పరమానందం వొందాడు. మార్క్ తల్లి పుత్రోత్సాహంతో అతన్ని గాథంగా తెగిలించుకుంది. ఒక సాధారణ పనివాడుగా చేరన తమ కుమారుడు ఈ రోజు ముండు ప్రభ్రాతి చెంబిన పొఱళ్ళకు యికమాని! అని మిక్కిలి సంతోషాస్ని ప్రదర్శించారు. వారు మార్క్ తో, “మార్క్.. మేం ముసలివాళ్లం, మాతు నీ వంటరుచి చూపించు నాన్న” అని అడిగారు. వెంటనే మార్క్ మంచి రుబిగల, నేతితో, మాంసంతో వండిన ఖల్దిన ఆపశిరం తలిదంత్రులకు వడ్డించాడు. అది తిన్న వ్యధి దింపతులు పరమానందభరతులయ్యారు. తండ్రి ఆథర్ మార్క్ తో “నీ వంటకం కీ అమ్మ వండినట్టే భలేరుచిగా ఉంటి” అన్నాడు. మార్క్ తన అమ్మ నాన్నల్ని లండన్ తీసుకువెళ్ళాడు.

వారికి పొఱళ్ల సవోయీలో విందు ఏర్పాటుచేశాడు. ఆ విందులో మార్క్ అమ్మ నాన్నలకు వడ్డించిన ఒక పనివాడు మార్క్ తో, “అయ్యా! మీ నాన్న బ్యాంకు ఉద్దోగా? డ్యాక్టరా? లేక ఉపాధ్యాయుడా? అని అడిగాడు. అందుకు మార్క్, “నా తండ్రి కార్బు తయారు చేసే కర్కుగారంలో పనిచేశాడు. అతడు తన జీవితాస్ని కార్బుకు చక్కాలు అమర్ధడంలోనే గడిపాడు” అన్నాడు. ఆ మాటలకు ఆశ్చర్యపెటియన పనివాడు, “ఎందుకు మీనాన్న అలా జీవితాంతం కార్బుకుడుగా పనిచేశాడు? అతడు చదివి గొప్పవాడుగా ఎందుకు ఎదగలేదు? అని ప్రశ్నించాడు. అందుకు మార్క్ “ఎందుకంటే నా లాంటి తండ్రిని అతడు కలిగి యుండులేదు” అని సమాధానమిచ్చాడు.

ప్రశ్నలు

1. ఆథర్ హాఫీగుడైను గులంచి ప్రాయిండి?
2. ఆథర్, మార్క్ లసంధి విషిటీ?
3. “సవోయీ” పొఱళ్లలో మార్క్ ఎదుర్కొన్న సమస్య విషిటీ?
4. మార్క్ ను పొఱళ్ల మేనేజరు విషుని మందలించాడు?
5. జాక్షన్-లీ-రెస్ట్ ప్రారంభించిన మొదటి పొఱళ్ల విటి? ఎప్పుడు నొప్పించబడింది?
6. జాక్షన్, మార్క్ లగురుతప్ప సంబంధం ఎటువంటిది?
7. మార్క్ తలిదంత్రులానందానికి కారణమేమిది?

4. మీరు నాకు సహాయపడతారా?

(మీరు నాకు సహాయపడతారా? అన్న ఈ కథ షైలీ ఆర్థ్రోర్, మార్క్ వి వేండ్లన్ రాసిన కథకు అనుస్యాజన)

1989లో ఒక సాల ఆర్టీసియాలో 8.2 రెక్లార్ స్కూల్ స్థాయిలో భూకంపం వచ్చింది. అంటే ఇది తీవ్రమయిన భూకంపమని అర్థం. ఈ భూకంపానికి ఆర్టీసియా మొత్తం భూమట్టమయిపోయింది. అస్తి నష్టం, ప్రాణసంప్రాం విపరీతంగా జిలగింది. ముష్టివేలమంచికి పైగా ప్రాణాలు కోల్పోయారు. ప్రాణాలు కోల్పోయిన తమ వాలని వెదకడానికి బతికి ఉన్నవాళ్ళు చాలా ఆందోళనతో, భయంతో పరుగులు తీస్తున్నారు.

ఒక వ్యక్తి తన భార్యను ఇంటి దగ్గర సురక్షితంగా వచిలిపెట్టి, బడికి వెళ్లిన తన కుమారుణ్ణి తీసుకరావడానికి వెళ్లాడు. అయిన బడికి వెళ్లేటప్పదికి ఆ పారశాలభవనం కుష్టకూలిపోయి ఉంది. ఎంతోమంచి పిల్లలు ప్రాణాలు కోల్పోయి ఉన్నారు. తల్లిదండ్రులు ఏడుస్తూ పెడబోభ్యలు పెడుతున్నారు.

ఈయన కూడా తన జిడ్డను వెదకడానికి పరుగులు తీశాడు. అయితే అక్కడ కాపలా ఉన్న పాశీనులు ఎవలనీ లోపలికి అనుమతించడంలేదు. మేమే అందలనీ బయటికి తీసి అప్పగిస్తామని ఎవలనీ లోపలికి రాశివ్వడంలేదు. కానీ ఆయన తన కుమారుణ్ణి తానే ఎతుల్సేవాలని, అతడి పరిస్థితిని తెలుసుకోవాలని చాలా ఆందోళన పడ్డం ప్రారంభించాడు. ‘సీకు నేను తోడుగా ఉంటాను, సిన్న నేను ఎట్టి పరిస్థితిలోనూ కాపాడుకోంటాను’ అని తండ్రి తన జిడ్డకు అప్పడెప్పదో ఇచ్చిన మాటను గుర్తుకు తెచ్చుకోసాడు. అంతే పాశీను వాళ్ళ మాటల్ని లెక్కచేయకుండా లోపలికి వెళ్లాడు.

తన కుమారుడున్న తరగతి గబికి వెళ్ళి రాళ్ళు, మట్టి పెళ్ళలు తీసి వెతకడం మొదలు పెట్టాడు. మిగిలిన పిల్లలతల్లిదండ్రులు కూడా అదే పసిచేస్తున్నారు. కానీ అప్పబిలే చాలా అలస్యమయింది. ఇక వెదకడం కష్టం. కాబట్టి బాధపడి లాభం లేదు. ఇది ప్రకృతి వైపరీత్యం. పరిస్థితిని అర్థం చేసుకొని ఇంటికి వెళ్ళిపోండి మేమే రేపు ఎతుకుతాం అని వాళ్ళ అందలనీ ఇంటికి పంపించడం మొదలు పెట్టారు. అందరూ వెళ్ళిపోయారు.

అయితే తండ్రి మాత్రం వాళ్ళ మాటను వినిలేదు. ‘మీరు నాకు సహాయపడతారా?’ అని వాళ్ళను అర్థిస్తూ ఒకొక్క రాయిని తీయడం మొదలు పెట్టాడు. మేము చూసుకుంటాం మీరు వెళ్లండి అని వాళ్ళ ఈ తండ్రిని ఒప్పించి పంపించడానికి ప్రయత్నం చేస్తున్నారు. కానీ తండ్రి మళ్ళీ మీరు నాకు సహాయపడతారా? అని అడుగుతూనే తన పసి తాను చేస్తున్నాడు. పాశీనులు మీరు కోపంలో, బాధలో, విరక్తిలో ఉన్నారు. మీ వల్ల ఇతరులకు కూడా ఇట్టంది కలుగుతోంది.

ఇంటికి వెళ్ళిపోండి. మేము చూసుకుంటాం అన్నారు. తండ్రి వాళ్ళ మాటల్ని పట్టించుకోండా, ఒంటలగానే తన జిడ్డ పరిస్థితిని తెలుసుకోవడానికి రాళ్ళను తీసివేసి ఎతుకుతున్నాడు. ఎనిమిది, పస్తిండు, ఇరవైనాలుగు, ముష్టి ఆరు, ముష్టి ఎసిమిది గంటలుగా ఎతుకుతునే ఉన్నాడు. చివలగా తీసిన రాయి తరువాత తన చిట్టి కొడుకు అలచిన శబ్దం విసిపించింది. దాసికి బదులుగా తండ్రి కూడా అలచాడు. పెంటనే కొడుకు మేము

సురక్షితంగా ఉన్నాం అన్నాడు. తండ్రి ఆ మాటలు విని సంతోషించాడు. నాన్నా! 'సీకు నేను తోడుగా ఉంటాను, నిన్ను నేను ఎట్టి పరిస్థితిలోనూ కావిండుకొంటాను' అన్న మీ మాటలు నాకు గుర్తుకు వస్తున్నాయి. మీరు ప్రాణాలతో ఉంటే నన్ను కావిండుతారు. నన్ను కావిండితే మిగిలిన వాళ్ళను కూడా కావిండవచ్చు, మా 33 మందిలో 14 మందే ఉన్నాం. మాకు ఆకలి, దష్టిక వేస్తున్నాయి. భూకంపంలో మొత్తం భవనం కూలిపశయినా, ఒక స్తుంభం ఆధారంగా నిలబడ్డంవల్ల మేము ప్రాణాలతో ఉన్నాం అన్నాడు.

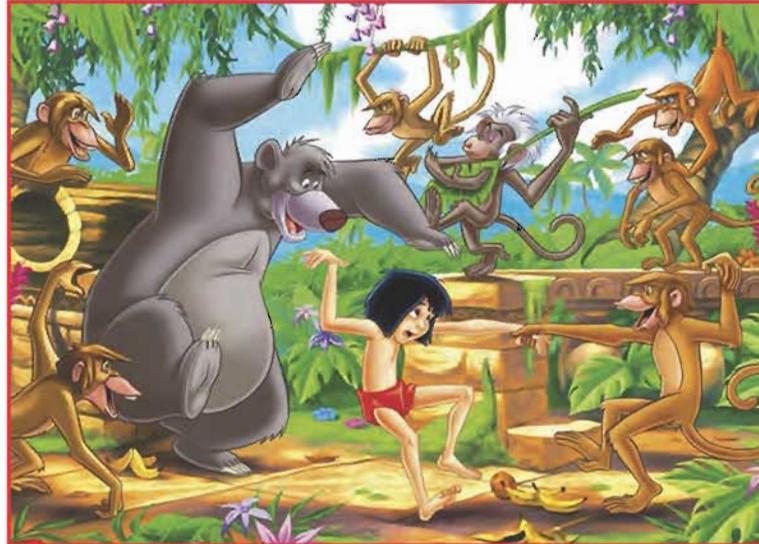
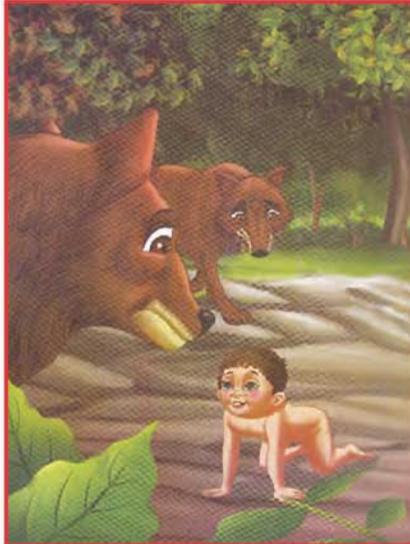
తొడుకు బయటికి రావడానికి దాలి తయారు చేసి సువ్వు బయటికి రా అని తండ్రి పిలుస్తాడు. కానీ తొడుకు రాడు. మిగిలిన పిల్లలందరూ బయటివడిన తరువాతే నేను వస్తాను. ఎందుకంటే నన్ను కావిండునికి మీరు ఉన్నారు. కానీ వీళ్ళను కావిండునికి ఎవరూ లేరు. అందువల్ల నన్ను కావిండుకొంటాను మీరు వీళ్ళందలనీ కావిండాలి. మీరు ఎలాగుయినా నన్ను కావిండుతారన్న నమ్మకం నాకుంచి అన్నాడు.

ప్రశ్నలు

1. "సీకు నేను తోడుగా ఉంటాను, నిన్ను నేను ఎట్టి పరిస్థితిలోనూ కావిండుకుంటాను" అన్నది ఎవరు? ఎవరినుద్దేశించి అన్నారు?
2. తన తొడుకును కావిండుకొంటానికి తండ్రివడిన తావత్తయం, కష్టాన్ని మీ సాంత మాటల్లో రాయిండి.
3. ఈ సంఘటన మూలంగా ఒక తొడుకు తమ తల్లి లేదా తండ్రి మీద ఏర్పరచుకున్న నమ్మకం ఎలాంటిదోషివరించండి.

5. మోగీ

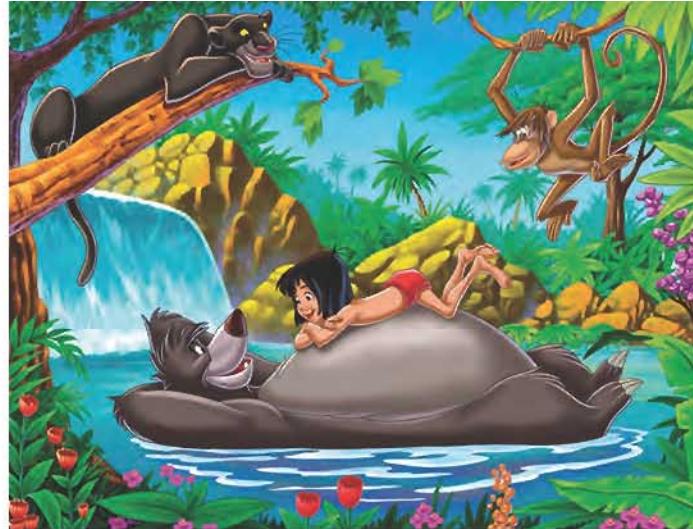
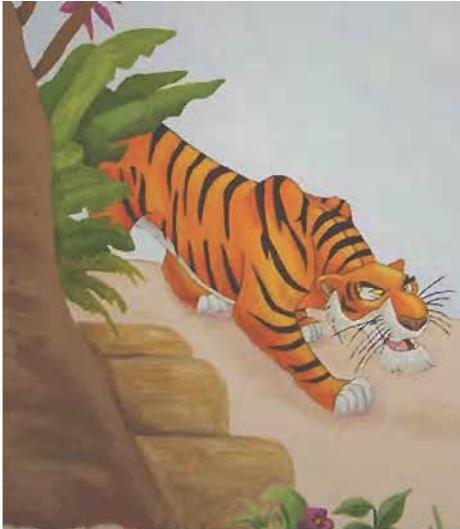
(మీరు జంతువీలకథలు ఎన్నో విరి ఉంటారు. వాటిలో జంగీల్ బుక్ అనే కథ చాలామంచిరి ఆతిర్భూతించిన కథ. ఈ కథను రుడ్జూర్డ్ కిప్పీంగ్ అనే రచయిత రాశాడు. ఈని ఆధారంగా ఈ కథను మీరు చెబుతున్నాను. ఈ కథను మీరు టి.ఐ.లోసు, కంప్యూటర్లోను చూడవచ్చు, జంగీల్ బుక్ పేరుతో ఈ కథ చాలా ప్రస్తుతి చెందింది. ఇది అన్ని భాషలలోనూ ప్రసిద్ధమయింది. ఈ కథను ఇక్కడ త్యాప్తంగా వివరిస్తాను. తరువాత మీరు టి.ఐ.లోసు, కంప్యూటర్లోగా చూసి అనందించవచ్చు)

ఒక దళ్ళమయిన ఆడవిలో ఒక నక్క, నక్క భార్య ఉండేవి. వాటికి చాలామంచి స్నేహితులు ఉండేవారు. అందులో ఎలుగుబంచి, ముళ్ళపంచి, గజ్జలం, నెములి, కోతి మొదలయినటి ముళ్ళమయినటి. పులి, కొండదలువ కీటికి లిరోధులు. పులి, కొండదలువ కీటిలో ఒకడాగ్నయినా చంపాలని ప్రయత్నిస్తూ ఉండేవి.

ఒక రోజు నక్క, దారి భార్య అడవిలో వెళుతూ ఉండగా ఒక జిడ్డ అరుపులు వినపించాయి. ఆ జిడ్డ అరుపులు వినపిస్తున్న చోటికి వెళ్ల నక్క, దారి భార్య ఆ జిడ్డపై ఖాలిపడి ఆ బద్దగు తమ గుహలు తీసుతాని వచ్చాయి. స్నేహితులయిన మిగిలిన జంతువులల్ని కూడా చాలా సంఖేపించాయి. అగ్ని కలిగి ఆ జిడ్డగు జ్ఞాత్తగా చూసుకోవడం మొదలుపెట్టాయి. ఆ జిడ్డకు మౌల్చి లగి పేరు పెట్టాయి.

తమ జిడ్డలను తాము పెంచుకోవడం జంతువులకు, వష్టులకు పెద్ద సమస్యల్ని కాదు. కానీ ఒక మనిషికి సంబంధంలోని జిడ్డను పెంచడం వాతికి సంఘాలగా మాలించి. ఆ జిడ్డ అవసరాలను తెలుసుకోవడం కష్టమయించి. అయినా అటి ఆ జిడ్డను జ్ఞాత్తగా పెంచాలని నిర్దయించుకొన్నాయి. ఒల్డ్ జంతువు తమకు తెలిసిన విషయాలను మౌల్చి నేర్చించడం మొదలుపెట్టాయి.

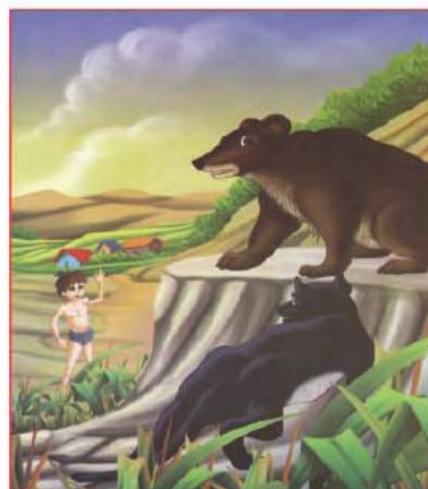
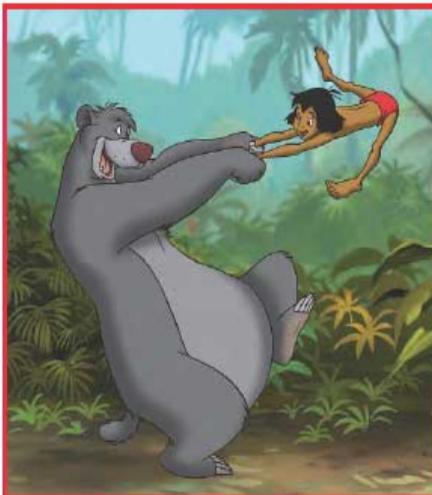
ఎలుగుబంటి అడవిలో నియమానిటింధనాలు ఎలా ఉంటాయన్న విషయాన్ని నేర్చించింది. చెట్లు ఎక్కుడం, మిగిలిన జంతువులతో మాటల్లాడే విధానం, శత్రువులనుండి రక్షించులోవడం ఇలా ఒక్కిన్నట్టటి ఒక్కిదాన్ని నేర్చించాయి. మొద్దీ త్వరగా త్వరగా అన్న విషయాలను ఆకాంపింపుచేసుకొన్నాడు. ఈట కూడా నేర్చుకొన్నాడు. అపోరం దొరలే చోటును నేర్చుకొన్నాడు. శత్రువులయిన పులి, కొండలిలువలనుండి జూర్మా ఉండడం నేర్చుకొన్నాడు. మొద్దీకి తేనె టీగలు తేనెను తెచ్చి ఇచ్చేవి, కోతులు పళ్ళను తెచ్చి ఇచ్చేవి. ఇలా జంతువులతో కలిసి వశియగా, నంతోపంగా అడవిలో అడుతూ పాడుతూ మొద్దీ పెరగానాడు.

మొద్దీ ఇలా నంతోపంగా పెరగడం, అందులోనూ శత్రువులు వాళ్ళి పెంచడం పులికి, కొండలిలువకు ఏ మాత్రం ఇస్తాం లేదు. ఇస్పుడు వాటి విరోధం మిగిలిన జంతువుల, వశ్వాలమీదనుండి మొద్దీ మీదకు మారింది. మొద్దీని ఎలాగుయినా చంపాలని నీర్చయించుకొన్నాయి. కానీ మొద్దీ తన తెలిట తేటులవల్ల, స్నేహితులనుపచేయం వల్ల ఎప్పటికప్పుడు వాటినుండి తప్పించుకొంటూ పుచ్చాడు. కానీ ఇలా ఎన్నోరోజులు కావిశ్శం కష్టమని భావించి, అన్ని జంతువులు ఉక రోజున కూర్చొని ఆలోచించాయి.

వక్కనున్న రామానికి మోగీలి పంచించి అర్దిని తీసుకొని రఘుని చెప్పాయి. అర్ది ఉంటే శత్రువులయిన పుటి, కొండచలువులనుండి మోగీ రాత్రుల్లో భయం లేఱుండా ఉండవచ్చు, అది చెప్పినట్టే మోగీ వక్కనున్న రామానికి పెళ్ళి అర్దిని తీసుకొని వచ్చాడు. ఇలా కొంతకాలం గడిచింది. తరువాత ఒక రోజు ఇంతువులన్నీ మోగీని పిలిచి మూన్చివులలలవాట్లు కూడా నుట్టు నేర్చుకోవాలి కాబట్టి నుట్టు మూన్చివులకి కలిసిపోయి పాచియాగా ఉండమని చెప్పాయి. కానీ మోగీ మూన్చివులదగ్గరికి పెళ్ళడానికి అంగికలంవలేదు.

ఆన్ని ఇంతువులు కలిసి బలపంతంగా మోగీని మూన్చివులన్ను ప్రాంకానికి పంచిస్తాయి. మోగీ ఇస్టుం లేకవేచియునా తనను అల్లారుశుద్ధుగా పెంచిన ఇంతువులమాణిగు ఆడనిలేక బాధపడ్డుతూ మూన్చి నమ్ముదాయంలోకి పెళ్ళాడు. ఎవ్వటికి తనను మరచిపెట్టుాడదని చెప్పి మోగీ ఇంతువులకు కస్త్రిటికి కిస్కులు చెబుతాడు. ఇంతువులగ్గి కొంతదూరం కున్న మోగీని సాఖిగంపుతాయి.

ప్రశ్నలు

1. ఇంతువులు మోగీని ఎలా పెంచాయి?
2. మోగీని కావించడానికి ఇంతువులు తీసుకున్న ఏవుల నీళ్లయం ఏటి? ఆ నీళ్లయం నమంజనమైందా? మీ అభివ్రాయం తెలుపండి.

6. సీతి - నిజాయతి

పూర్వం తాళీనగరంలో చంద్రశర్మ అనే పండితుడు వుండేవాడు. ఆయన వేద వేదాంగాలు త్స్తుణ్ణంగా చదువుతొన్నాడు. అనేక భాషలలో పొండిత్తుం తలిగినవాడు. సీతి, నిజాయతిగా బ్రతితేవాడు ఎన్ని విద్యలు తెలిసినా జీవితం దుర్భర డాలద్దుంలోనే గడిచేది.

చంద్రశర్మ భార్య పొర్చుతి. దొడ్డ ఇల్లాలు. ఎన్ని బాధలనైనా టిపికతో భలంచేది. ఏ ఒక్క రోజైనా భర్తను ఏమి అనలేదు. ఉన్నంతలోనే భర్తకు, పిల్లలకు పెట్టి మిగిలితే తాను తినేబి లేనప్పుడు పస్తులుండేది. ఇలా అమె జీవితంలో పస్తులుండడం సర్వసాధారణం.

రోజు రోజుకూ డాలద్దుం ఎక్కువ అవుతున్నదే కాని తగ్గేసూచనలు లేవు. అయితే చంద్రశర్మ తోటి వారు అతనికన్నా తక్కువ చదువుతొన్న రాజభోగాలు అనుభవిస్తున్నారు. వారందరూ తాళీరాజును ఆశ్రయించి అగ్రహిరాలు, భూములు, బంగారం ఇలా అనేక బహుమానాలు స్వీకరించి సంతోషంగా పిల్లపాపలతో జీవనం గడువుతున్నారు. చంద్రశర్మ ఏనాడు తాళీరాజును చూడలేదు. చూడాలనే ఆలోచన కూడా రాలేదు.

ఒకరోజు చంద్రశర్మ భార్య పొర్చుతి ప్రాణాలన్నీ ఉన్నబట్టుతోని భర్తను తాళీరాజును చూసిరమ్మని కోలించి. చంద్రశర్మ అందుకు అంగీకరించలేదు.

కేవలం డబ్బుతోనం మనిషిని ఆశ్రయించడం నీచం! అందులో రాజులను ఆశ్రయించడం నీచాతినీచం, నేనా పని చేయలేను అన్నాడు. మీరు రాజును ఏమి అడగినవసరం లేదు రాజుమందిరానికి వెళ్ళ కనబడి రండి! రాజు విష్ణుమూల్తి అవతార మంటారు కదా! కనుక రాజును చూడటం పుణ్ణమేగాని పాపంకాదుగడా! అని నచ్చ చెప్పడానికి ప్రియత్తించింది.

భార్య పదేపదే చెప్పడం, సహా పండితులు కూడా అదేవిధంగా ప్రోత్సాహపరచడం వలన చంద్రశర్మ తాళీరాజును చూడటానికి అంగీకరించాడు. ఆ తెల్లవారే చంద్రశర్మ తాళీరాజు అస్థానానికి వెళ్ళాడు. అత్యండ తాళీరాజును దర్శనం చేసుతోని తన పొండిత్తున్ని ప్రదర్శించడానికి సిద్ధమయ్యాడు. ఆ అస్థానంలో ఉన్న పండితులకు తనకు గలతర్న, మీమాంసాలలోని పొండిత్తున్ని ప్రదర్శించాడు. అది చూదిన తాళీరాజు చంద్రశర్మ అఖండ తిథ్యాసంపత్తికి ఆశ్చర్యపడి అనందించాడు.

మీరు ఈ నగరంలో ఉంటున్నారన్న సంగతి నాకు తెలియదు. ఇంతకాలం నుండి మీ దర్శనం కాకపెపివడం నా దురధృష్టం. ఇప్పటికైనా మిమ్మల్ని చూడగలిగినందుకు సంతోషం! మీకేంకావాలో కోరుకోండి! అన్నాడు తాళీరాజు.

“నాకు కావలసినవి మీరు ఇవ్వలేరు” అన్న చంద్రశర్మ మాటలకు తాళీరాజు ఉలిక్కిపడ్డాడు. “మీకేం కావాలి?” అన్నాడు తాళీరాజు.

“ముక్కికావాలి, మీరు ఇవ్వగలరా? లేదా ఆనందం కావాలి మీలిస్తారా? మీ వల్లకాదు. అందుకనే మీరు ఇవ్వదలచుకొన్నదేదో ఇవ్వండి” అన్నాడు చంద్రశర్మ. అంతేకాక ఆ రాజుతో “మహారాజా! ఎవరైనా దానమిచ్చే ముందు, దానం చేసే వస్తువులు మనకు నొంతమా! కావా? అని ఆలోచించి చేయడం మంచి. పరులనొమ్మును దానమిచ్చే హక్కు మీకు లేదు. హక్కులేని వాలి నుండి నేను దానం స్వీకరించబోను” అన్నాడు చంద్రశర్మ. ఆ మాటలతో రాజు ముఖం చిన్నబోయింది. పండితులతో కూడిన సభ దిగ్గాంతి చెంబింది. “మీ ఉధేశం నాకు అథం కాలేదు, అని రాజున్నాడు. కొంత సేపటికి చంద్రశర్మ రాజుతో రాజు... అగ్రహరాలు ప్రజలు ఏర్పాటు చేసుకొన్నారి. భూములను భగవంతుడు సృష్టించాడు. బంగారం, వజ్రాలు, కూలిలు త్రవ్యుతీశారు. తోటలను రైతులు వేశారు. మేడలు కూలిలు కట్టారు. ధాన్యం రైతులు పండించారు. ధనం కాల్చుకులు సృష్టించారు. కీటిలో విదైనా మీబి అయితే దానం చేయండని అన్నాడు.

రాజు ఆలోచించి తన దగ్గరవున్న వాటిలో విభి తాను సంపాదించింది కాదు. రాజ్యం తండ్రిచి, భవనాలు ప్రజలనొమ్ముతో కట్టినవి. కోశంలోని ధనమంతా ప్రజలనుండి పన్నులరూపంలో వసూలు చేసింది. వస్తులు, ఆభరణాలు, గుర్రాలు, వినుగులు, రథాలు అన్న కోశం నుండి ఉబ్బ విసో కొన్నావే! న్నాయంగా వాటిని దానమిచ్చే అర్పిత తనకు లేదు. ఈ విధంగా మనసులో ఆలోచించుకోని రాజు చంద్రశర్మతో ఇలా అన్నాడు. కవి! మీరు రేపు రాజు మందిరానికి రండి అంటూ మనోభారంతో ఆ సభను వదలి వెళ్లిపాచియాడు.

భర్త తెచ్చే కానుకలతోసం పార్పుతి ఎదురు చూస్తూ ఉంది. ఉత్త చేతులతో వస్తున్న తన భర్తను చూసి పార్పుతి వేడిగా ఒక సిట్టుర్పు విడింది.

అంతలో కాలీ నగరమంతటా చంద్రశర్మకు రేపు రాజు విధించబోతున్న ఐశ్వరును గులించి ప్రజలు ఒకలికరు వాచించుకుంటూండగా అందులో కొంతమంచి దలద్రుష్టి ఎవరు బాగుచేయలేరని ఒక్కురు ఒక్కు విధంగా అనుకుంటున్నారు. ఈ వార్తలు విప్పాతి వరకు వచ్చాయి. ఆమె తన భర్తను కాగిలించుకోని భోరున విడ్డింది. రాజు దగ్గరకు వొమ్మునకుండా ఉంటే బాగుండేది. ఎదో బావుకుండామని వెడితే ఐశ్వరును వాపాచియింది. అంటూ పార్పుతి వాపాచియింది.

చెద్దపశికి పూనుకున్నప్పుడు దాని థలితం అనుభవించక తప్పదు అన్నాడు చంద్రశర్మ. చంద్రశర్మ ఎప్పటిలాగే ఉన్నాడు. పార్పుతికి మాత్రం ఆ రాత్రి సిద్ధపట్టబేదు.

అదే రోజు రాత్రి ‘కాలీరాజు’ మారువేపం వేసుకోని ఒక కమ్మలి దగ్గరకు వెళ్లి కూతిపని అడగడా, పొద్దుపోడిచేడాకా ఈ గాలితిత్తులు వత్తడం, సమ్ముట వెయ్యుడం చేస్తే పాతిక కానులు కూతి ఇస్తానన్నాడు కమ్మలి. కాలీరాజు సరేనన్నాడు. కాసీ ఎస్తుడూ పని చేసినవాడు కాకపాచిపడం వలన అరగంటకే అలసిపాచియాడు. రాజుకండలస్త్రీ జివ్వుజివ్వుమని నొప్పులు పుట్టాయి. వంటినిండా చెముటలు వట్టాయి. సమ్ముట వేసేటప్పుడు కాలిన ఇనుపముక్కలు చెబిల చర్చం మీదపడి చర్చం కాలిపాచియింది. అయినప్పటికి కాలీరాజు లేని ఓపికనీతా తెచ్చుకోని ఉదయం దాకా పని చేశాడు. కమ్మలి పాతిక కానులకు బదులు, పని సలగ్గా చేయలేదని ఇరవై కానులే చేతిలో పెట్టిపామ్మన్నాడు.

మరుసటి రోజు సభకు చాలామంది వచ్చారు. చంద్రశర్మకు ఎలాంటి లిఖపడుతుందోనని ఆతురతగా ఉన్నారు. అతను మాత్రం నిష్టలంగా ఉన్నాడు.

రాజుఱకసాల సభనంతా కలయిజాచి చంద్రశర్మను దగ్గరకు పీలిపించి ఇవిగో అని ఇరవై రాగి కానులను హండితుని చేతికిచ్చాడు. రాజు చంద్రశర్మతో మహాత్మ! మీరు నన్ను క్షమించాలి ఇంత కన్నా ఈ జాన్మలో నా నొంతమంటూ ఏకీంగేదు. ఈ కానులను నేను నిజాయతిగా కష్టపడి సంపాదించి కీకు ఇస్తున్నాను స్క్యూకలంచండి అని అన్నాడు.

‘మహాప్రసాదం’ అంటూ చంద్రశర్మ ఆ రాగి కానులు తీసుకొని ఇంటికి వచ్చాడు. ఏమయింది? అని పొర్చుతి తిలిగి వచ్చిన భర్త లేసి ఆశ్చర్యంగా చూస్తూ..., ఇవిగో రాజుఇచ్చారు అంటూ చంద్రశర్మ రాగి కానులను భార్యకిచ్చాడు. ఆమె వాటిని విసీలితొట్టింది. అవి పొంగుండంలో పడ్డాయి. భార్య ప్రవర్తనను చూసిన చంద్రశర్మ నిట్టుర్చాడు.

ఆ తెల్లవాలి పొర్చుతి పొంగుండాన్ని అలుకుతున్నప్పుడు అందులో ధగధగా మెరుస్తూ ఇరవై బంగారు కానులు కనిపించాయి. ఆవిడ భర్తను పీలిచి ఆ విపయం చెప్పింది. “పరమేష్టరానుగ్రహం” అన్నాడు చంద్రశర్మ. ఆకానులు అమ్ముకొని సరకులు తెచ్చుకొన్నాడు.

రెండవ రోజు కూడా పొంగుండంలో మళ్ళీ ఇరవై బంగారు కానులు కనిపించాయి. పొర్చుతి అశ్చర్యానికి హాయ్లులేవు. ఈ విధంగా ప్రతిరోజు చంద్రశర్మ కుటుంబానికి పొంగుండంలో ఇరవై బంగారు కానులు దొరుకుతుండేవి. అలా కొట్టికాలంలోనే చంద్రశర్మ తనతోటి వాలకంబీ ధనవంతుడయి సుఖాలు అనుభవించాడు. కనుక ‘సీతి - నిజాయతి’ ఎంత ఉన్నతమైనవో తెలుస్తున్నాయి.

ఈ క్రింది ప్రశ్నలకు సమాధానాలు రాయండి.

1. చంద్రశర్మ వ్యక్తిత్వం ఎలాంటిది?
2. పొర్చుతి చంద్రశర్మకు ఏమని చెప్పింది?
3. చంద్రశర్మ వొండిత్తాన్ని చూచి రాజు ఏమని అన్నాడు?
4. రాజును చంద్రశర్మ ఏమని అడిగాడు?
5. రాజు సీతిగా చేసిన పసివిమి?
6. రాజు ఇట్టిన రాగికానులు రోజు - రోజుకు ఏవిధంగా మారినవో ఏవలంచండి?

వ్యుక్తరణం

1. వర్ణిత్తత్త్వ స్థానాలు

తెలుగు భాషలోని వర్ణాలు ఈ క్రిందిని.

వర్ణం అంటే అక్షరం అని అర్ಥం. స్థానం, కరణం ప్రయుత్తాల వల్ల వర్ణాలు ఉత్సవ్యుమహతాయి. వర్ణాల్ని ఉచ్చలించేటప్పుడు స్థానకరణాలమధ్య రాహిడివుంటే హల్లులు పుడతాయి. రాహిడి లేకపోతే అచ్చులు పుడతాయి. వర్ణాలు ప్రధానంగా మూడు రకాలు.

1. అచ్చులు	:	ఆ, ఆ, ఇ, ఈ, ఉ, ఊ, ఔ, ఓ, ఏ, ఐ, ఈ, ఌ, ఔ, జే
2. హల్లులు	:	క, చ, ట, త, ప వర్ణాలు. యు, ర, ణ, ల, ఞ, వ, స, ష, హ.
3. ఉభయాక్షరాలు	:	అచ్చులతో హల్లులతో చేర్చి ఉచ్చలిస్తారు.ఓ, ఏ: ఉచ్చలించేటప్పుడు వీటి స్థానాన్ని బట్టి ఇంకా ఇలాగ విభజించవచ్చు.
4. కంత్తాలు	:	కంతం నుండి పలుకబడేవాటిని కంత్తాలు అంటారు. అ, ఆ, క, ఇ, గ, ఘ, ఊ, ఇ, హ
5. విస్ఫ్ర	:	క, ఖ, ష, ఫలకు ముందే వస్తుంది.
6. తాలవ్యులు	:	తాలువు సహాయింతో ఉచ్చలింపబడే వాటిని తాలవ్యులు అంటారు. ఇ, ఈ, ఉ, ఊ, ఔ, ఏ, యు, ఞ, య, శ.
7. ముఖ్యన్యాలు	:	అంగిటిలో నుండి ఉత్సవ్యుమయ్యేవాటిని ముఖ్యన్యాలంటారు. బు, బూ, ఊ, ఉ, ర, డ, థ, ఓ, ఆ, ఈ, ర, ష.
8. దంత్తాలు	:	'బు'కు బదులు 'రు'ను వాడుతున్నారు. నేడు ర-ఱ లకు భేదం వాటించటం లేదు.
9. దంత్తావ్యైలు	:	దంతాలనసహాయింతో ఉచ్చలింపబడే అక్షరాల్ని దంత్తాలు అంటారు. చే, జే, త, థ, ద, థ, న, ల, స. నేడు శ-సలకు భేదం వాటించటం లేదు.
10. ఉచ్చలు	:	పెదవులనసహాయింతో పలుకబడే అక్షరాల్ని ఉచ్చలింపటారు. ఉ, ఊ, ఔ, హ, ఊ, ఇ, ష.
11. కంత్తావ్యైలు	:	పెదవులనసహాయింతో కంతం నుండి పలికే అక్షరాలు. ఒ, ఔ, జే
12. అనునాసికాలు	:	ముక్కు సహాయింతో ఉచ్చలించే అక్షరాల్ని అనునాసికాలంటారు. ఊ, ఇం, ణ, ను, ము. ఈ అక్షరాలకు బదులు తొన్ని చోట్ల రు ను వాడుతారు. 'రు' ఇప్పుడు వాడుకలో లేదు. తొన్ని చోట్ల రు, ఇం ఉచ్చారణలో వాటియాయి.
13. వాండు - వాఁడు - వాడు		
14. వెలంది - వెలఁది - వెలది		
15. పదంతి - పడంతి - పడతి		
16. దంత్తావ్యైలు.	:	ఉచ్చలినసాయింతో దంతం దగ్గర పుట్టే ధ్వనులు దంత్తావ్యైలు. 'ప'

2. పదాలవిభాగం

నేటి తెలుగు భాషలోని పదాల్చి ప్రధానంగా ఐదు రకాలుగా విభజించవచ్చు.

1. తత్త్వమం
2. తద్వాపం
3. దేశ్యం
4. అస్తుదేశ్యం
5. గ్రామ్యం

1. తత్త్వమం: సంస్కృత వొక్కత తుల్యమైన పదాలు తత్త్వమాలు.

సంస్కృతం	-	తత్త్వమం
రామः	-	రాముడు
సీతా	-	సీత
భారత్	-	భార్త
వృక్షः	-	వృక్షం
దేశుః	-	దేశువు

2. తద్వాపం : సంస్కృత వొక్కత శబ్దాలనుండి పుట్టిన వాటిని తద్వాపాలంటారు. వీటినే మనం విక్ష్యతులని పేర్కొంటున్నారు. సంస్కృత, ల్రిక్షత శబ్దాలవర్జాగమ, వర్ణలోహ, వర్ణాదేశ, వర్ణవ్యత్యయాలు వొంది తద్వాపేర్రడతాయి.

వ్రక్షతి	-	విక్షతి
శైర్షమి	-	పుస్తమి
కన్స్ట	-	కన్సై
ఆకాశः	-	ఆకసము
ముఖము	-	మొగము
పుస్తకము	-	పిష్టము

3. దేశ్యం : తెలుగువాళ్ల నిత్యవ్యవహరింటి ప్రయోగించే పదాలు దేశ్యాలు.

ఉదా : అస్తు, అక్కు, తల్లి, తండ్రి, అత్త, మాము.

4. అస్తుదేశ్యం : సంస్కృత, ల్రిక్షతేతర భాషలనుండి, వొక్కత్తే భాషలనుండి ఎరవుగా వచ్చిన పదాల్చి అస్తుదేశ్యాలంటారు.

ఉదా : లావాదేవిలు, పెన్ను పేపరు, బిస్సు లాలి, కారు, రైలు

5. గ్రామ్యం: లిప్పేతరమైన భాషను గ్రామ్యం అంటారు.

ఉదా : వత్తాడు, తెత్తాడు.

3. వచనాలు

సంస్కృత భాషలో వచనం మూడు రకాలుగా ఉంటుంది.

1. ఏకవచనం
2. ద్వివచనం
3. బహువచనం.

మన తెలుగు భాషలో వచనం రెండు రకాలుగా ఉంది.

1. ఏకవచనం
2. బహువచనం

- 1. ఏకవచనం :** ఒక వస్తువును మాత్రమే తెలియజేసేటి ఏకవచనం.
ఉదాః విద్యార్�ి, పుస్తకం, పేస్తు

2. బహువచనం : రెండు లేక అంతకంటే ఎక్కువ సంఖ్యను తెలియజేసేటి బహువచనం. ఉదాః విద్యార్థులు, పుస్తకాలు, పేస్తులు. ఇక్కడ విద్యార్థులు అన్నప్పుడు ఇద్దరు విద్యార్థులు కావచ్చు, అంతకంటే ఎక్కువ ఎందరైనా కావచ్చు.

మన తెలుగు భాషలో తొన్న పదాలు నిత్యఏకవచనాలుగాను, తొన్న పదాలు నిత్య బహువచనాలుగాను ఉంటాయి.

నిత్య ఏకవచనాలు: ఈ పదాలు ఎప్పుడూ ఏకవచనాలుగానే ఉంటాయి. వీటికి బహువచన రూపాలు వుండవు.

ఉదాః రాణి, ఇత్తాతి, వెంతి, బంగారం మొదలైనవి.

నిత్యబహువచనాలు: ఈ పదాలు ఎల్లప్పుడూ బహువచన రూపాలుగానే ఉంటాయి. వీటికి ఏక వచన రూపాలుండవు.

ఉదాః సీరు, మాలు మొదలైనవి.

4. క్రియలు - రకాలు

ధాతువులు రెండు రకాలు.

1. నామధాతువు
2. క్రియధాతువు.

క్రియ అంటే వ్యాపారం. పనిని తెలియజేసేటి క్రియ. క్రియలు ప్రధానంగా రెండు రకాలు.

1. సమాపక క్రియ
2. అసమాపక క్రియ.

1. సమాపక క్రియ : వాక్యం అర్థాన్ని పూర్తిగా తెలియజేసే అది సమాపక క్రియ అవుతుంది.

ఉదా: పిల్లలు హాయిగా ఆడుకుంటున్నారు.

2. అసమాపక క్రియ : వాక్యం అర్థాన్ని పూర్తిగా తెలియచేయలేని క్రియను అసమాపక క్రియ అంటారు.

ఉదా: పిల్లలు హాయిగా ఆడుకుంటూ- ఇక్కడ వాక్యం పూర్తికాలేదు. తాబట్టి ఆడుకుంటూ, వొడుకుంటూ, చేయక, తినక ఇత్యాదులు అసమాపక క్రియలు.

5. కాలాలు

మన వ్యక్తరులు కాలాన్ని ప్రధానంగా నాలుగు రకాలుగా విభజించారు.

1. భూతకాలం
2. వర్తమానకాలం
3. భవిష్యత్తాలం
4. తద్ధర్మకాలం

1. భూతకాలం : జిలగివిషయిన కాలాన్ని అంటే గడిచివిషయిన కాలాన్ని భూతకాలం అంటారు.

ఉదా: నేను బడికి వెళ్లాను.

2. వర్తమానకాలం : ప్రస్తుతం జరుగుతున్న కాలాన్ని వర్తమాన కాలం అంటారు.

ఉదా: నేను వీరశాలకు వెళ్తున్నాను.

3. భవిష్యత్తాలం : రాబోయే కాలాన్ని అంటే జరగబోయే కాలాన్ని భవిష్యత్తాలం అని అంటారు.

ఉదా: నేను స్వాలుకు వెళ్తాను.

4. తద్ధర్మకాలం : ప్రకృతిలోని వ్యక్తుల, జంతువుల, వస్తువులధర్మాన్ని తెలియజేసేది తద్ధర్మకాలం.

ఉదా: సూర్యుడు తూర్పున ఉదయస్తుఢు.

సూర్యుడు వడమట అస్తమిస్తాడు.

వాసలు కులయును.

పంటలు పండును.

6. అవ్యాయాలు

అవ్యాయాస్తి క్రియా విశేషముని కూడా అంటారు. ఆంగ్లభాషలోని **Adverb** అనే డానికి సమానార్థకంగా మనం అవ్యాయాస్తి వాడుతున్నాం. సంస్కృత భాషలో లింగ, వచన, విభక్తి ప్రత్యాయాలు చేరని పదాల్లి అవ్యాయాలుగా పలగణించారు. అవ్యాయాలు ప్రధానంగా రెండురకాలు.

1. ప్రతిపదీక్త అవ్యాయాలు
2. లాభణిక అవ్యాయాలు.

1. ప్రతిపదీక్త అవ్యాయాలు : భాషలో సహజంగా ఏర్పడ్డ అవ్యాయాల్లి ప్రతిపదీక్త అవ్యాయాలని మన వ్యక్తర్తలు భావిస్తున్నారు.

ఉదాః అక్కడ, ఇక్కడ, ఎక్కడ; అట్లు, ఇట్లు, ఎట్లు; ఉండక, మిస్తక, ఆపో, బిపో, అక్కటా మొదలైనవి.

2. లాభణిక అవ్యాయాలు : వ్యక్తరణ శాస్త్రాస్తి అనుసరించి ఏర్పడ్డ అవ్యాయాల్లి లాభణిక అవ్యాయాలని మన వ్యక్తర్తలు పేర్కొన్నారు. అసమాపక క్రియారూపాలు కొన్ని లాభణిక అవ్యాయాలని మనం చెప్పవచ్చు.

ఉదాః వండి, తిని, వండక, తినక, వండినన్, తిన్నన్, వండుచున్, తినుచున్ ముస్తగునవి.

7. సంధి - తెలుగు సంధులు

చిన్నయనూల బాలవ్యాకరణంలో పూర్వ పరస్పరాలకు పరస్పరం వికాదేశమవటాస్తి సంధి అన్నాడు. రెండు పదాలు కలిసేటపుడు పూర్వపదం చివలి అచ్చుకి పరపదాది అచ్చుకి బదులు రెండవ పదాది అచ్చే వస్తుందని చెప్పాడు. తెలుగులో సంధులు ప్రధానంగా రెండు రకాలు.

1. తెలుగు సంధులు
2. సంస్కృత సంధులు.

★ ప్రస్తుతం మూడు తెలుగు సంధుల్లి గూర్చి తెలుసుకోండి.

1. ఉత్తార సంధి: పదాంతంలో వున్న ఉత్తారానికి అచ్చు పరమైతే సంధినిత్యంగా జరుగుతుంది.

ఉదాః రాముడు	+	అతడు	=	రాముడతడు
నెళముడు	+	ఇతడు	=	నెళముడితడు
శివుడు	+	ఉన్నడు	=	శివుడున్నడు

2. ఇతర సంధి: పదాంతంలో వున్న ఇతరానికి అచ్చు పరమైతే సంధి జరగవచ్చు జరగకవశివచ్చు.

ఉదాః విమి	+	అంటివి	=	విమింటివి, విమియింటివి
మరి	+	విమి	=	మరేమి, మరియేమి.

సంధి రానపుడు ఇక్కడ యుడాగమం వచ్చింది.

3. అకాల సంధి : పదాంతంలో ఉన్న అకారానికి అచ్చు పరమైతే సంధి జరగవచ్చు, జరగకవిషచ్చు.
ఇంకోరకంగా జరగవచ్చు.

ఉదాః మేన	+	అల్లుడు	=	మేనల్లుడు, మేనయల్లుడు
పుట్టిన	+	ఇల్ల	=	పుట్టినిల్ల, పుట్టినయిల్ల
చూడక	+	ఉండెను	=	చూడకుండెను, చూడక యుండెను.

8. సంస్కృత సంధులు

సంస్కృత భాషనుండి అనేక పదాలు, సమాసాలు తెలుగులోనికి ఎరువు తీసుకొనబడ్డాయి. అందువల్ల సంస్కృత భాషలో ఉన్న సంధులు తొస్సి తెలుగు భాషలోనికి వచ్చాయి. ఆ విధంగా మనకు వచ్చిన సంధుల్లో ప్రధానమైనవి నాలుగు.

1. సవర్ణాద్విర్భు సంధి
2. గుణ సంధి
3. యణాదేశ సంధి
4. వ్యధి సంధి.

1. సవర్ణాద్విర్భు సంధి : అ, ఇ, ఉ, బు లకు సవర్ణాలైన అచ్చులు పరమైతే వానికి దీర్ఘం వికాదేశమవుతుంది.

ఉదాః	మద	+	అంధ్రము	=	మదాంధ్రము
	భీకర	+	ఆకారము	=	భీకరాకారము

2. గుణ సంధి : అ, ఆ లకు ఇ, ఉ, బు లు పరమైతే క్రమంగా ఏ, ఓ, ఆర్ లు ఆదేశమవుతాయి.

ఉదాః	దశ	+	ఇంత్రియ	=	దశేంత్రియ
	సుకవిత	+	ఉజ్జ్వల	=	సుకవితేజ్జ్వల

3. యణాదేశ సంధి : ఇ, ఉ, బులకు సవర్ణాలుకాని అచ్చులు పరమైతే వరుసగా య, వ, ర, లు ఆదేశమవుతాయి.

ఉదాః	ప్రతి	+	అష్టం	=	ప్రత్యష్టం
	అభి	+	ఉత్థానం	=	అభ్యుత్థానం

4. వ్యధి సంధి : అ, ఆ లకు ఏ, ఈ, లు ఓ, జైలు పరమైతే ఏ, జైలు క్రమంగా వస్తాయి.

ఉదాః	జిత	+	విక	=	జితైక
	జిల	+	చిఫుము	=	జిలౌఫుము